

IOAN CHIRILĂ

MARATONUL MEU

Ancheta „Ultimii 25 ani”

IOAN CHIRILĂ

MARATONUL

MEU

Coperta: ION BOGDAN

I.S.B.N. 973-0-00017-4

Editura „SORTROM” S.R.L. București - 1993

ÎN PREAJMA FIRULUI DE SOSIRE

Da, am alergat și eu Maratonul. Cu precizarea că a fost o goană neîntreruptă. De cele mai multe ori în Maratonul meu a durat 42 de ani și nu 42 de kilometri, criză de timp, alergând pe pista aeroporturilor...

Mulți tineri ne invidiază pe noi, cronicarii. E adevărat, am alergat mult, am văzut multe, dar parcă simt și unele regrete, acum, când se apropie firul de sosire. Această veșnică alergare m-a obligat deseori să trec pe lângă momente esențiale. Și e un regret care te urmărește mereu, chiar dacă, întrebând fiind mâine despre ce aș alege dacă aș avea prilejul unui nou start, n-aș sta o clipă pe gânduri. N-aș modifica nimic din itinerariul Maratonului meu de 42 de ani.

În Marea cursă, a Maratonului, mai ales când se aleargă pe arșiță, alergătorii întind deseori mâna spre mesele cu apă, pentru a-și potoli setea. Pe mesele Maratonului meu se află amintirile.

Îmi propuneți să aleg câteva. Mi-ar fi greu, pentru că ar fi nenumărate...

Am fost la Paris, în sala Coubertin, când Ilie Năstase trecea ușor, ca un alergător de garduri, peste trupurile înfrânte ale unor ași ca Stan Smith sau Cliff Richey...

Am fost în miez de noapte, pe malul Mării Negre, la „Venus”, unde am văzut celebrul „1” al Nadiei de la Montreal, victorie zdrobitoare asupra electronicii neprevăzătoare.

L-am văzut pe Moina, alergând pe stadionul din Dealul Spirii.

Am văzut-o pe Iolanda Balaș colecționând recorduri mondiale în stilul de mai târziu al lui Bubka.

În scurtele pauze dintre telefoane și fax-uri...

Am contemplat apusul soarelui la Cap Sunion, în Grecia...

Am luat o fărâma de marmoră din „curtea” Partenonului.

Am fost la Salamina...

Am trecut pe la Neapole... în drum spre insula împăratului Tiberiu, la Capri...

Am văzut muzeul în aer liber numit Florența...

Am urcat pe acoperișul Domului din Milano...

Am fost la „Scala” din Milano; e adevărat, la etajul al șaptelea al galeriei, dar nimic nu e mai frumos decât acolo, la studenții care urmăresc partitura în timp ce se cântă „Maria Stuart”...

Am fost, însă, și la Buchenwald, unde am văzut uriașa cotigă la care se înhămau cei care trebuiau să moară...

Am văzut icoanele lui Rubliov, la galeria Tretyakov, care mi se pare că se numește altfel, acum.

Am umblat pe strada pe care au urcat trupele lui Murat...

Am văzut un cerb traversând autostrada, pe drumul spre Tampere.

Am urcat Piramida Soarelui de lângă Ciudad de Mexico...

Am petrecut o noapte cu emigranții italieni de la Melbourne, care plângeau în clipa în care cineva intona, ca la o petrecere, „O dulce Napoli”...

Am fost la Escorial, lângă Madrid, am văzut și mormântul lui Franco, apoi statuia imensă care îi comemorează în egală măsură atât pe franchiști cât și pe comuniști, ceea ce mi s-a părut extraordinar...

Am fost la Londra, în Trafalgar Square, piața lui Nelson...

Am fost la Damasc...

Am luat masa în Elveția, la un restaurant fondat în 1246, pe vremea când la noi veneau, în valuri, tătarii...

Am fost la Stockholm în sala în care se înmânează premiile Nobel...

Am fost la Bruges, unul dintre cele mai frumoase orașe din lume...

I-am văzut pe Pârcălab și Voinea jucând la Nîmes, împotriva lui Olympique Marseille...

Am fost la Faro, în Portugalia, când se sărbătorea ziua sardelei, marea for sursă de bogăție...

Am fost la Barcelona, am văzut SAGRADA FAMIGLIA, amestec de grandoare și de fantezie...

Am fost la Buenos Aires...

Am fost la Havana, unde sunt probabil cele mai frumoase femei din lume (Tropicana), selecție unică în alb, negru și ciocolată...

Am fost la Toledo, în Spania, am văzut „Femeia cu barbă” într-o mare Pinacotecă... Da, da, Femeia cu barbă și cu un sân de Madonă...

Am fost la Tbilisi, unde Stalin - mi-am dat seama - e încă viu...

Am fost la Ierusalim și am urcat pe Via Dolorosa, până la Mormânt...

Am fost la Azetca și l-am văzut pe Maradona marcând cel mai frumos gol din istoria fotbalului, în poarta lui Shilton...

Aș mai putea să continui, să-mi amintesc de încă un milion de lucruri și locuri, dar vă rog să-mi permiteți să spun că reporterul din mine nu-și aduce aminte să fi vibrat vreodată cum a vibrat pe Stadionul A.N.E.F., într-o cursă magnifică, o cursă care depășește cu mult cadrul sportului.

Sunt exact 30 de ani de atunci. Venise Zatopek la București. Acest Zatopek care poate fi comparat doar cu Owens și, oricât vi s-ar părea de ciudat, cu nimeni altul.

A fost o cursă fantastică. S-au înfruntat atunci nu doi atleți - celălalt era Kuț, marinarul de pe Baltica. S-au înfruntat două lumi, una aparent impecabilă și strălucitoare - cea a lui Kuț - și cealaltă, mai modestă, lumea lui Masaryk și Beneș, admirabila lume a „Orașului de aur”, aflat la încrucișarea unor mari culturi.

Cehoslovacia era și lumea noastră... Zatopek era reprezentantul acestei lumi. Cel puțin așa așteptam eu acest duel sportiv pe care îl simțeam din capul locului mult mai mult decât atâta. Îmi aduceam aminte de un faimos meci Germania - Elveția, în cadrul Campionatului mondial din 1938. Germania era o forță, aparent impecabilă și strălucitoare. Avea în echipă și jucătorii austrieci, în urma Anschluss-ului, care însemna anexarea Austriei. Germania era mare favorită. Elveția era o modestă echipă din a treia categorie europeană. Întregul Continent urmărea cu speranță acest duel între un imens Goliat și un mic David, deși era de așteptat zdrobirea Elveției de către trufașa echipă germană. Era doar o problemă de scor. Cine i-ar fi putut rezista acestei echipe germane, cu fireturi de aur austriece?

Și deodată, un fulger a brăzdat cerul Europei. Elveția învingea Germania, spre bucuria tuturor popoarelor Continentului.

Cu această stare de spirit am urcat în tribunele Stadionului, ale unui stadion care ar fi putut deveni unul dintre cele mai frumoase ale Europei, dar care avea să ajungă un imens garaj.

Sigur că Zatopek nu era Elveția. Era un mare campion, dar unul care atinsese momentul de vârf cu un an în urmă, la Helsinki, la Olimpiadă.

...Rămân la părerea că acea cursă memorabilă este cea mai frumoasă amintire de-a lungul Maratonului meu de 42 de ani.

Vă rog să-mi permiteți să încep cu Zatopek aceste însemnări în preajma firului de sosire. Va fi un film mai palpitant decât multe altele. Va fi un film care adună, pe parcursul a 15 minute, una din dramele istoriei noastre contemporane. O istorie pe care am îngânat-o doar, de teamă, și pentru care am jubilat ca niciodată până atunci în acea după-amiază a anului 1953... când și Destinul anunța nașterea Speranței.

AUTORUL

ZA-TO-PEK! ZA-TO-PEK!

S-a spus despre sprinterii negri că domină și vor domina probele de viteză pentru că au, între altele, o mai mare viteză de reacție decât toți ceilalți atleți. Owens a fost, fără îndoială, unul dintre acești alergători la care comanda venită de la creier se transforma în mișcare prin intermediul unei reacții aproape instantanee. Specialiștii sunt unanimi, dealtfel, când spun că Owens, dacă ar fi beneficiat de pistele de astăzi, de metodele de antrenament mult perfecționate și de ameliorările tehnice evidente (el pleca din „gropi” și nu din starting-block-uri; ca astăzi), ar fi înregistrat recorduri superioare tuturor celor de astăzi, inclusiv cel al lui Bob Beamon la lungime.

Emil Zatopek face parte dintr-o cu totul altă categorie. A fost un om obișnuit. Fără scânteii în priviri, fără viteze de reacție electronice. Un pieton care cobora neobservat pe Vaclav Namesti, la Fraga, care bea, la fel de neobservat, o bere, cu prietenii, într-una din nenumăratele berării din Orașul de aur.

I-a fost dat, însă, acestui om obișnuit să realizeze ceea ce nici un alt fondist din lume n-a realizat și poate că n-o să realizeze. La Olimpiada de la Helsinki, din 1952, el a cucerit trei medalii de aur – 5 000, 10 000 și maraton.

Zatopek e, însă, mai mult decât un triplu campion olimpic. El e atletul care i-a convins pe toți sportivii că pot mai mult. Marele spectacol Zatopek – se știe – a fost cel oferit de antrenamentele alergătorului cehoslovac, seară de seară, la Praga, în fața a zece sau douăzeci de mii de spectatori, veniți ca la o cursă ciclistă de șase zile, să vadă dacă inima acestui atlet extraordinar mai poate să reziste eforturilor la care e supusă. „Spectacolul Zatopek” era într-adevăr extraordinar, deoarece atletul lăsa impresia că se va prăbuși din clipă în clipă – într-atât de imperfectă era alergarea lui Emil, mereu crispat, cu capul aplecat ușor pe umărul stâng, de parcă ar fi înaintat cu gulerul ridicat, împotriva viscolului, în plină câmpie.

Emil Zatopek, cel mai puțin atrăgător dintre atleții pe care i-am văzut, a oferit, acum patruzeci de ani, la București, pe sladionul Republicii, cel mai frumos și mai dramatic spectacol athletic.

Triplul campion olimpic era marele favorit al cursei de cinci mii. Ne pregătisem să urmărim doar detaliile tehnice ale așteptatei sale victorii. Ne gândeam să cronometrăm „bucățile” cursei care urma să fie o nouă promenadă Zatopek. Aveam, cu alte cuvinte, privilegiul spectatorului praghez, care putea să asiste, seară de seară, la antrenamentul celui care lăsase în urmă gloria lui Nurmi chiar în patria finlandezului. Stadionul Republicii era plin, așa cum doar la Helsinki sau la Oslo poate fi plin un stadion de atletism. (Atletismul nu începuse încă să cedeze în lupta inegală cu jocurile sportive, devenite în ultimul timp marile favorite ale televiziunii).

Cursa a început normal, fără incidente de start. Toate privirile erau ațintite asupra lui Zatopek, avide, acaparatoare, hotărâte să nu scape nimic din ceea ce se întâmplă, pentru a putea povesti, peste ani și ani, despre acest eveniment, așa cum vor fi povestit cei care l-au văzut pe Lindbergh sau pe Nijinski.

Zatopek avansa în mijlocul plutonului. Nu era nevoie de binoclu pentru a-i descoperi fața schimonosită de efort. Și nimeni n-a părut surprins când un alergător blond a început să se detașeze de plutonul care avansa calm și sigur pe el, deoarece în mijloc se afla cel mai bun alergător din toate timpurile.

Apoi, distanța dintre cel evadat și pluton a început să crească. Dar stadionul a continuat să nu-i acorde atenție; nu era pentru prima oară că un alergător obscur încerca să-și creeze iluzii sau, măcar, sa atragă atenția, mai ales într-o cursă în care aleargă și Zatopek.

Spectatorii din tribună s-au uitat pe program abia când alergătorul cel blond ajunsese să aibă un avans de 50 - 60 de metri prin fața „scării” cronometrilor. Atunci ne-am dat seama că alergătorul se numește Vladimir Kuț. Și tot atunci am constatat că Vladimir Kuț are un pas frumos și relaxat, mult mai frumos și mai relaxat decât pasul lui Emil Zatapek, ceea ce nu era un lucru deosebit, Zatopek fiind vestit prin nefrumusețea alergării sale. Kuț a continuat să forțeze, detașându-se. Ajusesse să rămână impasibilă. „Dar dacă acest alergător blond nu e un simplu ambițios?” Mai erau mai puțin de 1 000 de metri în această cursă neobișnuită și distanța creștea. Zatopek nu mai era în pluton, avansase și el câțiva metri, dar distanța se mărea, ca și rumoarea din tribună. Pe nesimțite, aproape toți cei care veniseră să fie martorii victoriei lui Zatopek, „omul-locomotivă”, doreau acum mai mult, adică să fie prezenți la cea mai mare

surpriză posibilă. Îmi aduc aminte că rămăsesem de partea lui Zatopek chiar în momentul în care avansul „marinarului de pe Baltica” se ridica la peste 150 de metri. Deși era evident că Zatopek nu mai poate reface distanța, care se menținea; cu toate că până la linia de sosire nu mai era decât ceva mai mult decât un tur de stadion. Zatopek continua să-și împingă trupul istovit, parcă, de antrenamentele care, legate, ar fi făcut cu puțință un drum spre Lună și înapoi. „Marinarul”, era limpede, simțea victoria. Cum să nu câștigi când omul care vine după tine se află pe partea opusă, ca într-o cursă ciclistă de urmărire? Acum, în tribună se făcuse liniște. Spectatorii simțeau că se află în pragul unei detronări. „Marinarul” se uita mereu înapoi, pentru a se convinge că nimic nu se mai poate întâmpla.

Se aude clopotul ultimului tur. Kuț, înviorat, trece peste tabla de șah a „sosirii”. Zatopek e încă în turnantă.

Și totuși, ceva se întâmplă. Kuț o simte și el, deoarece întoarce capul mereu, ca înotătorii care vor să respire. Parcă s-a micșorat... Ba nu! E o iluzie, desigur. Brațele lui Zatopek bat aerul, ca ale boxerilor. Chipul i se schimonosește înfiorător. E imposibil să nu te gândești la o criză de ficat. Dar, deodată, ca prin miracol, alergarea lui devine frumoasă. E iarăși o iluzie, îmi dau seama, dar distanța se micșorează, asta e sigur, pentru că se vede. Întreg, stadionul e în picioare. A trecut din nou de partea omului care încearcă imposibilul. „Za-to-pek, Za-to-pek!” Distanța se micșorează ireal. Mai sunt o sută de metri, dar Zatopek mai are de recuperat 30. Nu mai e cu puțință. Scandările continuă mereu mai repezi. Acum, Zatopek zboară. E pentru prima oară când îmi dau seama că porecla „omul-locomotivă” nu e doar un joc de cuvinte. (La patruzeci de metri de sosire, Kuț mai avea un avans de peste zece metri). Sunt cele 4 - 5 secunde în care stadionul, în delir, nu-și mai crede ochilor; Zatopek trece primul linia de sosire...

Așa am trăit, într-o zi din vara anului 1953, cel mai frumos moment athletic dintr-o lungă carieră de spectator al atletismului.

Imediat după trecerea liniei de sosire, Zatopek a redevenit pietonul obișnuit din Václavské náměstí. Umbla cu mâinile în solduri, stingherit parcă de aclamațiile nesfârșite ale mulțimii. Kuț s-a trântit pe gazonul stadionului. Nu-i venea să creadă...

CEI DIN LINIA-NTÂI

Iancu B. e un bărbat puternic. Dacă își încleștează bicepsul, n-ai cum să-l străpungi cu cuțitul. A fost rugbist. A jucat în echipa națională, linia întâi, acolo unde sună claviculele când se „prinde” grămada. E mereu bronzat, vara și iarna. Fiind antrenor la Medgidia, lucrează și în miez de iarnă, pe viscol – de aici și bronzul cam vinețiu al lui Ianuarie... Vara culoarea i se schimbă, dar tot bronz e – spre arămiu. În sfârșit, toamna, când fierbe vinul la Murfatlar, unde mai calcă din când în când, iar se schimbă un pic culoarea feței lui Iancu – la asta contribuie și Chardonnay-ul pe care Iancu îl degustă din pahare înalte, fără sfârșit, ca șirurile de viță care coboară spre șoseaua națională, hai să-i spunem „Via del sol”, cum zic italienii...

L-am întâlnit într-o după-amiază, la Medgidia. Aveam o întâlnire cu tinerii. Iancu era și el „la prezidiu”, ca din partea rugby-ului. Cu brațele lui de fier, părea un halterofil gata să-și frece palmele cu magneziu... Am vorbit despre fotbal. Pentru că fotbalul e rege în România... *„În acest caz, noi, dobrogenii – a spus Iancu – suntem republicani. La noi, Farul rugbyului e mai tare decât al fotbalului...”* Adolescenții din sală au început să aplaude...

Întâlnirea, se apropia de sfârșit... Am vorbit destul despre Hagi, despre Aurică Rădulescu... Când să ne ridicăm, un băiat înalt, cu moțul căzut pe frunte, l-a rugat pe Iancu să ne spună o întâmplare din lumea rugby-ului. Iancu, vizibil flatat, și-a frecat încă o dată palmele „cu magneziu”, a stat un pic pe gânduri și a început povestea:

„Era în '76, prin decembrie. Mai aveam câteva ceasuri până la meciul de rugby cu Franța, la București. Francezii erau, ca întotdeauna, favoriți... Eu nu mă împăcăm cu treaba asta. Dar ce era de făcut? Aveam un gând, pe care voiam să-l pun în aplicare. Era un gând ascuns, mă simțeam stingherit...

În fața mea erau oameni mai puternici ca mine. Sau, oricum, mai înalți... Îmi aduc aminte... Era Cholley... Basliat... Paparemborde... La prima grămadă am intrat ca în zid... S-a auzit un scrâșnet, ca întotdeauna. În aceeași fracțiune de secundă, am izbit și cu pumnul... un fel de upercut la figură...

Când ne-am desprins din grămadă, omul s-a uitat lung, ca să vadă de unde a venit ghiuleaua. O să spuneți desigur, că nu a fost fair-play... de acord, dar eu vroiam să câștigăm cu Franța... Și grămada lor, mereu mai grea, trebuia obosită, cum se obosește și taurul înainte de a prinji spada în grumaz... De acord, încă o dată. Nu a fost fair-play, dar să știți că acolo jos, în grămadă, se întâmplă multe, pentru că mai nimic nu se vede, iar de sus, din tribună, se zărește doar o carapace de broască țestoasă...

Am continuat să dau în dreapta și în stânga. Taurii din fața mea erau tot mai uimiți, dar tăceau. Mă priveau însă cu ochi amenințători, ceea ce era foarte normal... De fapt, acolo, în grămadă, nici nu știi ce e mai grav: să dai cu pumnul sau să-i rupi clavicula, cum mi s-a mai întâmplat, și nu era într-un meci cu Franța...

Spre final eram frânt și eu. Cred că l-aș fi putut bate în ziua aceea și pe Cassius Clay...

Am câștigat greu. Cred că, așa cum nu e fair-play, am avut și eu partea mea la victorie. La urma urmelor, rugby-ul nu e un sport pentru fete. Rugby-ul îți dă voie să-ți rupi adversarul în placaj, să dai cu el de pământ, așa că treaba este destul de încurcată. Sigur că de aici și până la upercuturi în grămadă e o mică distanță, dar asta a fost...

...A trecut și iarna... A venit 4 martie, zi încheiată cu noaptea cutremurului și cu toate necazurile... Atunci s-a hotărât ca echipa de rugby a României să acorde revanșa Franței, pe Parc des Princes. Era un meci în beneficiul alor noștri... Am căzut pe gânduri. „Ce te faci, acum, luncule? Te așteaptă oamenii. Ce te faci?” M-a urmărit gândul ăsta o noapte întreagă. Dimineața, însă, mi-am spus în gura mare: *„Să știi, luncule, eu te omor dacă nu te duci la Paris”*.

Și am ajuns la Paris. Astăzi, după atâția ani, pot să vă spun că mă durea umărul, i-aș fi putut spune asta doctorului dar n-am spus nimic. *„Doamne, fă să treacă și paharul ăsta!”* Ultimul lucru din lume ar fi fost ca luncu să nu intre în grămadă.

Chiar de la prima încheștare, am primit un pumn care m-a făcut să mă zdruncin... Cam la al cincilea eram lat, cu doctorul deasupra mea... Apoi m-au scos pe tușă... Am reintrat cu un mare bandaj pe cap. Dar au venit alți pumni. Ca să-mi fac curaj, am dat și eu. Asta i-a întărit și mai mult... Când m-au scos a patra oară pe tușă, doctorul m-a întrebat, văzându-mi fața: „Mai poți, luncule?” Am zis că mai pot, deși probabil că nu mai

semănam cu mine... Am terminat meciul în picioare, cum se spune, dar făceam mari eforturi ca să nu cad... Am terminat meciul în ceață. Am regăsit greu vestiarul... Mă sprijineau băieții... După cum vedeți, rugby-ul e un sport de echipă. M-am prăbușit pe lavița vestiarului. N-am avut curajul să mă uit în oglindă. Am fost condus spre duș. Apa fierbinte parcă mi-a băgat un cuțit în cap. Doctorul și-a dat seama. A răsucit spre rece. Era ca o izbăvire. Dar mă durea capul. Băieții glumeau: „Ți-ai găsit și tu odată nașii, Iancule!” Tăceam. Am ațipit șezând. M-am trezit ca din vis. Eram fericit, pentru că eram chit. Chiar dacă ei au fost trei. Cu atât mai bine...

Doctorul m-a întins pe cușetă. A început să mă lipească... Am reușit să mă ridic. Eram cârpit bine... Parcă nu mă mai durea atâta. Aș fi băut un pahar de vin. Sau, și mai bine, o votcă. Dar buzele îmi erau sparte. Doctorul m-a pus pe linia de plutire. Dar eram încă năuc... Într-un târziu s-a dat semnalul că autocarul așteaptă... Am ieșit din vestiar... Am urcat anevoie, dar trebuia să fac față. Am încercat să mă așez în dreapta șoferului, dar mi-am dat seama că ar fi mai bine să mă trag mai spre fund. Echipa României trebuia să aibă o altă față. Iar în jurul stadionului mai erau destui auriși...

Am ajuns la hotel. Nici nu știu cum am adormit...

Când m-am trezit, parcă eram nou născut. Dormisem vreo două ore. „Ce faci, Iancule?” „Cum ce fac?” „Într-o jumătate de oră trebuie să fim la banchet”.

Să mă duc? Să nu mă duc? Eram bine dispus... Câștigasem o mare bătălie cu mine însumi. Îmi riscasem, poate, viața pe Parc des Princes...

Adolescenții din sală au început să aplaude... Nu mai aveam nici o îndoială. Învinsesem și fair-play-ul...”

Iancu B. ne-a condus la hotelul de marmoră din Medgidia. Stadionul din Medgidia este un fel de Parthenon al orașului.

A pus într-o sacoșă patru sticle de vin de Murfatlar... A continuat povestea în cameră.

„Când am ajuns în fața restaurantului unde urma să aibă loc banchetul, am avut un moment de șovăială, dar am coborât. Și-atunci, minune! Cei trei mă așteptau la intrare. Când m-au văzut, s-au înclinat... Cholley, parcă, a spus: „Jean, tu es un vrai monsieur”. Mi s-a pus un nod în gât!.

M-au condus la o masă „de patru”, foarte aproape de masa banchetului... Cholley făcea onorurile. Mă simțeam stingherit. S-a ridicat. A cerut o tărie. Chelnerul a turnat în pahare. Cei de la masa cea mare trăgeu cu coada ochiului spre noi. Mai ales ai noștri. Cholley a ridicat paharul în sănătatea mea. (Față de felul în care arătam, urarea mi s-a părut binevenită). Ei trei se priveau complice. Am dus paharul la gură. Era ceva foarte tare. Ca spirtul rafinat... (Onoruri, onoruri, dar ia să te mai vedem o dată, dacă ești de linia-ntâi)... Condiția era să luăm același start. Am dat paharul pe gât, ca prizonierul rus în fața ofițerilor germani. Bastiat a rămas cu el pe jumătate plin. Ca și ceilalți. „Sunteți oamenii mei, copii!” - mi-am zis - . Le-am spus mai mult prin semne că la noi se bea până-n fund. S-au supus. Am cerut să se umple paharele. Am toastat pentru „cei din linia-ntâi...” Am dat paharul pe gât. M-au urmat iarăși pe jumătate...

Peste două ore, restaurantul era pustiu. Cholley dormea într-o rână. Paparemborde se freca la ochi. Nu știa unde se află. Între timp venise interpretul. Urma să mă conducă la hotel, cu mașina. I-am spus că-i invit la hotel, să bem un vin românesc. „Când?” - au întrebat în cor. „Acum”. M-au privit speriați. Nu le venea să creadă. „Jean, ești, într-adevăr din linia-ntâi”.

Iancu a povestit până pe la două. La cinci dimineața avea tren spre Constanța. Între timp a băut toate cele patru sticle de vin pe care le adusese. Noi eram morți de oboseală. A trecut în camera de alături. S-a trezit peste două ore. A deschis ușa. Ne-a salutat: „Fug la gară”. Înainte de a închide ușa, ne-a strecurat două sticle de „Murfatlar”... Era, într-adevăr, din linia-ntâi..

STATUIA CARE NU MAI E...

Ma operasem de bilă la spitalul Sahia. Sunt 15 ani de atunci. Eram tare îngrijorat. Nu de operație, ci de faptul că peste două luni urma să înceapă Mondialul '78 din Argentina.

Primele zile au fost crunte. Îmi aduc aminte că în a doua noapte am fost tentat o clipă să mă arunc pe geam. (Bineînțeles, dacă aş fi putut să mă mișc până acolo). În ziua a treia a venit doctorul Gabriel. A stat de vorbă cu sora. Eu mă dădeam de ceasul morții. Poate că nici nu reușeam să mă stăpânesc. (Femeile spun că bărbații sunt tare prăpăstioși la boli. Așa o fi). Doctorul, după ce a mai schimbat câteva cuvinte cu sora, s-a apropiat de patul meu de la reanimare și m-a întrebat: „E adevărat că te îngrijorează faptul că ai putea să scapi Campionatul mondial din Argentina?” Am tăcut. „Eh, bine, dacă e așa, peste zece minute o să vină fotoliul pe roțile și ai să cobori mata la Medicală. Gata cu răsfățul. Cine se gândește la fotbal pe un pat de reanimare, înseamnă că nu mai are nimic. Hai, sus!”.

Așa am ajuns la Medicală. Era altă viață aici. Erau fete drăguțe... Parcă începuseră să se potolească și durerile. Ca prin farmec... Între timp a venit și doctorul... Era alt om. Vesel și binevoitor. Am stat mult de vorbă. Doctorul Gabriel - aveam să aflu - era un mare numismat. Mergea la congrese. Achiziționa monezi rare. Mi-a arătat câteva. „Secolul doi înaintea erei noastre”. (Așa era atunci: era noastră... era lor...).

Am dormit bine toată noaptea, dar dimineța m-au trezit zgomote puternice... Aduceau un bolnav abia operat, de la chirurgie... Mi-am zis că traiul bun, singur în rezervă, s-a dus... Dar bătrânul era un om liniștit. A adormit imediat. Din când în când trăgeam cu coada ochiului. Dormea cu gura deschisă și era tare neplăcut. Dar cine mă pune să mă uit?

A dormit așa vreo 24 de ore. Aproape nemișcat. Nu i se auzea nici respirația. La un moment dat mi-am zis că e bine să scot piciorul de sub pled, să-i împing un pic patul, ca să văd dacă mai trăiește. S-a mișcat. Însemna că trăiește. Am uitat să vă spun că fusese operat de hernie...

În preajma prânzului, omul meu a făcut ochii mari. Redescoperea lumea. M-a abordat direct: „Cum merge? I-am spus că merge bine. „Sănătate să fie. De altceva nu avem nevoie“. (Vorbe de convalescenți, care duc dorul sănătății depline).

Ne-am recomandat. „Avocat Protopopescu“. Mi-am spus și eu numele. I s-a părut cunoscut. „De la Gazeta sporturilor, cumva?“ „Da, de la „Gazeta sporturilor“. „Înseamnă că suntem neamuri“. „Cum adică?“ „Păi am un frate care a jucat în echipa națională, fotbal“. Așa am ajuns să aflu că, vecinul meu era fratele lui Tase Protopopescu, cel care jucase în '24, la Arad, 4—2 contra Turciei. Informațiile mi le-a readus în memorie conu Pache – așa îl chema pe Protopopescu al meu.

Conu Pache avea chef de vorbă. „Am jucat și eu fotbal... Mare noroc am avut cu fotbalul, nene Chirilă“. „De ce ai avut noroc cu fotbalul, nene Pache?“ „Stai să vezi, că e bună... Era prin '51. Vremuri grele. Avocatura nu prea mergea. Dacă i-ai luat avocatului procesele de patrimoniu, succesiunea și divorțurile, degeaba mai e avocat...“

Și uite așa, într-o noapte, pe la două, sună. Mi-a bătut inima. Când te sună la două noaptea nu-i a bună... O știi p-ai-a cu Ițic?“ „N-o știu... Sau poate că o știu, dar am uitat-o... E vremea bancurilor“... „Să ți-o spun... Într-o noapte, sună cineva la ușa lui Ițic. Ițic se scoală, vine spre ușă și întreabă: „Cine-i?“ „Poșta“. Ițic sta pe gânduri: să deschidă? să nu deschidă? Dar bătăile se întetesc. Și Ițic deschide... Sunt doi... Îi poștește. Nu întreabă de nici o poștă. Știe el ce știe. „E adevărat, tovarășe Ițic, că vrei să pleci în Israel?“ „Să zicem că-i adevărat“. „Și de ce, mă rog, vrei să pleci în Israel?“ „Pentru că aveam și eu un geschäft, care s-a închis și nu prea mai am din ce trăi“. „Bine, bine, dar nu credem că ăsta e singurul motiv“ Ia spune-ne adevărul. Mai e ceva la mijloc. Nu se poate să fie numai asta. La noi toți oamenii muncesc, dacă vor. La noi nu există șomaj, ca dincolo. Hai, spune“. „Ce să spun? Mi-a plecat o soră, mi-a plecat un frate, mi-a plecat și o nepoată“. „Bine, „bine, ți-au plecat. S-au dus. Dar ia mai caută. Caută bine. Mai trebuie să fie un motiv“. „Sigur că mai e. Acum ei sunt cu o rudă în România, nu eu în Israel“. „Le potrivești bine, Ițic, dar e bine să-ți descarci sufletul, ca să nu fie mai rău. Hai“. Ițic, plictisit și speriat, răbufnește deodată: „Ei bine, dacă vreți să știți, plec în Israel pentru că acolo poșta vine ziua“.

„Bună, nene Pache, dar rămăseseși la soneria care s-a auzit la dumneata acasă, tot cam pe la două noaptea”.

„Ai dreptate. E vârsta... Am deschis, bineînțeles. De astă dată nu era ca în anecdotă. Erau trei, și aveau haine de piele, arăz-le-ar focul. „Dumneata ești Pache Protopopescu?” „Da” zic. „Atunci îmbracă-te, primarule”. „Care primar, ce primar, domnilor?” „Hai, mai repede, vedem noi care primar”. „Îți dai seama ce am simțit. Toți cei din casă plângeau. Nevasta, nepoții, aveam doi”. „Domnilor - insist - să știți că e o greșeală. Eu n-am fost niciodată primar”. „Lasă că lămurim noi totul. Mai repede că ne așteaptă mașina”. „Atunci mi-a venit în minte o idee.... Țștia mă confundă cu statuia de la Izvorul rece, de lângă Biserica greacă. Statuia lui Pache Protopopescu, primarul Capitalei. Azi nu mai e. E un havuz. Am încercat să le explic povestea cu statuia, dar erau inflexibili: „Care statuie? Grăbește-te, că ne-apucă ziua”.

Așa am plecat de acasă, în toiul nopții. Am încercat iarăși să le spun că primarul cu statuia e altcineva, că e cu vreo optzeci de ani mai bătrân ca mine, că a murit de mult. În zadar. Ei aveau misiunea să mă ridice de acasă, și atât.

Înaintam. Eram la mijloc, pe canapeaua din spate. Nu prea vedeam pe unde mergeam, că aveam perdele la geamuri. Într-un târziu, am ajuns. M-au legat la ochi și am coborât. Apoi m-am trezit într-o cămăruță. Aveam un pat de fier, ca de spital. Nici cearceaf, nici pernă.

Îmi venea să strig, să le spun că se înșeală, dar mi-am dat seama că e de pomană... Așa am rămas vreo 10 zile, singur. Număram zilele după apariția și dispariția luminii. După această izolare, sunt chemat la interogatoriu. În fața mea, un om destul de tânăr. Spunea, că e maior și că-l cheamă Leonte. Mi-am dat seama imediat că e un nume de împrumut.

— Ia să vedem ce ne mai spui, primarule.

— Domnule maior, eu nu am nici o legătură cu primarul Protopopescu, care e mort de mult. Cum puteți crede că mi s-a făcut statuie fiind în viață? (L-am simțit că începe să se-îndoiască. Dar asta a fost doar o clipă). A continuat, autoritar și profesional:

— Numele.

— Protopopescu.

— Prenumele?

— Pache. Țșta e ghinionul meu.

— Fără comentarii! Ai fost în străinătate?

- Da, am fost.
- Unde?
- În Bulgaria și în Turcia.
- Când?
- Înainte de război.
- Cu ce ocazie?
- Cu echipa de fotbal.
- Ce echipă?
- Victoria din Constanța.
- Ai jucat fotbal?
- Da, am jucat.

A tăcut. S-a uitat lung spre fereastră. Vreo trei minute.

— Ei, află că și eu am jucat fotbal și mai încerc să joc. Dar știi cum e la fotbal... Când vor să te îngroape, te țin pe bancă. Și așa mi-a trecut vremea. Eram o speranță, la Dinamo, dar n-am avut noroc. Antrenorul, o bestie... Deci, ai jucat fotbal și ai fost și în străinătate... Ai avut noroc. Ai avut valoare?

— Parcă. Dar e de mult... Ce faceți cu mine? Vă întreb ca între fotbaliști.

— Se rezolvă, tovarășe Pache. S-au comparat vârstele. Se pare că nu ești dumneata.

— Bine, dar eu ce fac acum?

— O să te scot de aici. Mai ai răbdare. Cât timp ai jucat la Victoria?

— Vreo cinci ani.

— Dacă jucam și eu cinci ani, nu mă scotea nimeni din echipă.

... Am ieșit de acolo după trei trei săptămâni. Mi-am dat seama că fusesem undeva în Cotroceni. M-am dus direct la barou. Am fost primit cu răceală. Decanul baroului, P.B., mi-a spus că datorită faptului că am lipsit peste treizeci de zile, nu mai pot activa. Că așa scrie la regulament. Am încercat să-i spun că a fost un caz de forță majoră, dar degeaba. Ce era să fac? M-am gândit... m-am gândit și m-am întors la Leonte. I-am explicat cum devine cazul. Mi-a scris pe o hârtie un număr de telefon. Mi-a spus să mă duc direct la decanul baroului și să-i spun: „Tovarășul maior Leonte vă aduce la cunoștință că trebuie să mă reprimiți imediat. Că a fost un caz de forță majoră“. Când a auzit de Leonte, a avut o tresărire, dar a ținut-o tot pe a lui.

Atunci i-am reprodus cuvintele lui Leonte: „Și dacă nu mă reprimiți chiar astăzi, o să-și aducă aminte că tatăl dumneavoastră nu a fost țigan ursar, cum ați declarat în autobiografie, ci proprietar de vie, cum ați uitat să scrieți”.

Paraschivescu a pălit. N-am scăpat prilejul de a-i arăta și biletul cu numărul de telefon. Parcă l-am trăznit. M-a pus să scriu imediat cererea de reprimire în barou. A pus apostile. Eram din nou avocat. Și ca să fiu drept, datoram această reprimire fotbalului”.

— Ești convins, nene Pache?

— Absolut convins. Dacă nu aș fi fost jucător de fotbal, aș fi ieșit, cred, mai devreme sau mai târziu, dar decanul nu m-ar fi primit în vecii vecilor.

— Bine că a trecut, nene Pache...

— A trecut, desigur, dar cine ia de pe mine povara nopții aceleia de groază, când nu mai știam dacă am să revin vreodată acasă? Acum, te rog să mă ierți... Și s-a întors cu fața la perete. A adormit imediat. Avea o respirație grea.

SLIVNA

N-aș putea spune exact când a venit pentru prima oară în redacția „Gazetei”. L-a adus, parcă, Mitty Callimachi, căruia îi plăceau discuțiile cu „vechea generație”, mai ales cu cea de pe lângă Botoșani...

Nea Moraru Slivna, căci despre el va fi vorba, era tot moldovean, de lângă Galați. Purta un palton mai larg decât s-ar fi convenit, avea întotdeauna un fular colorat, care îi înfășura gâtul de mai multe ori și avea ceva din mersul lui Charlie Chaplin. Când am dat de el în biroul în care lucram, tocmai împărțea niște nuci pe care le aduna dintr-un buzunar mult prea adânc... Niciodată nu avea să mai vină cu mâna goală. Baza erau covrigii calzi, pe care nu mai știu de unde îi procura. Dar, uneori mai venea și cu o sticlă de vin roșu, întotdeauna roșu...

Când a aflat că sunt basarabean, odată i-au lucit ochii și a rămas pe gânduri: „Am o amintire din Basarabia, din timpul războiului... Eram primar la Vâlcov. Vremurile erau grele. Înnotam anevoie împotriva curentului, cum se spune la Dunăre... Într-o bună zi ne pomenim cu mareșalul Antonescu... Urcase incognito de pe remorcherul cu care venise de pe la Ismail - aveam să aflu. „Cine e primar aici, la Vâlcov?” Am ieșit în față. Eu eram primarul... L-am salutat militărește, cu palma la un chipiu pe care nu aveam de unde să-l port, pentru că nu eram militar. A făcut un pas spre mine și mi-a dat o palmă... Am rămas stană de piatră, cu palma în continuare lipită de cozorocul imaginar. „Știi de ce te-am mângâiat pe obraz?” Amușisem. Nu mai puteam scoate un cuvânt.

„Pentru că Vâlcovul nu are primar. Străzile sunt murdare. Dacă mai viu odată și găsesc la fel, îți prind de fular bolovanul de colo și te arunc în Dunăre”.

Ori de câte ori venea vorba de întâmplarea de la Vâlcov, Slivna repeta mereu: „A fost o palmă, nu glumă”.

Avea o admirație deosebită pentru mareșal. Și nu se sfia să o mărturisească mereu, deși într-o cameră în care se aflau 4 - 5 persoane, câte erau mereu, se va fi aflat unul care să ducă vorba la etajul trei, unde se afla biroul „celui de la Interne”.

Nea Moraru venea mereu. Avea un farmec deosebit. Povestea despre Pamfil Seicaru, despre Elvira Godeanu, despre Max Auschnit. Îmbătrânise... Părea mult mai trecut de cei 60 de ani pe care îi avea. Când unul dintre noi încerca să-i atragă atenția că telefoanele s-ar putea să fie cu maimuțica-n ele, nea Moraru dădea din mână a lehamite: „La anii mei nu-mi pasă”.

Cu ce ai trecut prin viață, nea Morarule? – întreba cineva. Zâmbea amar, ca unul care trecuse prin toate... „Păi, am fost, cum v-am spus, primar de Vâlcov, adică am stăpânit Venetia României. Aveam, cum s-ar spune, barcagiu la scară... Apoi am fost actor la Constanța. L-am jucat pe Cațavencu, în stilul lui Talianu, au al lui Nichi”. „Care Nichi?” – se auzea vocea unuia mai tânăr...

„Atanasiu, frate, Nichi-Atanasiul!”. Apoi am început să scriu. Sunt membru al Uniunii Scriitorilor... Și scotea din geanta „cu de toate”, o cărțuție de vreo sută de pagini... „De la Dostoievski la Lenin”. Iar sus, – Nicolae Moraru-Slivna...

Acum gluma se îngroșă... Vorbele, mai zburau ele, dar scrisul se afla chiar aici, pe masa lui Ranetti, corectorul nostru... Imediat Petrică transforma un ziar în evantai și-l mișca deasupra telefonului. Deschideam și radio-ul, pentru orice eventualitate... Numai Ranetti, care făcea parte și el din lumea lui Slivna, ridica receptorul și striga: „Da, Dostoievski și Lenin... Și ce-i cu asta?”

Nea Moraru închidea receptorul și se răstia la Ranetti: „Ascultă, puștiule, te rog să nu întreci măsura... Eu l-am cunoscut pe taică-tu... Da, l-am cunoscut pe Piccolo Ranetti, care a înființat Asociația ziariștilor... L-am cunoscut și pe nea Ghiță Ranetti, unchiu-tău. Au fost oameni. Oameni de care puștimea habar nu are...

Gică Ranetti îl lua în brațe pe nea Moraru. Își găsisese omul... „Mie, nea Morarule, nu-mi pasă de nimic... Mă bat de vreo zece ani, am făcut o mie de cereri ca să i se dea lui George Ranetti o plăcuță albastră cu numele lui pe o stradă din București... În zadar... Am cercetat Ghidul Bucureștiului și am văzut că Dobrogeanu Gherea, arde-l-ar focul, are șapte străzi în București, iar Tudor Vladimirescu doar două”. „Și Ranetti?” – întreba Slivna. „Ranetti?” – spumega Gică al nostru. Ranetti are o coșmelie de străduță, 32 de numere. Uneori stau ceasuri în șir în colțul străzii, să aud dacă întreabă cineva de strada Ranetti. În zadar, abia ieri am auzit o babă întrebând de strada George Ranetti. M-am repezit la ea și am întrebat-o: „Da, de ce

întrebați?” „E o sifonerie, aud, pe strada aceea”. Era să cadă felinarul din colț peste mine... Auzi, vorbă! O sifonerie”. „Dar ai făcut vreo propunere?” – a întrebat Slivna, mișcat de vorbele lui Gică. „Numai una?” Am făcut propuneri cu zecile... În zadar... Ultima am făcut-o alaltăieri... Stăteam în stație la Ștefan cel Mare, colț cu Dorobanți, și odată aud o fată spunându-i flăcăului care era cu ea: „Atunci, la cinci, chiar vizavi, la cinematograful Volga”. M-a cuprins furia. De ce Volga, mă? De ce? Ranetti nu e bun? Am mai băgat o cerere... Am atașat și „Furnica” lui Ranetti. Degeaba. Omul care s-a luat de miniștri, de prim-miniștri, ba chiar și de Carol, cu caricaturi de Jiquidî, nu are dreptul... nu are nici un drept”.

Slivna s-a împrietenit curând cu Ranetti... Erau rapidiști amândoi. Într-o după-amiază ne-am dus pe „23”, că juca Rapidu'... Tocmai începuse meciul... Rapid – Steaua... Odată îl văd pe Slivna că scoate un fel de pix din buzunar și începe să-l poarte prin fața ochilor noștri... Și-odată cotește, luând-o invers”. „Ce-i și asta, nene Slivna?... Ba ajunsesem chiar să-i spunem Slivno...” Ce să fie? E magnetismul care lucrează. Cu creionul ăsta de geamgiu, cu diamant în vârf, pot influența fluxul și reflexul unui atac”...

Manevra s-a repetat de mai multe ori. Atacul Stelei eșua, într-adevăr, în momentul în care Slivna executa curba de întoarcere... Unii începuseră să nu se mai uite la meci. Simțeam din spate cum cineva urmărește cu atenție totul. M-am întors. Era Dumitraș, un individ îmbrăcat mereu în negru, cămașă albă de plastic și un nod la cravată cât un boc fasole... „Și cum e cu magnetismul, nene Slivna?” l-am întrebat. „Greu de explicat, băieți... Eu am studiat în India tehnicile oculte... Pot să forțez drumul energiei în orice direcție”. Dumitraș s-a apropiat și mai mult... Cuvântul oculte îi spunea ceva, deși era cam confuz... Slivna continua prelegerea, vizibil satisfăcut. Era vedeta momentului... Nichi Dumitriu și Puiu Ionescu căzuseră pe planul doi, cu toate driblingurile lor... În jurul lui Slivna se formase un cerc. Bine, bine, nene Slivna, dar ce spui în momentul în care cotești diamantul?” „E momentul cheie al atacului și însoțesc mișcarea cu cuvântul *nikogda*, adică niciodată în limba rusă... Până acum, cuvântul pe care l-am folosit a fost *jamais*, pe franțuzește, dar mi-am dat seama că unele rateuri le-am avut din cauză că francezii sunt superficiali, și atei, cei mai mulți”. „Bine, bine, dar ruși?” Slivna ne-a privit superior: „Se vede că nu ați citit „De la Dostoievski la Lenin”. Acolo am demonstrat

clar că rușii, cât sunt ei de atei pe hârtie, sunt mai profunzi în materie de religie”.

Dumitraș nici nu știa ce să mai creadă... Între timp a venit și pauza. Noi, care mai știam câte ceva despre fanteziile lui Slivna, ne distram de minune... Slivna a pornit spre W.C.-uri. Dumitraș, după el. Nu puteam să-l lăsăm singur. Nu era exclus ca Slivna să-și continue drumul într-o dubiță... Gică Ranetti a plecat imediat pe urmele lor. S-au întors toți trei, după câteva minute... Părea totul în regulă... Și-au recuperat locurile. Gică s-a apropiat de mine. „Cum a fost, Gică?” – l-am întrebat, arzând de nerăbdare. „A fost ca-n filme... Dumitraș l-a luat cam tare: „Ascultă, moșule, ești nebun sau o faci pe nebunu?” Slivna s-a uitat lung la el: „Ascultă, tinere (Dumitraș nu prea mai era tânăr), poate că ți s-a urât cu binele”. „Ceeee? Îndrăznești?” „Fii atent că magnetismul din mine e mai puternic decât orice trăznet. Ai auzit de Dalai Lama? Dar de Brahmaputra? Dar de Manuscrisele de la Marea Moartă?” Dumitraș se uita la el ca la ceva din altă lume... „Măi, omule, fii cuminte”. Deocamdată, ca să vorbesc pe înțelesul dumitale, care nu ești un inițiat...” „Eu nu sunt inițiat?” „Da. Nu ești... Asta-i altă inițiere, și pentru că ești un profan, află că diamantul meu a oprit astăzi cel puțin cinci goluri”... Dumitraș, uluit, a abandonat tonul agresiv. „Ascultă! Cum te cheamă?” „Mă cheamă Slivna. E o poreclă pe care mi-au dat-o călugării din Tibet”. „Bine, nene Slivna... Vreau să te întreb dacă poți să lucrezi și pentru Dinamo, nu numai pentru Rapid”. „Nu-i nici o problemă... Pentru Dinamo pot recurge și la hipnotizarea adversarilor. Dacă va fi cazul, pot să-i fac să adoarmă pe teren, ca bebelușii”. Dumitraș l-a privit lung, puțin speriat. „Cum, adică hipnoză? E interzis”. „Mă, omule, te credeam un om serios – schimbă tonul Slivna, trecând la atac. – Ori vrei binele echipei dragi, ori lasă-mă în plata Domnului”...

Partida se terminase de mult. Rapid nu a primit nici un gol. Asta l-a convins definitiv pe Dumitraș, care se uita ca vrăjit la diamantul lui Slivna. Slivna i l-a dat în mână, completând: „Pare un diamant obișnuit, sunt atâtea în București, dar încearcă dumneata să faci ceva cu un banal diamant de geamgiu... Pe acesta l-am primit, în cadrul unui ritual special, de la un moș din Tibet, în vârstă de 186 de ani. A fost un moment deosebit... Mai ales că puteam privi pe fereastră vârful Everestului, pe partea însorită”.

Dumitraș era cucerit. Se plimba ca un leu în cușcă pe banca de la masa presei. Spectacolul continua. Slivna era foarte grav, cu toate că la un moment dat a reușit să-mi facă cu ochiul...

„E-n regulă, nene Slivna. Când putem începe?” „Chiar duminică... Nici nu se poate mai târziu. Duminică e ultima etapă”. „Bine zici... Atunci, cum rămâne? Dinamo joacă cu C.F.R.-ul din Cluj”. „O să-mi fie mai greu. Vrei să înfund Rapidul cel mic?”. „Nene Sivna, te rog să nu dai înapoi”. „Nu dau. Și știi de ce? Pentru că îmi dau seamă că, deși nu ești prea informat, ai stofă de transcendental”... Noroc că „Dumitraș nu auzise de povestea cu transcendentalii, care tocmai se punea la cale... „Venim duminică cu o oră înainte de începerea meciului. Trebuie să ai și o sticlă de vin roșu. E necesar”.

Dumitraș a făcut un semn plictisit cu mâna, sugerând că ar veni și cu o sută de sticle, dacă ar fi nevoie... Apoi, însă, rămase, pe neașteptate, cu capul în palme. „Bine, bine, nene Slivna, o să lucrezi pentru Dinamo, dar ce facem la Arad, că acolo e meciul cel mare? Dacă Universitatea Craiova bate la Arad, pe UTA, degeaba batem noi, aici, pe C.F.R.!” Slivna zâmbi superior: „Crezi, că asta-i o problemă? Lucrăm și cu Aradul. Se vede că habar nu ai ce-i magnetismul... Vezi diamantul ăsta? E mai puternic decât siliciul japonezilor...” „Iar mă iei cu d-astea?” - răspunse ușor iritat Dumitraș... „Stai binișor... Ai tranzistor acasă? Bine... Ai... Duminică aduci tranzistorul și-l punem pe masă. Îl apuci cu mâna dreaptă, cum apuci gâtul rachetei. O să stăm unul lângă altul, aproape lipiți... Cu mâna stângă mă iei pe după umăr.... Eu rămân doar cu diamantul”. „Ascultă, nene Slivna, aduc și tranzistorul, dacă vrei, aduc și casetofonul, pot să pun la bătaie și un aparat de radio ascultare”. „Să nu îndrăznești! Aici e o treabă care ține de magic”.

Duminica următoare, deci în „Duminica magică”, a trebuit să plec la Arad, adică la derby-ul Universitatea Craiova - U.T.A.... Mi-a părul rău, pentru că aș fi făcut orice pentru a asista la spectacolul de la masa presei... La Arad am privit meciul cu o anume detașare, deoarece mă gândeam mai mult la cele ce se întâmplă cu Slivna pe Dinamo... Craiova domina, dar nu reușea să marcheze. Să fie diamantul la mijloc? - am început să mă prostesc și eu. Pe Dinamo, treaba mergea strună, în favoarea nepotului lui Dalai-Lama, adică a lui Slivna... La scorul

de 2—0 pentru Dinamo - aveam și „noi un tranzistor - la Arad s-a întâmplat ceva neobișnuit. Extremul dreapta arădean Sima a fost eliminat de pe teren. Lucru mai puțin obișnuit când e vorba de echipa gazdă... Mai mult decât atât, imediat după pauză, marchează Broșovschi: 1—0 pentru UTA... Gică Ranetti, care a fost pe Dinamo „pentru Slivna”, mi-a spus mai târziu că în momentul golului, Dumitraș a sărit în sus de bucurie, tranzistorul a căzut, s-a spart, iar el, Dumitraș, l-a sărutat pe Slivna pe gură, cum făceau soldații ruși, în filme, când reveneau de pe front. Slivna s-a răstit la Dumitraș, gata să-i dea o palmă: „Vrei să strici totul, nenorocitul?” Dumitraș, s-a prăbușit pe bancă. Slivna s-a uitat cu dispreț la el: „Dacă mai scoți un singur cuvânt, am să luminez drumul Craiovei spre poarta de la Arad!” Apoi a intrat în tranșă, cu capul în palme, a reculegere.

În sfârșit, la toate tranzistoarele (tefere) de pe Dinamo, s-a auzit fluierul final de la Arad. UTA părăsea terenul învingătoare. Dinamo era campioană. Dumitraș nu știa cum să-și stăpânească bucuria, deoarece Slivna rămăsese cu capul în palmă... Era în meditație...

Slivna nu mai e. Nici, Ranetti... Nici Gore Mardan. Cei trei „frumoși nebuni” ai unei redacții care a trăit atâtea. Îmi aduc aminte, Ranetti, cât era el de mic pe schemă, îl înfrunta mereu pe redactorul șef... Când se mai potolea, medita cu voce tare: „Am fost corector la „Viața”, când era director Liviu Rebreanu. Când mă gândesc așa la el, văd, nene Mircea (n.r. Mircea era redactorul șef al „Gazetei”) cum te faci din ce în ce mai mic, te strângi, te strângi mereu, până ajungi cât un degetar”. „Ce făcea nea Liviu, Ghiță?” (Lui Mircea îi plăcea Ranetti, cu toate vorbele grele pe care le arunca deseori): „Ce făcea? Când se uita odată la pagină, parcă visa... Și era mare boer nea Liviu... Niciodată, când îi cumpăram un pachet de țigări, nu mi-a cerut restul...”

Toți izbucneam în râs. Afară de Slivna, căruia îi sticleau ochii, gata de lacrimi: „Nu râdeți! Ghiță are dreptate. E mai poet decât voi toți... Adu, mă, Petre vreo trei pahare... Să vedem cum e rubiniul din ăst an de la Pechea...”

Și nu mai știam când se furișa amurgul...

PEPSI-COLA (DIN ALBUMUL DE AMINTIRI AL UNUI SCRIMER)

Mă întorsesem de la Cracovia. Eram foarte bine dispus. Trăiam satisfacția de a fi ajuns în turneul final de spadă, în patria unor spadasi binecunoscuți Europei. Și mai trăiam amintirea unui oraș extraordinar. Ani în șir am avut impresia – mai ales din citite – că cele mai frumoase orașe ale Europei ar fi Parisul și Roma. Acum eram copleșit de imaginea Cracoviei, care îmi amintea de Praga, de Bruges, de Florența. (S-ar putea să greșesc... Noi, sportivii, privim totul din fuga autocarului... n-ai niciodată timp, dar nu știu ce mă face să cred că am puțină dreptate).

Toate astea s-au întâmplat prin șazeci și ceva...

M-am întors printre prietenii mei, ostași ca și mine în Batalionul de sportivi ai lui C.C.A., astăzi Steaua... Dar mă aștepta o surpriză. Nici n-am apucat să-mi desfac valiza, că am fost chemat la comandantul V. Am intrat, convins că vrea să-mi spună câteva vorbe în legătură cu mica mea performanță de la Cracovia... Am bătut la ușă. Am intrat. Era aplecat asupra unor hârtii. Și-a îndreptat privirea asupra mea, doar o clipă, apoi s-a cufundat din nou în dosare. Am rămas, în poziție de drepti, așteptând... Așteptarea a durat mult, vreo trei minute, care mi s-au părut infinite. Astăzi, revăzând totul, îmi dau seama că era o tehnică anume pentru dezarmarea celui chemat.

După cele trei minute, într-un târziu, deci, m-a fixat din nou, pe sub sprâncenele-i stufoase:

— Ia spune-mi cum a fost, ostaș?

— A fost bine, tovarășe comandant. Putea fi și mai bine...

— Ai dreptate. Întotdeauna e loc de mai bine... Așa ne învață viața, așa ne învață clasicii marxismului...

Referirea la clasici m-a descumpănit. Ce i-aș mai putea spune? Dar V. mi-a venit în ajutor:

— Deci, zici că a fost bine. Și ce ai mai făcut tu la Cracovia?

Întrebarea m-a pus pe gânduri: „Cum, adică, ce-am mai făcut la Cracovia?”

— Știți că, în deplasări, nu prea avem timp de nimic. Suntem toată ziua la sală. Un concurs de scrimă se întinde...

— Îți ordon să nu vinzi pepeni la grădinar. Știu eu, măcar din filmele cu mușchetari, cât durează un concurs de scrimă. Mie să-mi spui clar ce-ai mai făcut la Cracovia. N-ai băut nimic?

— Cum să beau, tovarășe comandant? Am fost tot timpul în concurs.

— Stai blând, soldat. Mi s-a spus că până și muierile de la scrimă trag câte un coniac înainte de, zi-le pe nume... pe nume...

— Asalturi...

— Nu mă întrerupe și adună-ți mințile... Să nu-mi ascunzi nimic, că ai să și scrii totul, pas cu pas...

— N-am băut nici un coniac, tovarășe comandant.

— Lasă coniacul. Altceva...

Era să spun că am băut apă, dar m-am oprit la timp. V. ar fi considerat acest răspuns drept un afront la adresa lui.

— N-am băut nimic, tovarășe comandant. Eu nu am nevoie de tării ca să-mi ascut reflexele...

— Nu face pe deșteptul cu mine. Știu foarte bine că ai băut dintr-o sticlură cu un lichid de culoare neagră.

Am rămas perplex. Ce-o fi având cu mine?

— Nu înțeleg nimic, tovarășe comandant. Ce sticlură?

— Sa terminăm odată, pentru că te paște excluderea din viața sportivă. Ai băut dintr-o sticlură pe care scria „Pepsi-Cola”. Te-a văzut cineva bând din această sticlură... Și mi-a raportat.

— Stați o clipă... E adevărat, am băut o sticlură de „Pepsi-Cola”, după asaltul cu Pavlovschi. Mi-a oferit-o chiar el. Nu știam că e interzis...

— Gugumane! Întotdeauna am știut că nu ai nivel politic. N-ai citit în ziarele noastre ce este „Coca-Cola”?

— N-am citit, să trăiți!

— Atunci să-ți aduc eu aminte. „Pepsi-Cola e un drog american, menit să-i îndobitocască pe sportivi. Să-i resemneze”... Să-mi spui imediat ce gust are!

Am șovăit un pic, dar până la urmă mi-am luat inima în dinți:

— Are un gust foarte bun. E dulce și aromată.

— Aromată! N-ai avut amețeli?

— Nu.

— Nu te-a durut burta?

— Nu, să trăiți!

— Încetează cu „să trăiți”. Nu scapi tu cu asta. Spune-mi adevărul.

— Poate că după-amiază m-a durut puțin burta.

— În sfârșit! Ce-ai făcut în ultimul asalt?

— Am pierdut. Dacă aș fi câștigat, aș fi fost primul.

— Mari netrebnici sunteți. „Pepsi-Cola” e ca „Verdele de Paris”. O otravă americană. Atacă inima și creierul. Nu cumva ai simțit că-ți vine să-ți iei lumea-n cap? Că ceva te împinge să te arunci de la etaj?

— Am avut cameră la parter, tovarășe comandant.

— Ești obraznic. Nu faci decât să-ți agravezi situația. Se vede că încă nu judeci. Otrava lucrează. Ai trei zile de carceră. Apoi se va lua o hotărâre. Dat oricum, fii sigur că ai să fii exclus din viața sportivă.

A sunat și a chemat un sergent major...

— Îl iei și-l duci la cadre. Îi dai trei-patru coli. Nu te dezlipești de el. O să scrie o declarație. Apoi, către mine: „Scrii tot ce mi-ai spus. Nu schimbi nimic. Ba nu! Nu pomenеști de aruncatul pe geam. Spui deschis ca ai simțit nevoia să te sinucizi... Scrii totul, dar absolut totul... Începi așa: „Tovarășe comandant, subsemnatul... fiind în turneu, cu scrima, am fost victima unei rușinoase uneltiri, la care a participat, din păcate, un sportiv din lagărul nostru, care mi-a băgat pe gât o otravă care, înainte de a-ți slăbi încheieturile, îți distruge sufletul”. Apoi spui cuvânt cu cuvânt ce mi-ai declarat, adică ce-am vorbit. Și acum, ieșiți afară, netrebnicilor. Stai! La mine, sergent! Bați la mașină declarația, în trei exemplare, și-mi aduci unul. Afarăăă!

Când am ieșit afară, eram ca năuc. Îmi era și frică să mă gândesc că „Pepsi” e, de fapt, o băutură formidabilă, mai ales când ți-e sete... M-a întrerupt din gânduri Vasile, sergentul, cu care eram aproape prieten, el era la lupte. „Ce-ai făcut, mă, Tavi?” „Am băut o răcoritoare în Polonia”. „Și ce-i cu asta?” „Eh, află că e o crimă politică, care dă apă la moară imperialismului american”. S-a uitat lung la mine, cum te uiți la cineva căruia nu-i mai merge o roțiță. Apoi mi-a spus că, de fapt, nu sunt un caz izolat. Că i s-a întâmplat și lui... Într-o zi, la antrenament, se juca cu cercul în jurul taliei. Exercițiul se numea „Hoola-hoop”... Pe neașteptate a intrat V. în sală. L-a văzut. Și i-a rupt cercul. A spus că e o sminteală americană, un fel de dans din buric pentru bărbați. I-a dat o zi de carceră...

Tanța, dactilografa, mi-a adus hârtie. M-a rugat să scriu citeț, că o dor ochii de câte scrie de-astea... Am rămas noi doi. Vasile mă privea cu compătimire. Probabil se gândea că „Pepsi”, pentru care am primit, deocamdată, trei zile de carceră, e o chestie de trei ori mai gravă...

Nu știam cum să încep, cu toate că V. mi-a și dictat introducerea.

Ce cretin și V., ăsta! Vorbea stricat românește. Era de prin Harghita. Îi era imposibil să deosebească masculinul de feminin... Le încurca. Parcă era un hermafrodit. Și unde pui că hipopotamul ăsta ne dădea mereu lecții. Le știa pe toate. Odată, văzând că Gherasim, de la tir, le cam încurcă la definiția plus valorii, a încercat să dea un exemplu: „Mă Gherasime, tu muncești de te spetești opt ore... tu sau taică-tu... dar patronul nu-ți dă pe ce-ai muncit, ci își trage o mare parte. Ai înțeles?” Gherasim, însă, o ținea pe-a lui: „Bine, tovarășe comandant, dar are și patronul cheltuielile lui. Cum o să-mi dea mie totul?” Când auzea așa ceva, V. spumega de furie, dar tot nu știa cum să-l „întoarcă” pe Gherasim...

Altă dată, într-un moment de pauză, se răstia la toți: „Mă, netrebnici! Aud că vă bateți joc, că citiți numai cărți de aventuri, „Dox”-uri și „Excentric Club”. Cred că n-ați avut în mână o carte ca lumea de doi sau trei ani. Mă, Macarschi, ia spune-mi dacă ai citit „Așa s-a călit oțelul”! Teo Macarschi, cel cu tenisul, n-a stat mult pe gânduri, a luat poziție de drept și a răspuns: „Tovarășe comandant, eu nu citesc cărți tehnice!” A fost un moment de rumoare. V. a tresărit, s-a uitat cu asprime jur împrejur și a spus: „Bine, bine, dar, totuși...”. Ne-am dat seama toți că habar n-avea cum „S-a călit oțelul”.

Îmi era greu să încep să scriu. Îmi dădeam seama că sunt absolut penibil și că o asemenea declarație, dacă ar încăpea pe mâna unui om serios, m-ar face de răs. De unde să știe acel cineva că mi-a fost, de fapt, dictată?

Am scris din greu. Vasile fuma. Mă privea compătitor. Mai ieri defilam umăr la umăr, pe „23”. Acum el era „torționarul”. Eu - victima.

Am scris tot ce mi-a spus V. Am mai adăugat de la mine că am avut și o senzație de vomă, ca să fie și ceva de la mine. Tanța a bătut declarația. Vasile a dus un exemplar comandantului. Mi-a dat și mie unul. Am avut o clipă impresia că treaba cu carceră e doar o sperietoare. Dar, peste câteva

minute eram închis. Aveam la dispoziție 72 de ore ca să mă gândesc ce e coșmar și ce e realitate în toată povestea asta.

Stăteam greu. Mă perpeleam. Nu mai făcusem carceră. Peste vreo două ore m-am lăsat pe vine. Am avut senzația unei eliberări. Dar asta a durat doar câteva minute. M-am ridicat din nou. Mă chinuia gândul că sunt la vedere. Cei care treceau nu cunoșteau motivul real al încarcerării mele.

Spre seară, Vasile mi-a adus o ciocolată. „O să treacă și asta” - mi-a zis. Dar noaptea a fost fără sfârșit. A doua zi de dimineață eram frânt. Când m-a văzut Vasile, mi-a șoptit printre gratii: „Mă, Tavi, trebuie să faci ceva. Aud că te exclude din activitatea sportivă”. „Și ce să fac Vasile, mai ales că am un metru pătrat de spațiu vital?” „Trebuie să te zbați. Trebuie să foci ceva. Am vorbit cu băieții. Mi-au spus toți că de îndată ce scapi de carceră, te duci la Nea Manole”. „Care nea Manole?”. „Președintele sportului. Ce dracu'?! E pe Vasile Conta. Toți zic că e un tip fain”.

A doua noapte am petrecut-o gândindu-mă la felul cum va trebui să potrivesc cuvintele dacă mă primește nea Manole.. Spre ziuă mi-a venit să urlu: „Auzi, domnule, pentru ce mă zbat eu?! Blestemat să fii, pan Pavlovschi, deși nu ai nici o vină! Mai bine mi-ai fi dat un kil de votcă”.

Am pătruns destul de ușor pe Conta. Secretara mă cunoștea. M-a anunțat prin ușa întredeschisă. Am auzit, emoționat, vocea tunătoare a lui nea Manole: „Cine?! Ala cu spada?! Să intre!”.

Mărturisesc că îmi tremurau mâinile. Făceam eforturi ca să le stăpânesc. Eram „ăla cu spada” și trebuia să încerc să mă țin tare.

- Ce e, mă, Vintilă? Care-i baiul?
- Tovarășe președinte...
- Parcă nu te-ai făcut de răs în Polonia, dacă țin bine minte.

- Așa e. Dar asta nu mai contează acum.
- De ce?
- Pentru că am fost exclus din viața sportivă.
- Motivul?
- Am băut o sticlă de „Pepsi Cola”.
- Cred că ai febră, mă, Vintilă...

Am scos din buzunar declarația și i-am întins-o.

- Cu asta ce mai e?
- Vă rog să o citiți, dacă mi-e permis...

M-a privit lung, nedumerit. Și-a potrivit ochelarii cu ramă foarte groasă și a început să citească. Era din ce în ce mai atent. Se uita la mine, din când în când, foarte mirat. Îmi dădeam seama că „opera” lui V. începe să-și facă efectul. Îmi părea rău că am venit. Când a terminat de citit, s-a așezat în fotoliu. Dar s-a ridicat imediat și a venit spre mine:

— Și spui că ai simțit toate astea?

Am stat un pic pe gânduri...

— Da, tovarășe președinte...

— Și te-a durut capul?

— Mda... (nu-mi dădeam seama încotro bate).

— Și ți s-a făcut greață?

— Așa cred, domnule președinte.

— Ia spune-mi cum ai vrut să te sinucizi...

Eram gata să spun că toate astea mi le-a dictat colonelul, dar m-am abținut...

— Mă, mocofane, află de la mine că am băut o sută de sticle de „Pepsi Cola”. E o băutură formidabilă. Cine te-a pus să scrii toate aiurelile astea?

Tăceam. Nu știam ce să fac. Nea Manole, cum îi spuneau băieții, a simțit că e ceva la mijloc, că trebuie să tac.

— Cine ți-a comandat?

— Colonelul V.

— Am înțeles. Văd că nu se mai termină cu tâmpeniile astea, pe la voi. (Spunea „pe la voi” ca și cum noi - adică și eu - am fi fost o insulă a bunului plac).

— Și ce fac acum, tovarășe președinte?

— Te întorci la club și-i spui lui V. că „Pepsi” e o băutură formidabilă. Și-i mai spui că ești bun de antrenament, chiar de astăzi.

Aș mai fi vrut să-l întreb ceva, dar mi-a spus că nu era momentul.

La club, toți m-au înconjurat cu întrebările. „Cum e, Tavi?” Le-am spus, ca s-o fac pe grozavul, că nea Manole mi-a cerut să reiau imediat antrenamentul. Unii s-au bucurat. Altora - parcă nu le-a căzut foarte bine.

Am intrat la comandant, ca să raportez. Când m-a văzut în ușă, a sărit ca ars: „Dă-te imediat la o parte, narcomanule! Pângărești Secretariatul!” M-am uitat instinctiv în sus. Într-adevăr, deasupra ușii erau înșirați clasicii noștri de mână a doua, fără barbă, cioc sau mustăți. M-am dat la o parte. Ce era să fac?

— Tovarășe comandant, permiteți să raportez. Am fost la președintele mișcării sportive, i-am arătat și copia după declarație. A citit-o, m-a beștelit...

— Era normal.

— Apoi a rupt-o și mi-a spus că nu sunt în toate mințile.

— Bineînțeles că nu ești...

— Și mi-a spus să încep antrenamentele, chiar de astăzi.

— N-o să-ți meargă, ostaș. Ești suspendat din viața sportivă.

— Bine, dar a spus că în declarație sunt numai prostii.

— Fii atent că te paște iarăși carcera.

— Mi-a spus că ar fi bine să încetăm cu tâmpeniile astea.

— Nu mă scoate din fire! Mie să-mi aduci în scris. Până atunci, ești scos din viața sportivă.

Ce era să fac? M-am întors la nea Manole. I-am povestit totul. A cerut numărul lui Varodi. Secretara i-a făcut legătura. L-a convocat peste o oră...

A doua zi am fost chemat din nou la comandant. M-a luat tare. M-a întrebat de ce trag chiulul și nu reiau antrenamentele. Nici usturoi nu mâncase, nici...

Peste vreo doi ani aveam să aflu ce s-a întâmplat în ziua în care V. fusese chemat la președinte. Tot secretarele, sărmanele.

La câteva minute după intrarea lui V., secretara, pe care președintele o instruisese, a apărut în biroul cel mare cu două pahare mari de „Pepsi”. Era o zi foarte caldă. În fiecare pahar erau cel puțin cinci-șase cuburi de gheață. V. s-a uitat lung. Nu prea înțelegea ce e în pahare. Apoi, președintele l-a întrebat direct:

— Ascultă, colonele, ai fost în America?

— N-am ajuns.

— E, atunci, hai să ciocnim. Colonelul, disciplinat, a băut până-n fund...

— Află, colonele, că ai băut „Pepsi-Cola”. Când am fost în Australia, cu olimpicii, acum vreo șase ani, am băut sute de sticlute. Și toate erau aburinde, fiind scoase din frigidere speciale.

Colonelul a încercat să spună ceva, dar nea Manole l-a oprit și a chemat secretara: „Încă două, Lenuțo!” Într-un suprem efort de redobândire a autorității sale, colonelul a îngăimat: „Și tot cu gheață, tovarășă secretară”.

Aici se încheie povestirea lui „Tavi”, „narcomanul” corupt de marele spadasin Pavlovschi. Iar noi, care citim aceste rânduri

de vară toridă, parcă am mai bea o sondă de „Pepsi” cu șase cuburi de gheață.

SIENKIEWICZ

Era cam prin '62... Cu patru ani în urmă se schimbase conducerea la „Gazeta”, care se travestise în... „Sportul popular”. Totul a pornit de la un fotoreporter, iar acesta l-a atras în vârtoare și pe fostul redactor șef, ca în „principiul dominoului”.

Într-o zi, traversând culoarul între secția internațională și Documentare, mă oprește adjunctul V.G. Era foarte aferat și avea niște manuscrise și șpalte în mână: „Spune-mi, tovarășe Chirilă, ceva despre Sinkeviț... O fi bun?” Nu mi-am dat seama ce vrea. Am căutat un punct de reper. „Dar de ce vă trebuie?” „A fost asta, zi-i pe nume, Benkö în Polonia, cu luptele, s-a simțit obligat să scrie niște note de drum și-mi bagă pe gât numele asta... Iar eu trebuie să-i dau drumul”.

Mi-a căzut fisa destul de repede, mi-am dat seama că este vorba de Sienkiewicz și i-am răspuns că „e bun, ba chiar foarte bun”. N-a părut mulțumit: „Bine, bine, eu cred ceea ce spui dumneata, dar trebuie să fiu sigur. Mi-ar trebui ceva scris”. I-am spus că aș putea să-i scriu corect numele. Tot n-a părut încântat: „Frate Chirilă, aș vrea slovă tipărită. Nu vreau să-mi aprind paie-n cap. Vreau ceva tipărit. Știi cum sunt ăștia de la Direcția Presei”.

Îi scriu pe un carnet numele marelui prozator polonez cu litere de tipar. V.G. pare iritat: „Nu asta îmi trebuie. Vreau dovada scrisă că e bun”.

Depărtez brațele, a neputință, dar îmi dau seama că tot am o soluție, pentru a salva notele de călătorie ale lui Otto Benkö. „Am o idee, tov. V.G. Dacă nu mă înșel, am văzut la Documentare un volum al lui Sienkiewicz, „Prin foc și sabie”. Trebuie să aibă un studiu introductiv. O să vi se confirme că e bun”.

Ne-am despărțit. Aveam de dat două file pentru ziarul de a doua zi. M-am dus la dactilografe. Era vremea când dictam direct. (Astăzi îmi bat la mașină singur). Spre prânz, când se cam stinsese ziua de lucru, îl revăd pe V.G. Ieșea de la toaletă. Avea mania spălatului pe mâini. Îl vedeam cam de vreo zece ori cu prosopul în dreapta și cu savoniera în stânga.

Se oprește din drum, vine spre mine și îmi zâmbește: „Ai avut dreptate. E bun. Am citit prefața. E chiar foarte bun”. Și și-a continuat drumul spre cabinetul său de redactor șef adjunct, al doilea stat major al redacției...

BRUMEL

Și au mai trecut câțiva ani... Într-o zi vine o știre tragică. Valeri Brumel, săritorul cosmic, cum i se spunea, a avut un grav accident de motocicletă, la Moscova. Știrea comenta și faptul că Brumel nu mai putea relua activitatea sportivă.

Știrea m-a întristat teribil. Brumel era un săritor de o rară eleganță. Sărea prin „rostogolire ventrală”, stilul acela frumos în care „îmbrățișează” ștacheta... Câtă deosebire față de stilul „Flop”, în care săritorul vine cu spatele și se aruncă spre ștafetă cu complicitatea bureților care îi înlesnesc aterizarea. (Pe vremea lui Brumel se sărea în groapa cu nisip, motiv pentru care și aterizarea presupunea o tehnică specială. Astăzi cazi printre pernele bureților și tehnica nu mai are nici o importanță).

Vestea că Brumel și-a încheiat de fapt cariera ne-a îndurerat pe toți. Îmi aduc aminte că la Olimpiada de la Roma Brumel citea „Piatra din lună” de Collins, între două încercări. Nu întâmplător, după câțiva ani, avea să scrie și piese de teatru.

Era un bărbat frumos, avea doar 1,85 – nu ca super-longilinii de astăzi, care măsoară în general doi metri – și sărea peste ștacheta înălțată cu aproape cizme de centimetri deasupra înălțimii sale. Iar acum, totul se sfârșea. Știrea era echivalentă cu moartea unui artist.

Am dat știrea la ziar. Avea să apară a doua zi. Am și scris câteva rânduri. Brumel era un nume foarte mare. Am spune chiar că a fost mai mare decât Bubka, ucraineanul care cade în bureți după ce e proiectat de un fel de prăjină care se arcuiește ca la circ.

Au trecut câteva zile de la accidentul lui Valeri Brumel. Cam în a șasea zi ne-a venit „L'Equipe”-ul. Izbutisem să prindem un abonament, care era o nouă fereastră spre lume, pe lângă „Blaupunkt”-ul lui Ochsenfeld. *Nani* întinsese ziarul pe masa lui plină de hârtii și de scrum. Prima pagină a ziarului francez era inundată de... Brumel. Era, de fapt, o pagină consacrată

„săritoriului cosmic”. Eram lângă Nani și priveam pagina, care era o capodoperă de paginație și informație. Și intră V.G. Se apropie de masa lui Ochsenfeld. Se uită la titlul întins pe toată lățimea paginii: „*Brumel, jambe brisée, perdu pour l'athlétisme*”. (Brumel, picior fracturat, pierdut pentru atletism). V.G. se uită la mine, se uită și la Ochsenfeld. Apoi poartă degetul arătător pe titlul din L'Equipe. Și rostește cu voce tare: „Nu suntem corecți, domnule Ochsenfeld!” („Domnilor” era un apelativ oarecum disprețuitor). „De ce, tovarășe V.G.?” „Pentru că nu suntem corecți!.. De Brumel am scris, că e mare, de acord... dar de *Jam brise* nici nu pomenim! Te rog, Ochsenfeld, să dai la cules știrea completă”.

S-a lăsat tăcerea. *Nani* n-a putut scoate o vorbă. A pus o foaie în mașina de scris, ca să lase impresia că vrea să redacteze știrea în noua versiune... V.G. a părut mulțumit de operativitatea gestului. În ușa a întors capul și ne-a privit cu un amestec de ironie și de compătimire: „Greu se mai învață meseria asta”.

Când V.G. a închis ușa, *Nani* a smuls hârtia din mașină, a făcut un ghemotoc și l-a aruncat... spre ușa pe care era lipit afișul publicitar cu Jesse Owens la start. *Nani* își pierdeă cumpătul cam odată la 10 ani...

OPEN

Și a mai trecut ceva timp. Și iar vine o știre. „La Londra se va juca primul turneu de tenis *open*”. Se redactează știrea și i se înaintează lui V.G. Se uită lung: „Asta ce-o mai fi? Open, open, open”... Redactorul, care nu era de specialitate, îi spune că open înseamnă deschis... așa scrie și pe ușile de hotel”. V.G. se înfurie: „Nu mă învăța pe mine ce e aia open... Vreau să știu ce se ascunde în asta”. E chemat Ticu Comarnischi, titularul rubricii de tenis. „Ce e cu openul ăsta, toarșu Ticu? Ticu nu prea înțelege încotro bate V.G. Își scoate ochelarii, citește știrea, se uită la V.G. și încearcă să-l lămurească: „E o chestiune mai veche. Se discută de vreo cinci ani. Este vorba despre turneele de tenis la care ar urma să participe și amatorii și profesioniștii”. „Profesioniștii??!!” – sare ca ars V.G. „Noi nu suntem de acord cu profesioniștii... Rezolvați cum știți! Duceți știrea la tovarășul președinte. Eu nu răspund”. Ticu coboară la

primul etaj, la președinte, așteaptă ce așteaptă, apoi intră. Președintele citește știrea, primește explicațiile lui Ticu, dar parcă n-ar semna. Într-un târziu se ridică de la birou: „Asta nu e o treabă de care să mă ocup eu. E o problemă de ziar”. Ticu își dă seama că președintele are, totuși, dreptate. E o problemă de ziar. Iese.

Urcă din nou „la patru”, adică la noi, la ziar. V.G. îl așteaptă, cu nerăbdare. „Ce e, Comarnischi?” „Nimic. Spune că e o chestiune care nu-l privește. Că e o problemă de ziar”. „Așa a spus? Atunci e rău”... Tace. Cade pe gânduri. Într-un târziu, îl întreabă de Comarnischi: „Moscova ce spune? Să sunăm la „Sovetskii sport”... Ticu îi spune că la ora asta nu e nimeni la „Sovetskii sport”. V.G. are o criză: „Nu mă interesează! Sunați undeva. Sunați la... la Comitetul Central!” Ticu Comarnischi se prăbușește într-un fotoliu, afanist la culme: „Nea Vasile, n-avem nici o șansă. Tovarășul Hrusciiov este în vizită la lucru la Lvov”.

V.G. s-a făcut că nu înțelege. Știrea avea să apară abia peste vreo două săptămâni...

Pentru că veni vorba de apariția știrilor... În '72 am plecat la Kiev, pentru meciul U.R.S.S. - România. Am cedat insistențelor lui Radu Urziceanu - căruia nu-i plăcea avionul - și ne-am decis să mergem cu trenul. A fost o călătorie infinită... Singura compensație a fost ceaiul. Am băut la ceai pentru toată viața. Și era tare bun. „Gruzinski ekstra”...

A venit și ziua meciului. Am luat loc la masa presei. În dreapta mea era Ponedelnik, redactor șef la „Futbol i hokkei”...

Când s-a terminat meciul, am alergat, împreună cu Radu, la telefon. Am prins, ca prin minune, legătura. Am transmis scurt, scorul, formațiile, câteva faze importante, marcatorii. (Pierdusem cu 2—0).

L-am reîntâlnit pe Ponedelnik la restaurantul complexului. Ședea la o masă. Avea o bere în față. Fuma. L-am întrebat dacă a transmis la Moscova. Mi-a spus că nu... Că o să ia trenul peste vreo două ore, iar mâine, la Moscova, o să scrie în liniște. „Ce oameni fericiți” - mi-am zis. Cronica avea să apară deci vineri, la Moscova (meciul s-a jucat joi) și va fi citită sâmbătă, duminică sau mai știu eu când la Irkutsk sau la Vladivostok... În contrast cu toate astea, îmi aduc aminte de o întâmplare pe care mi-a povestit-o fostul nostru redactor șef Aurel Neagu... Dacă îmi aduc bine aminte, a fost pe la Bologna. Avea destui prieteni. Într-o dimineață, răsfoind ziarele, constată că „Il Resto del Carlino”, care apare chiar la Bologna, nu are știrea dominantă a

tuturor celorlalte ziare. Neagu îl întreabă pe prietenul său Cesare Trentini: „Cum e posibil ca „Il Resto” să nu aibă știrea?” Cesare îi răspunde prompt: „Dacă nu a fost transmisă știrea, înseamnă că corespondentul nostru va fi concediat mâine. Sau a murit”. Peste puțin timp, redacția avea să afle că, într-adevăr, avusese un atac de cord... Asta apropo de calmul britanic al lui Ponedelnik.

SOLDATUL DE LA MARATON

Dar să mă întorc la nea Vasile, adică la V.G.

Plecase în Grecia, cu ceva atletism. Îi lăsase lui Adrian Vasiliu sarcina de a-i prelua corespondențele la telefon. Cât timp a fost cu centimetri și secunde, a mers. Dar iată că, a treia zi, nea Vasilică încearcă un reportaj... După o introducere cu zeițe, vestale și nimfe, comunică la telefon că „Ieri după amiază, lotul nostru a făcut o vizită în localitatea Tombo, unde este înmormântat soldatul de la Maraton. Vasiliu nu înțelege: „Cum ați spus?” V.G. repetă, enervat: „Localitatea Tombo, unde...” Vasiliu îl întrerupe. „Nu se poate. Nu există o localitate Tombo”. V.G. se înfurie: „Ascultă, Vasiliule, îndrăznești să mă contrazici? Adică eu nu am fost în localitatea Tombo?” Vasiliu își dă seama care e cheia, dar nu îndrăznește să-i atragă atenția asupra greșelii, așa cum nimeni nu a îndrăznit să-i spună, știm noi cui, că nu se spune „agust” și „esterne”. „Mă, nepricopsitului – strigă V.G. în aparat. Dacă n-ai auzit de asta, că nici n-ai de unde auzi, scrie pe litere: „T de la Tudor, O de la Olt, M de la Mare, B de la... de la baftă, E de la Elena, A de la Ahoe și U de la, de la... „Udinese” – încearcă să-l ajute Adrian... „Nu! U de la „umbră pământului, că asta faci acum, Vasiliule!”

Ce era să facă Adrian? Să-i spună că *tombeau* e mormânt pe franțuzește? Și-ar fi aprins paie în cap... A bătut la mașină reportajul, a scris Tombeau, dar a atras atenția. Și astfel, vizitatorul celebrei localități... Tombo a ieșit basma curată, nu înainte de a face cercetări după citirea ziarului în care îi apăruse reportajul.

Până la urmă s-a lăsat păgubaș...

SĂRUTUL CEL MAI LUNG

V.G. a dominat mult redacția. Îi plăceau călătoriile. A fost în Insula Bali mult înaintea lui Dej. A venit de acolo cu toate prospectele turistice culese de pe toate mesele. Proiectase o carte de impresii. I-a cerut lui Urziceanu să i le traducă pe toate. (Erau în englezește). Bineînțeles că proiectata carte nu a apărut. Nici nu putea să apară. Totul avea o limită. Chiar și atunci.

Dacă a văzut că nu merge cu scrisul, a zis să ne povestească ce a văzut prin lume. Într-o bună zi, a plecat în Finlanda. S-a întors cu capul doldora - zicea - de impresii. Ne-a poftit în camera cea mai mare, ca să ne povestească ce-a văzut.

„Tovarăși, am plecat cu avionul companiei... - își nota întotdeauna numele companiei, și numărul avionului... De pe urma acestei manii era să se nască un conflict diplomatic, deoarece a notat într-un așa-zis reportaj toate numerele avioanelor staționate pe aeroportul din Istanbul. Și erau avioane americane...

Dar să-l lăsăm să vorbească... „Am decolat lin și am pornit la drum... După vreo două ore, stewardesa ne-a spus că ne aflăm deasupra Mării Baltice... M-am uitat imediat în jos. Și ce să vezi? Nave militare, multe, cu zecile... și toate îndreptate cu tunurile spre U.R.S.S.”. La care Valerică n-a mai putut să se abțină: „Se vedea așa de bine, de la 10 000 de metri?” „Da, Chiose, se vedea cum te văd și cum mă vezi... Aș vrea să nu mai fiu întrerupt... Așa am ajuns la Helsinki. (V.G. spunea Helsinschi, dar nu mai e cazul)... M-am plimbat mult prin oraș. Fete frumoase, toate blonde și înalte... Ai putea să crezi că sunt călugărițe, dar, n-o să mă credeți, sprijină zidurile și se sărută cu băieții. Am stat odată în fața unei perechi din astea și m-am uitat la ceas. Sărutul a durat nouă minute și patruzeci de secunde. (Nu l-am întrerupt, deși era, poate, cazul).

„Dar lucrul cel mai interesant l-am văzut în fața unui cinematograf. Se juca „Pe Donul liniștit”. Și era o coadă de vreo trei-patru sute de persoane. Asta, însă, nu-i nimic. La intrare scria că nu mai sunt bilete”. „Și chiar nu erau?” - l-a întrerupt Chiose. „Cum te văd și cum mă vezi”.

V. G. a continuat să povestească. Curios era doar faptul că nu-și dădea seama că Goe, Biță și Georgică dormeau. Da, da,

dormeau, cu ochii deschiși. Ce mult îi invidiam pentru tehnica asta!

SĂPĂLIGA

V.G. n-a fost singurul conferențiar pe tema amintirilor de călătorie. Am avut și alții. Ni s-a povestit odată despre Geneva. Ca să sintetizeze, M.C. a spus că Geneva e un fel de Ploiești cu lac... Altă dată, după o plecare în India, același ne-a spus, cu mult avânt patriotic: „Eram acolo, în India, mândru de faptul că petroliștii noștri se consacră muncii, în numele prieteniei româno-indiene... Erau și niște sondori americani pe-acolo... I-am văzut și eu. Dădeau cu săpăliga, în speranța că o să găsească ceva petrol. Dar indienii, oameni cu scaun la cap, și-au dat seama imediat cum devine cazul. Și au concesionat lucrarea petroliștilor români”.

„Cu săpăliga” a rămas de atunci o vorbă valabilă pentru multe alte domenii de activitate. Mi-am dat seama între timp, după atâția ani, ca e tare greu să înveți să gândești *altfel*...

PETREA AL LUI EMIL

... Și iar îmi dau seama că au trecut 30 de ani.

Se apropia meciul de fotbal, România - Danemarca, selecționate olimpice, pentru turneul final de la Tokio... Am plecat spre lot, la Snagov. („Baza veche”, cum îi spuneam). Fotbaliștii se adunaseră într-o cameră mai mare, peste drum de vila centrală, în care erau cele mai multe dormitoare. Era o zi de noiembrie călduță, când ai impresia că rotația anotimpurilor s-a oprit și că s-ar putea să vină primăvara. E adevărat, ploua cu frunze galbene, la cea mai mică adiere, dar senzația că vine primăvara stăruia. Așa e întotdeauna când „bate Mediterana”, cum spuneau marangozii cate meștereau la caiacele bătrâne...

A venit și S.P., antrenorul. Cam încruntat. Nu-mi dădeam seama de ce, pentru că în meciul tur, de la Copenhaga, câștigasem cu 3—2. Ne-ar fi ajuns, deci, un rezultat de egalitate - nu se inventase încă regulamentul golului dublu în deplasare...

Nea Silviu - hai să ne amintim de el - a deschis lecția în stilul său personal, desuet și previzibil. „Stimați fotbaliști, știm cu toții că fotbalul este o expresie a materialismului dialectic și istoric. Că e o luptă a contrariilor, o acumulare cantitativă care duce spre...” „Spre saltul calitativ” - s-a auzit în sală... Nea Silviu s-a oprit o clipă, privind peste ochelari, vrând parcă să se convingă că reacția sălii nu era una ironică, ci rezultatul muncii de zi cu zi a unor elevi bine pregătiți...

Nea Silviu a cercetat sala și a observat că Petru Emil a adormit, cu bărbia-n piept. „Nu dormi, Emile!” a strigat iritat antrenorul, dându-și seama, stingherit, poate, că el e somniferul. Petru Emil, buimac, s-a ridicat în picioare, ca o sentinelă surprinsă în post și a rostit mecanic: „Nu dorm, tovarășe antrenor!”

Nea Silviu a continuat prelegerea, încercând să se apropie de fotbal. În dreapta mea era Nichi Dumitriu, plictisit la culme de cele ce se întâmplă. „Bă, Nichi, dacă mai adorm odată, că pic de somn, trezește-mă”. Nichi a dat din mână, a lehamite. „Bine, Petreo, dar adună-te un pic, că poate adorm și eu”.

Când nea Silviu a trecut la tablă, sala s-a mai înviorat. Din păcate, Petru Emil a adormit din nou. „Emile! - s-a auzit vocea

antrenorului. Ți-am spus să nu dormi". Nichi Dumitriu râdea, în spatele lui Koszka. „Nea Silviule, am auzit tot”. „Ce-ai auzit?” „Că jocul se va câștiga la mijlocul terenului”. „Asta la general, dar de dormit văd că dormi mereu, ca africanii la amiază”. Nea Silviu a mai vorbit ce-o vorbit și iar s-a auzit zgomotul scaunelor care își pierduseră și ele răbdarea. Am auzit doar atât: „Emile, să știi că nu așa se pregătește un meci cu Danemarca”. „Nu-i bai, nea Silviule, la Copenhaga, Manolache a dat două. Acum o să dea unul și gata...”

Ne-am îndreptat spre terenul de antrenament. Petru Emil jongla cu Nichi Dumitriu. Își trimiteau mingea cu efect, ca la biliard. Nichi încerca un retrou, presând mingea cu crampoanele din față. Și mingea urca spre capul rapidistului, ca pentru un număr de circ. Apoi o trimitea cu boltă spre Emil, care o amortiza pe ceafă... Le plăcea să se joace. Ceilalți lucrau perechi-perechi. Nea Silviu se abținea. La ce bun să reia discuția cu doi tipi pe care cu greu puteai să-i pui la punct...

A doua zi a fost meciul cu Danemarca. Ne-am dus la arenă fără emoții. Când ai un 3—2 în deplasare, e greu să se mai poată întâmpla ceva. Dar iată că stadionul amuțește. Marchează danezii: 1—0. Scorul general a și fost egalat... Repunem în grabă. Atacăm... Ne descoperim. Contraatac danez: 2—0. Totul pare pierdut. Mai avem doar speranța unui gol. Timp mai e, dar nu se știe niciodată... E abia minutul 15. Dar, ceea ce era imposibil de crezut, se întâmplă. În minutul 18 e 3—0 pentru danezi. A fost momentul în care Dan Deșliu, care se afla în dreapta mea, la masa presei, a rostit faimosul calambur de care mi-am adus de atâtea ori aminte: „Da-ne-mar-că, ăștia, domnule!”.

Până la urmă știți ce s-a întâmplat. Petru Emil, care umbla ca un somnambul pe acoperișul casei, s-a scuturat brusc și a marcat ambele goluri. Omul care adormea de câte ori auzea ceva despre materialismul dialectic, a salvat echipa națională. L-a salvat și pe nea Silviu.

Dar, acest 2—3 cu care egalasem scorul de la Copenhaga impunea un meci de baraj. Un meci care avea să se joace peste două săptămâni la Torino. Era, totuși, un succes. Echipa României se apropia de un vârf pe care nu-l mai atinsese: calificarea în turneul final olimpic de la Tokio.

Barajul de la Torino a fost dramatic. La 1—1, arbitrul a dictat prelungiri. Spre finalul lor, Sasu (care s-a sfârșit între timp), a marcat golul victoriei. Vestiarul românesc jubila - cum

avea să-mi spună Octav Luchide, cel mai competent secretar federal din istoria fotbalului românesc. Un singur jucător părea abătut. Era Pârcălab. Își scotea tacticos ghetetele. Le curăța de noroi, cu o șurubelniță. Și deodată, i s-a adresat lui Sasu, care era în dreapta lui: „Mare fleț ai fost, mă, Sasule! Să vezi acum ce ne așteaptă”.

Ce putea să ne aștepte? Temerea lui Pârcălab era o enigmă.

Dar „tricolorii” au ajuns la Tokio, Au jucat bine, uneori foarte bine. Au învins Iugoslavia lui Geaici, cu 3—0. Rezultat mare. Au făcut 1—1 cu echipa națională a R.D. Germană. Au învins Ghana, care era o echipă puternică, adică binecunoscuții „Black Stars”. Au învins și Mexicul... Îmi aduc aminte de Cisneros și Fragoso. Câte dintre echipele noastre naționale au avut asemenea serii?

Dar a venit semifinala cu Ungaria. Era 1—0 până spre finalul partidei. Conduceau ungurii, la care strălucea atunci Bene, cel care avea să facă parte din celebrul atac „în cinci” de la Londra, în Campionatul mondial '66: „Bene - Varga - Albert - Rakossi - Farkaș...” În acele ultime minute am avut un penalty. La 0—1! Și a ratat Constantin, pentru că i-a fost scris să poarte povara asta până la sfârșitul vieții. Toți am uitat penalty-ul sau penalty-urile ratate de Platini, de Socrate, de Maradona. Pe Constantin nu-l uităm...

...Ce a, urmat după acel turneu olimpic, pe care nu l-am putut reedita nici până astăzi? Echipa s-a întors acasă, cu un remarcabil - totuși - loc cinci, un loc cinci pentru care atleții Viorica Viscopoleanu și Șerban Ciochină au fost premiați cu generozitate. În schimb, fotbalul a fost pus la colț, iar antrenorul Silviu Ploșteanu a fost îndepărtat fără argumente serioase.

Câtă dreptate a avut Ion Pârcălab, cinicul din vestiarul de la Torino...

Au urmat Covaci și Oană. Alt tăvălug peste ei. Timpul nu mai avea răbdare. În 1967 avea să se producă și catastrofa de la Zürich, acel 1—7 în fața Elveției.

Clepsidra fotbalului nostru anunța venirea lui Angelo Niculescu...

CÂINELE LUI IRIBAR

Sunt aproape 20 de ani de atunci. Echipa națională era în cursa preliminarilor pentru Campionatul european. La Glasgow urma să se joace meciul Scoția - Spania. Un meci care îi interesa mult pe „tricolori”. (Spionajul devenise de pe atunci la modă).

A fost desemnat pentru urmărirea acelei partide antrenorul lotului, Valentin Stănescu. Nu-i prea plăceau lui Valentin deplasările astea de unul singur, peste Europa, și pe deasupra cu bani puțini în pungă.

În sfârșit, meciul s-a jucat, Spania a câștigat cu 2—1 pe Hampden Park... Valentin a revenit acasă. Ca de obicei, l-am căutat pentru un micro-interviu în legătură cu partida. Am coborât două etaje, i-am spus despre ce e vorba și mi-a promis că vine în câteva minute, sus, la patru, unde a fost și este redacția „Gazetei”.

Când a urcat la patru, în biroul meu se adunaseră vreo cinci colegi. Valentin era întotdeauna un „număr” și nimeni nu scăpa ocazia să-l asculte. A dat buzna, în stilul său personal, umplând camera cu vocea-i tunătoare: „După cum văd, vreți conferință de presă. Altfel nu puteți. Bă, „Poldi”, dar tu ce cauți aici? Tu ești la săbii. Da' în fine, poate mai înveți câte ceva. Că până acum, dacă-ți aruncam o minge în brațe, îmi cereai și un cuțit, crezând că ai prins un pepene”.

„Și-acum ia spune, Ioane, cu ce te pot servi”. „Cu Scoția - Spania, meciul pe care l-ai văzut. Cum a fost?”

„A fost greu, mă, băieți. Voi știți cum plecăm noi în străinătate. Cu mai nimic și cu... „descurcă-te cum poți”... Mie mi-au dat zece mardei. (n.r. adică 10 lire sterline). „Asta a fost diurna?” „Care diurnă, fratele meu? Țștia au fost toți... Și uite așa, m-am urcat în avion și am pornit la drum... Pe la Viena ne-a scuturat ca pe scaunul electric. Se auzea scrâșnetul dinților la toți. Și eram vreo sută. M-am jurat iar că e ultima oară că mai zbor, dar a trecut... Am aterizat la Londra. Am bâjbâit pe la Informații... știi bine că nu parlesc engleza... i-am arătat fetei prin semne, în sus, că merg la Glasgow... a fost foarte binevoitoare, cum ești când ai în față un surdo-mut... am umblat

ce-am umblat și până la urmă tot am găsit cursa de Glasgow. Am urcat iarăși, am văzut de sus podurile peste Tamisa și iar ne-am pierdut în nori, unde nu mai știi de unde vii și încotro te duci... În avion am învățat, de fapt, să fac cruce cu degetele mari... până la urmă aveam să fac cruce și cu limba... că așa e omul... face pe ateul când e pe uscat... are și teorii, dar când ajunge sus... tot la cruce îi e gândul...”.

Am încercat să-l întrerup, bătând cu arătătorul în ceas, dar Valentin s-a ridicat imediat în picioare. „Mă, băieți, nu mă întrerupeți, că ce vă dau eu e aur. La Londra, credeți-mă, e o liră cuvântul”.

„Și cobor eu la Londra. Și ce era să fac? Am oprit un taxi. Omul m-a poftit ca pe Churchill, m-am întins pe canapeaua din spate, că era „Rolls” și a așteptat comanda. Eu, iarăși cu muchea palmei, adică înainte. I-am strigat ca să se audă, că era prin geam: „Fudbal! Fudbal!” Și s-a prins... Eh, acum a început necazul. Aparatul de taxat a început să cearnă... ța-ca-ța-ca-țaca... Uite că a și înghițit o liră. Mai aveam nouă mardei... Dar n-aveam încotro. Ța-ca, ța-ca, ța-ca, ța-ca... Mă treceau toate sudorile... Când am ajuns la cinci mardei, mașina s-a oprit. Mă uit eu pe geam și-mi dau seama că nu m-a dus la stadionul pe care se juca. Glasgow-ul are două stadioane mari. Și omul meu m-a dus invers. Am început să strig că nu e ăla, să zbiez ca în tribună, omul s-a speriat, dar și-a revenit, pentru că a înțeles... Între timp am văzut câțiva tineri cu steaguri... am împuns aerul într-acolo, și atunci minune, omul a oprit ceasul... vezi bine, am greșit... și așa am ajuns pe stadionul cel bun... I-am plătit cinci mardei – nici nu mai știam dacă mai am de întors – și m-am îndreptat spre intrare. Aici – stop! Hallo, tichetul”, ei spun *tichit*... „Ce tichit, mă omule, că eu sunt trenerul echipei României”. Aiurea... În zadar mi-am scos carnetul de antrenor... N-aude, nu vede... Era să mor în fața intrării, după ce am făcut trei mii de kilometri, dar am avut un pic de noroc. A apărut Kubala, antrenorul Spaniei care-l poftea pe un barosan spaniol să intre. Am intrat și eu cu el. M-a recunoscut... că am fost și adversari pe Giulești, imediat după război... și m-a luat pe după umăr, urcându-mă la oficială”.

Am încercat să-l întrerup pe nea Tinel, pentru că riscam să povestească de-o nuvelă. „Ai vreun program de meci, nea Tinele?” „De unde, mă, cu zece mardei? Taci și ascultă, că a fost meciul dracului”. „De ce?” „Stai să vezi”. Îmi dădeam seama că o să fie greu interviul. Ce fel de interviu e acela fără nume de

jucători? Încerc să-l întreb de așezare, de dinamică, de gabarit. Râde. „Mă, voi, cronicarii, ați încurcat fotbalul cu „zona”, cu „fluxul și refluxul”, cu „acordeonul”... ați înnebunit de tot, și ne înnebuniți și pe noi... Nu zic ca Gică Teodorescu: „mă, gol să iasă, dar văd ca ați răsucit fotbalul, care e un joc foarte simplu... Știi să driblezi ca Nichi Dumitriu? Ești valabil. Nu știi? Încearcă la popice, că fotbalul e dribling... Cine n-a știut să dribleze, s-a apucat să scrie cărți despre tehnica fotbalului”.

Taimaut, nea Tinele, povestește-ne ceva despre Nichi, care a fost copilul dumitale. Și Valentin Stănescu s-a lăsat în scări. Întotdeauna i-a plăcut să povestească despre Nichi. Fără Nichi n-ar fi câștigat niciodată singurul campionat al Rapidului...

Mă, băieți, fotbaliști ca Nichi nu se nasc în fiecare an. Îmi aduc aminte, după ce s-a retras de la Rapid, din motiv de boală, am făcut ce-am făcut și l-am adus la Steagul Roșu, la Brașov. Într-o bună zi, jucam un meci amical cu o echipă germană, redegistă, Karl Marx Stadt. În fond, dacă noi am avut un Dinamo Orașul Stalin, de ce n-ar avea ei unul cu Karl Marx Stadt? Îmi aduc aminte că era 1—0 pentru noi... Și ia Nichi o minge pe la centru, îl aruncă pe Fritz în dreapta, îi rupe șortul lui Iohann, îi face menise lui Horst și ajunge în fața portarului. Omul iese să plonjeze la picioare, dar Nichi, hașt, îl culcă-n derapta... Avea poarta goală, dar asta nu-i de Nichi. Îl mai întoarce odată... Din nou poarta e goală. Dar Nichi are chef de joacă... Și-l mai răsuțește odată... Unde credeți că s-a oprit Nichi cu portarul? Nu. În spatele porții ar fi fost simplu. S-a oprit în cercul de aruncare a greutății... Abia acolo i-a permis portarului să pună mâna pe minge... Spuneți-mi mie acum dacă Charlie Chaplin a gândit vreodată un scenariu ca ăsta”.

A trebuit să intervin. „Nea Tinele, oamenii au chef de povești, dar eu trebuie să dau interviul”...

„Că bine zici. Deci, începe meciul. Scoțienii peste. Aveau pe stânga unul blond și crăcănat care îi făcea otită fundășului dreapta spaniol... nu, nu era Camacho... Camacho e pe partea aialaltă... „Cum îl chema pe crăcănat?” „Habar nu am... Ceva cu Mac... la ei sunt toți cu Mac... Și jocul continuă, și scoțienii vin mereu peste, tribuna ia foc, așteaptă golul... Și golul plutește în aer, cum spuneți voi... știu asta de vreo treizeci de ani... și iată că acum se produce momentul cheie al meciului... Ce credeți că se întâmplă? Intră un câțel pe gazon. Un Fox-terrier, ăștia îmi plac mult... Dar asta n-ar fi nimic... Câțelul aleargă spre poarta lui Iribar, pe ăsta știu foarte bine cum îl cheamă, pentru că e

portar și mi-a făcut cadoul ăla imens pe Bernabeu, când i-a strecurat Crișan mingea printre picioare... Ce crezi că face Iribar? Ia câinele în brațe... Și tribuna ia foc încă odată. Ce mai? Iribar, care e uns cu toate alifile, știa că scoțienii sunt morți după câini. Unde mai pui că a început să-l și mângâie...”

Și iar a trebuit să intervin. Dar Tinel nu s-a lăsat:

„Află, Ioane, că *acolo* au câștigat spaniolii meciul. Vreau să spun că i-a ajutat tare mult șmecheria lui Iribar, care a mai repetat odată figura... câinele a mai intrat odată în careu, iar când a ajuns în „șase metri”, tușt în brațele pungașului din poartă... Tocmai egalase alde Claramunte (n.a. Claramunt) din lovitură liberă de la 16 metri... Îmi vine să cred că Iribar aranjase ceva cu copiii de pe margine, topiți și ei după căței”.

În zadar am încercat să-l readuc la partida Scoția – Spania, pe care scoțienii o pierduseră cu 2—1. Tinel își încheiase expunerea tehnică, susținând sus și tare că meciul a fost pierdut în momentul în care Iribar a luat cățelul în brațe. A trebuit să aștept ziarele străine ca să aflu formația. (Acum, după 20 de ani, îmi dau seama că pe Valentin nu-l interesa foarte mult formația. El își fixase mai bine în memorie pe „cel crăcănat”, pe „roșcatul cu pistrui”, pe ăla cu căpățâna mare”, care dădea bine din săritură la cornere sau la loviturile libere cu boltă).

Acum a revenit acasă. Era bine dispus, proaspăt bărberit... „Să mă fi văzut aseară, când am sosit. Eram frânt. De la Glasgow am mers cu taxiul la aeroport. I-am spus lui „Loți” Kubala: „Măi, acesta, cum ajung la aeroport?” Și Kubala, căruia i-a căzut întotdeauna fisa, m-a băgat într-o mașină și așa am ajuns la aeroport. Noroc că la ei cursa Glasgow – Londra e ca trenul nostru spre Ploiești. Dar iar m-am jurat că nu mai urc în avion. Degeaba încerca pilotul, săracul, să iasă din vată. Abia peste Mâneca am văzut un colțișor de cer albastru. Și-atunci mi-am zis că am scăpat.

Dar asta a fost doar pentru puțină vreme. Peste două săptămâni veneau scoțienii la noi...

MC QUEEN

Și au venit scoțienii la București. Gomă mare. Sacouri bleu marin, cu cocarde din fir de aur. Valize mari, să le duci cu macaraua. Valize și mai mari, metalice, cu alimente. Se pornise vestea că la noi nu prea e mâncare. Încercăm să vânăm câteva declarații. Îl interceptez pe unul solid, cu mustată roșcată, ca a lui Lucian Pintilie. Omul zâmbește: „Eu sunt bucătarul”.

Dau să fac stânga-mprejur. Când colo dau de ajutorul de bucătar. Și tot cu sacou bleu marin, și tot cu cocarde din fir de aur... Numai în Anglia, cu trei ani în urmă – acum suntem în '75 – i-am văzut pe cei de la Ajax sosind cu un bucătar șef și cu trei ajutoare. Îmi aduc aminte că șeful semăna cu bătrânii primi miniștri ai Marii Britanii din secolul trecut. Ca și ei, bucătarul lui Ajax avea perciuni adunați până sub bărbie...

Scoțienii au urcat în camere. Rămânem pentru două-trei vorbe protocolare cu șefii. Mare lucru nu poți afla. La paharul de vin, clasică, și mult prea tocita urare cu „cel mai bun să învingă”.

Mai zăbovim prin hol. Iată-l pe McQueen, celebrul fundaș central al scoțienilor și al lui Celtic. Deși are mâine finala Cupei campionilor cu Bayern la Paris, a preferat să vină cu naționala. Câți fac asta într-o perioadă în care prima de victorie la club e de 10 ori mai mare decât la „națională”?

Ne gândim să-l abordăm. (Sunt împreună cu Eftimie Ionescu în holul „Florei” de la Șosea. Vom reuși, oare? Dar, surpriză, McQueen vine direct spre noi. „Îmi dau seama că sunteți gazetari. (Vorbește în șoaptă, ghidat probabil de nu mai știu al câtelea simț). „Am auzit că se poate vedea la televizor finala Cupei campionilor. Aud că sunt unele complicații, că nu transmite Bucureștiul. Cum aș putea, totuși, să văd finala? V-aș fi foarte recunoscător”.

Cădem pe gânduri, dar nu până într-atât încât să înregistreze McQueen dificultățile pe care le-am avea. În mai puțin de un minut, Eftimie hotărăște să-l invite la el acasă, pentru că prinde foarte bine Sofia, și nu numai pentru asta. Ne aflăm în fața unui mare jucător care trebuie ajutat. Stabilim ca mâine-seară, deci în ajunul partidei cu România – Scoția, să-l

așteptăm la ora opt în fața hotelului „Parc”. Nu prea știm cum o să părăsească McQueen „Flora” neobservat, dar asta îl privește. Probabil că se gândește, însă, de ce trebuie să ne întâlnim în față la „Parc”, care e la o sută de metri de „Flora”. Încercăm să-i sugerăm mai mult prin semne că e pentru securitatea lui față de staff-ul tehnic. McQueen lasă impresia că a înțeles. (Întotdeauna mi-am zis că unui fotbalist îi cade mai repede fisa decât unui individ oarecare, el fiind obligat, de-o viață, să ia hotărâri într-o fracțiune de secundă).

Întâlnirea „conspirativă” a avut loc pe treptele hotelului „Parc”. De fapt, noi eram cei în pericol. McQueen nu avea nici o problemă. Aparținea altei lumi...

Am intrat în apartamentul lui Eftimie Ionescu, la „Mache”, cum îi spun toți și chiar reporterii italieni, care modifică puțin mumele, rostind „Machia”. McQueen, cât era el de McQueen, s-a dovedit un timid. A așteptat mult să i se indice fotoliul în care va sta. A privit în liniște. Era concentrat. Nimic din verva nestăpânită a unui italian sau francez. Echipa lui, Celtic-ul, a pierdut: N-a avut nici o reacție. Era mulțumit că a putut să-și vadă coechipierii. Ne-am înțeles prin semne că e momentul să ieșim. Am coborât în liniște. Am avut impresia că noi, toți cei trei, nu suntem în regulă. Să se fi transmis și lui McQueen frica unor oameni care nu aveau dreptul să vie în contact cu străinii? Poate.

McQueen ne-a mulțumit. Am arătat spre „Mache”. El își asumase cea mai mare responsabilitate. Când să coborâm din mașină, tot la hotelul „Parc”, mi-am dat seama că ideile de a-l include pe scoțian în frica noastră generală erau absurde. McQueen ne-a invitat în holul hotelului. Am spus că e târziu. Și era târziu. (Spun asta ca să mai scad din teama neagră care ne însoțise mereu. Prea ni se spusese de multe ori că aparatele Philips, cele mai moderne, se află în tufele din fața hotelurilor pentru a nu avea o asemenea reacție).

...A doua zi, la meci, sub tribuna lui „23”, unde erau vestiarele, McQueen ne-a zâmbit cu discreție, complice.

Am condus cu 1—0. La acest scor, Dobrin a ratat o ocazie imensă, singur cu portarul. Dacă i s-ar mai da de 100 de ori mingea aceea, n-ar putea rata. Valentin Stănescu avea să spună mai târziu: „Așa e când e să s-aleagă praful”.

Dar asta n-a fost totul. În ultimul minut, lovitură liberă spre poarta noastră, cam din dreptul băncii tehnice din stânga, când privești dinspre masa presei. (Vechea masă a presei). Arbitrul

se uită la ceas. Mingea pornește, sus, cu boltă... zbor infinit. Scoțienii sunt toți în careul nostru. Și deodată, McQueen se înalță ca un prinzător de rugby și marchează cu capul. Valentin Stănescu se prăbușește de pe bancă... E 1—1. McQueen revine calm spre mijlocul terenului.

Celtic a pierdut, i s-a oferit această compensație. În ochii lui Valentin Stănescu vedeam lacrimi. „Așa e când e să se-aleagă praful, Ioane!”

...Valentin e astăzi un om bolnav. S-au adunat prea multe. A venit apoi și noaptea de la Blois, cu acel 4—0, care l-a debarcat. Avea din nou lacrimi în ochi, pe culoarele Federației. Cine ar fi crezut că imbatabilul Pierre Brasseur, va avea o asemenea suferință? Cine ar fi crezut că Ștefan Covaci, simbolul detașării și al eternei bune dispoziții, se va prăbuși fizic într-o lună? Și cine ar fi crezut că tânărul Mircea Lucescu va fi purtat în mare viteză spre spitalul din Brescia, direct de la arenă?

Antrenorii trăiesc momente crunte. Golul lui McQueen a fost un asemenea moment. Și el a săpat adânc în creierul și în inima lui Valentin Stănescu.

Și totuși, nimeni cu cedează. Mă gândesc la cuvintele lui Desmond Hackett, gazetarul englez: „Fotbalul e mai tare și decât viața, și decât moartea.

PASTORUL ZBURĂTOR

Era prin '55. Un miez de noapte obișnuit în tipografia ziarului nostru. Noaptea acelea lungi, cu miros de plumb topit, cu șpalte ude, cu corectori picotind în zumzetul linotipelor. Cap limpede era Valeriu Chiose, gazetar până în măduva oaselor, șahist de clasă, specializat în k.o.-uri spectaculoase, mai ales după miezul nopții, pe un colț de masă, printre manuscrise și pagini bune de calandru...

Responsabil de număr era T.R. Bunul de tipar era o treabă de minute. Dar, deodată, de la Agerpres mai sosește o filă... Valeriu, cu ochiul său versat de șahist, privind peste umărul partenerului, prinde în filă o știre de ultimă oră: „La Palo Alto, Bob Richards, „pastorul zburător”, a sărit 5,60 metri la prăjină”. „Ce zici, nea Tommy?” i se adresează Valeriu responsabilului de număr. Tommy se uită, încruntat, la filă, peste ochelarii săi „întăriți” cu o sfoară: „Asta ce-o mai fi, Valerică?” Valeriu se oprește cu nebunul între degete: „O știre faină, nea Tommy... S-o băgăm cu opt bloc la „ultima oră”. T.R. se prăbușește pe scaun: „De ce a trebuit să vină știrea asta?” „Nu te înțeleg, nea Tommy... Pastorul e formidabil... L-am văzut pe A.N.E.F.” „Lasă-mă cu pastorul. O fi el formidabil, dar mie îmi strică ziarul”. Valeriu râde: „Cum o să-ți strice ziarul?” „Mă, Chiose, tu niciodată nu ai avut nivel politic, chiar dacă ai băgat pagini întregi cu Botvinnik, cu Smâslov în ziarul nostru”. „Habar n-am la ce te gândești” - i-o taie Chiose, care începe să simtă încotro bate Tommy... „Nu face pe nebunul cu mine, Valerică... Cât spui că a sărit pastorul?” „Patru metri cincizeci și cinci”. „Oh, oh, oh, de ce a trebuit să-mi vină tocmai mie pe cap știrea asta?” Chiose duce nebunul la b 2, hotărât să continue jocul... Tommy nu se lasă. Schimbă tonul. „Cât timp o să transformăm noi tipografia asta într-o sală de șah?” Chiose strică jocul, adună piesele, le „toarnă” în săculeț. Tommy încearcă să-l îmbune: „Ascultă Valerică, pastorul ăsta e american, nu-i așa?” „Sută la sută”. Tommy parcă a primit un cuțit în inimă... „Cât sar sovieticii, Valerică?” „Ozolin deține recordul unional cu 4,30... Ozolin, cel care a spus că pentru fiecare record al său a umplut butoaie cu transpirație”. „A spus-o foarte bine... Dar pastorul?” Chiose nu se poate abține: „O fi umplut cât o cisternă”. T.R. nu

gustă gluma. E obsedat de ceea ce s-ar putea întâmpla a doua zi cu ziarul, cu știrea, cu secția de presă, care nu admite nimic, dar absolut nimic ce se leagă de țara lui Abraham Lincoln, care a devenit, de vreo zece ani, aici, la paralela 45, doar țara Wall-Street-ului și a caricaturilor de pe coperta „Crocodilului”, cei trei, adică Ku-Kri-Niksi...

Acum, cel care atacă e Chiose. „Hai să ne hotărâm odată, nea Tommy!” T. R. e în continuare prăbușit. Pipa i s-a stins de mult. Dar, deodată, se ridică de pe scaun. Pare iluminat. Oboseala i-a trecut ca prin farmec. Îl cheamă pe Jean Moscovici, secretarul de serviciu, care descinde din prototipul său din „Ziariștii” lui Mirodan. „Mai așteptați cu calandrul. Cât ai spus, Chiose, că sare Ozolin?” „Patru și treizeci, record unional”. „Măi, al dracului - nu se poate împăca T.R. cu cei 25 de centimetri care îl separă pe Ozolin de blestematul acesta de pastor. - Uite ce e, Jeane. Băgați știrea Agerpres. Pune-i și pastorului 4,30, că n-o fi foc”.

Valerică râde. „Așa te vreau, nea Tommy... Un responsabil de număr trebuie să aibă idei. Iar dumneata le ai”.

În câteva minute s-a cules și știrea. Cu 4,30. Pentru eternitate. Tipografi își dădeau coate. A venit și pagina. Tommy s-a uitat lung, ca să se convingă că a cules 4,30... Apoi i s-a adresat lui Jean: „Ascultă, Jenică. Răspunzi cu capul: 4,30!” Jean a răspuns impasibil: „Vrei să știi, nea Tommy? Dacă am ajuns aici, mie mi-e chiar totuna”.

Echipa de serviciu a ieșit pe la unu. Era o noapte caldă. Tommy a dat colțul: „Mă grăbesc acasă. La trei vine Petrică să mă ia cu mașina. Mergem la pescuit, spre Giurgiu”. Chiose l-a privit lung: „Ce chef ai, nea Tommy!” La care responsabilul de număr a dat din cap, cu subînțeles: „Nici nu știu dacă aș fi putut face meseria asta dacă nu aș fi fost pescar”.

La „Tic-tac”, în vitrină, bucătarul umplea farfurioarele cu chebab...

PIRUETA

Era prin '61. Lucram ca redactor la revista „Sport”. Scriam despre toate sporturile. Aşa se face că la revenirea Iolande Balaş dintr-un turneu în China, i-am luat un interviu. Am publicat şi fotografii. Reuşisem un fotoreportaj care a plăcut colegilor şi nu numai lor. Dar iată că într-o bună zi vine val-vârtej redactorul şef, însoţit de un individ cam brunet, un fel de şef cu propaganda. S-a organizat imediat o şedinţă. S-a citit reportajul meu. Ne uitam unii la alţii, fără să ştim ce se întâmplă. La un moment dat redactorul şef se opreşte şi mă întreabă: „Cum vine asta... am văzut în China şantiere fără seamăn în lume?” I-am răspuns că asta este părerea maestrei emerite Iolanda Balaş. Mi-a tăiat-o scurt: „Crezi că e bine formulat?” „Nu văd nimic deosebit” – am răspuns. Atunci redactorul şef a sărit ca ars: „Dar şantierele sovietice?” În zadar am căutat să-i spun că Iolanda înţelege prin „fără seamăn în lume” nu nivelul tehnologic, ci senzaţia de furnicar pe care o degajă spectacolul unui mare şantier chinezesc... Am fost pus la stâlpul infamiei şi trimis fără întârziere „în Apuseni”, ca să scriu despre o învăţătoare care a agăţat o bară de fier între doi copaci, în curtea şcolii – o şcoală de pe Valea Arieşului – ceea ce, în imaginaţia lui, era un act eroic în slujba dezvoltării sportului de mase... Trebuie să vă mai spun că pentru grava greşală comisă am fost la un pas de concediere, la sugestia oaspetelui cu nume de femeie (Voichiţă).

Zis şi făcut, am pornit la drum. În Gara de Nord m-am întâlnit cu sculptorul Ciucă. I-am povestit cele întâmplate. A râs şi mi-a propus să dau dracului bara de fier de pe Valea Arieşului şi să merg cu el la Târgul de Fete de pe Muntele Găina, că tot în direcţia aia mergem. Am primit imediat, sugestia. „Dacă nu mergem acum, cine ştie când o să ajungem – şi dacă o să ajungem”.

Şi am ajuns pe Muntele Găina, pentru că nu-mi intrase în cap ca şantierele sovietice sunt – ele – fără seamăn în lume. Ca să nu lungesc vorba, să vă mai spun că a fost o noapte de vis, cu tulnice şi rachiu de caise, oferit de nişte studenţi din Brad, care veniseră pe muntele care lega şapte judeţe. Am stat toată

noaptea la lumina focului. Era cam frig, dar era tare bine. Nu cred că există whisky mai bun decât rachiul de caise. Am adormit spre zori, cu spatele la tăciunii care stau să se stingă. Vedeam cum pălesc, treptat, stelele.

Apoi am coborât spre Avram Iancu. Am poposit la Stei. Și m-am întors acasă, încântat că întâmplarea și... nesupunerea m-au adus la Târgul de Fete, despre care se spune că cei din Muntenia îl văd, dacă îl văd, o singură dată în viață.

Copleșit de amintirea nopții de pe „muntele pleșuv”, am scris un reportaj lung „din Țara Moșilor”. Redactorul șef era plecat. Adjunctul, care nu se avea bine cu apărătorul șantierelor sovietice, mi l-a publicat pe toată pagina, cu titlu desenat. A fost o pagină de elan și tinerețe... Când s-a întors, redactorul șef nu a mai avut ce face. Se afla în fața faptului împlinit...

Dar au trecut ceva ani. Între timp au început conferințele care îl criticau pe Valev pentru rolul rezervat României în C.A.E.R. Am fost și eu la o astfel de conferință, în care se părea că se întoarce roata. Țin minte că la masa prezidiului se afla și Nicolae Moraru, care dădea mereu din cap, aprobator, la citirea referatului, ceea ce l-a făcut pe bătrânul Voicu, care citea de la catedră, să nu mai poată răbda: „Rog pe cei de la masa prezidiului să nu mai dea din cap”. A fost un moment jenant...

Într-o bună zi, hai să revenim în redacția ziarului „Sportul”, un coleg, P.H., îi prezintă aceluiasi redactor șef o pagină cu fotografii de boxeri sovietici și cu un mic reportaj. Redactorul șef se uită la pagină, o depărtează și o apropie, ca și cum ar vrea să prindă sharf-ul fotografic: „Ce-i cu asta, mă, Petrache?” Redactorul îi explică că ne-au venit niște poze frumoase și că în general boxerii sovietici sunt deosebit de valoroși. Șeful își privește subalternul, îi întinde cartonul machetei și-i spune: „Măi, Petrache, maica Rusia și-a cam făcut datoria... Acum să ne lase...”

Și Petrache a rămas stupefiat de îndemânarea și viteza cu care omul nostru reușise acea piruetă atât de spectaculoasă...

ALBUMUL CU AMINTIRI

S-a întâmplat în Cipru... La Limassol, adică Lemessos, cum îi spun ciprioții greci... Era în noiembrie 1983... Aveam să jucăm cu Cipru, penultimul meci al calificărilor pentru „europene”.

Cu cinci luni în urmă, echipa României părea complet barată în drumul spre calificare. Dar iată că la 9 iunie pe Rasunda Stadion din Stockholm, stadionul lui Pelé '58, România a învins cu 1—0, prin acel faimos gol al lui Cămătaru, care a fost multă vreme genericul emisiunii Sport a Televiziunii... Și astfel, „tricolorii” erau din nou „în cărți” – vorba lui Răducanu.

Reproduc acum câteva rânduri din însemnările de atunci:

12 noiembrie. A fost frig la decolare. Dar pentru că mă fascinează acest zbor peste Bosfor, peste Troia și, în orice caz, peste Mediterana, am luat cu mine doar o scurtă de piele și o bluză fără mâneci...

A fost o călătorie deasupra norilor. Fără Bosfor... Fără Troia. Am aterizat la Larnaka. Un aeroport liniștit... Și mireasma întotdeauna îmbietoare a Mediteranei, atomiseur-ul primăverii – cum spunea Ștefan Covaci. Ne-am îmbarcat în autocar, spre Limassol. Șoferul ne spune, că dincolo de zare e partea turcească. La numai zece kilometri e frontiera discordiei.

Partida, jucată pe muchie de cuțit, a fost câștigată de „tricolori”. A marcat Boloni, din centrarea lui Klein în minutul 78!

Am traversat terenul, spre vestiarul victoriei... Terenul era efectiv impracticabil. Lut curat, în care picioarele se afundau până la glezne. La vreo zece metri în fața grupului de cronicari, avansa, cu aceeași dificultate, generalul S., conducătorul delegației române. Jucătorii se retrăgeau și ei... Și deodată îl văd pe general îmbrățișând un jucător cipriot... Să fi fost o vedenie? Dar nu! Conducătorul delegației se aruncă și asupra celui de-al doilea cipriot. La al treilea îmi dau seama de ce se întâmplă toate astea. Jucătorii ciprioți care au schimbat tricourile – gest tradițional – în momentul fluierului final, poartă maieurile noastre galbene... Din fericire pentru ambiguitatea momentului, S. îl vede pe Costică Ștefănescu îmbrăcat în maieul bleumarin al ciprioților, situație creată de același schimb de

tricouri... Firește că îl îmbrățișează și pe Costică... Abia acum dezleagă enigma și fotbalistii ciprioți.

Sigur că s-ar putea invoca - zicem acum - înserarea care cobora pe stadionul din Limassol, dar, ca să fim foarte sinceri, e mai curând vorba despre necunoașterea jucătorilor - situație explicabilă, de altfel, prin „banda rulantă” care a funcționat mereu la Federația română de fotbal. Până la urmă a pornit „la vale”, pe aceeași bandă, și S. la sugestia unui mare specialist în ale fotbalului, Lina Ciobanu, investită cu puteri depline la conducerea politică a fotbalului...

...Am ajuns acasă pe la patru. Era noapte încă, desigur, dar aeroportul era plin de suporterii care simțeau că România are o șansă după această a doua victorie din „seria de trei”. Prima, cea de la Stockholm, 1—0, golul lui Cămătaru, s-a soldat cu îndepărtarea de la TV a lui Cristian Țopescu pentru marea „vină” de a fi spus în emisie că o eventuală transferare a jucătorilor de vârf în străinătate ar putea fi benefică din mai multe puncte de vedere, inclusiv creșterea clasei de joc. Și cum acest moment nu-l putea anunța decât „cuplul”, cel mai bun crainic al Televiziunii române a fost poftit pe ușa din dos...

LA CAPĂTUL LUMII

În ianuarie '70, spre finalul lunii, am avut bucuria nesperată de a însoți echipa olimpică de fotbal a României în Australia, pentru un turneu de șapte jocuri. A fost o călătorie fabuloasă, care a început în Israel, la Tel Aviv, pentru două jocuri cu „naționala”... După cele zece zile în Israel, aveam să plecăm la Roma, pentru că impresarul angajase „Alitalia” pentru zborul spre Melbourne.

A fost o călătorie cu de toate. Portocali în fața ferestrei, la Tel Aviv, cu dreptul de a culege direct, din camera bungalow-ului. (Hotelul Ramat Aviv e o înșiruire de bungalow-uri - 25-30 - într-o veritabilă poiană cu mirodnenii naturale...). A fost și zborul deasupra Mediteranei, spre Italia, cu vederea integrală a Ciprului, de la 11 000 de kilometri... A fost și panorama „în două faze” a Cretei, partea de Est pierzându-se în abur - de ceață nu poate fi vorba - la ivirea jumătății din stânga, adică a părții de Vest. A fost și intrarea în Peninsula, pe sub „toc”, acolo unde orașul Taranto scilipea în soare ca un mozaic de scoici aruncate pe plajă...

Până la miezul nopții am stat la Roma. „Alitalia” ne-a oferit un autocar pentru vizitarea Cetății Eterne și a asigurat cele două mese, în așteptarea decolării care avea să se producă la miezul nopții... La prânz, îmi aduc aminte, am luat masa într-un ristorante din apropierea catedralei San Pietro... Rețin și numele restaurantului, Giardinuccio... Antrenorul echipei era Gil Mărdărăscu, un cerber de toți temut - mă gândesc la jucători, despre care se spune că e mai ușor să păzești o... turmă de iepuri decât să urmărești un jucător. Gil Mărdărăscu avea faima antrenorului imposibil de tras pe sfoară.

E momentul să comprim, pentru că nu întâmplarea care urmează este cheia povestirii.

Deci, ne așezăm la masă. Se comandă a la carte. Cronicarul - în dreapta lui Gil. În fața noastră, jucătorii Grozea și Decu Crângașu... Grozea nu pare în apele lui. „Ce ai, Gică?” - îl întreabă Gil. „Nu mă simt prea bine cu stomacul”. Se și ridică de la masă. Revine peste câteva minute... Se mănâncă în liniște... Chelnerul îi aduce lui Grozea un ceainic. Grozea îi

mulțumește. Îi toarnă lui Decu. Își toarnă, de asemenea, un pahar. Ceaiul e destul de tare, după culoare. (Grozea pune o feilută de lămâie... Soarbe din ceai... Soarbe și Decu... Masa e pe sfârșite... Ne ridicăm. Pornim spre autocar... Mă așez lângă Grozea, spre mijlocul autocarului. De pe fotoliul din față se aude vocea lui Gil: „Cum te simți, Gică?” „Mai bine, nea Gil. Mi-a făcut foarte bine ceaiul. Apoi îmi spune la ureche, să n-audă nimeni: „I-am dat chelnerului un fanion și mi-a adus Whisky-ul în ceainic”. Bine, bine, dar de ce l-ai tăiat cu lămâie?” „Ca să nu se prindă nea Gil”. Tu, cronicarule, ce-ai mai putea să adaogi?

...La miezul nopții am plecat spre Melbourne. Am zburat nouă ore și jumătate, non stop, până la Bombay. Am făcut o escală de 45 de minute. Asfaltul aeroportului frigea. În ianuarie! Apoi, din nou în avion. Cinci ore și jumătate până la Singapore... Altă escală de 45 de minute... Și mai cald. Jungla din apropierea aeroportului mirosea urât. Putrezea totul în dogoarea soarelui... Și am plecat din nou. Șase ore și jumătate până la Sydney. De sus, Australia părea un pământ mort. Vaduri secate, cu nemiluita. Unde s-o fi născut Evonne Goolagong, frumoasa aborigenă?

Nu puteam să adorm. Mă gândeam la Dusan Bugarin, baritonul de la Operetă, care mi-a spus la plecare: „Dragă Ioane, aud că pleci în Australia. Ți dau un pont. Am și eu un prieten acolo. Nu-i cunosc adresa. Nu știu nici în se oraș stă. Știu doar că îl cheamă Harry Iser”. „Bravo, Dusane! Mi-ai dat, într-adevăr, un pont”.

După cele șase ore și jumătate de zbor, am ajuns, în sfârșit, la Sydney. Am coborât frânți. Dar calvarul nu s-a încheiat. Ni se comunică, pe un ton firesc, că mai aveam două ore de zbor până la Melbourne, orașul în care începe turneul. „Treacă și paharul ăsta”. În avion suntem preluați de un interpret-ghid, care - cum afirmă - va sta la dispoziția noastră pe tot parcursul turneului. Îl întreb, stingherit eu însumi de stupizenia întrebării: „Nu vă supărați. Am și eu un nume. Mi l-a dat cineva de-acasă. E absurd ce vă întreb. Nu cunosc orașul în care locuiește. Nu am nici o adresă. Știu doar că îl cheamă Harry Iser! Interpretul mă privește lung și-mi spune pe un ton foarte calm: „Eu sunt Harry Iser!”.

DOBRIN ȘI EUSEBIO

Sunt, cred, vreo douăzeci de ani de atunci... Era vremea lui Dobrin. Numele „gâscanului” era pe toate buzele. Dobrin făcuse o partidă mare cu Real Madrid, sub privirile lui Don Santiago Bernabeu, care fusese primit la Pitești ca un rege...

După foarte puțin timp, la sediul clubului Argeș a sosit o invitație. Dobrin era chemat să participe la Festivalul Gento, de pe stadionul lui Don Santiago...

Sigur că invitația fusese trimisă mult înainte de data prevăzută a partidei care avea să pună față-n față marele Real și o Selecționată a Europei... Zilele au trecut. Dobrin a uitat și data precisă. Urmau să vină biletele de avion pentru Dobrin și pentru însoțitorul său, Puiu R., președintele clubului piteștean... Între timp, Gicu, cum îi spuneau prietenii, se îndrăgostise de un cântec mai nou, care lăsa în umbră faimoasele cântece lăutărești de pe Argeș în sus... Acum îi plăcea la nebunie faimosul șlagăr: „Cine-a pus cârciuma-n drum / Ąla n-a fost om nebun...”

Și iată că, pe neașteptate, sosesc biletele! Agitație mare! Avionul pleca din București a doua zi. Au început căutările. Dobrin - nicăieri... Către seară intrase în acțiune întreg... Interpolul din Trivale... Gicu a fost găsit cu mare greutate mult după miezul nopții... Era cu câțiva prieteni, pitit bine, și asculta române, cu acompaniament de rubiniu... Puiu R. i-a arătat biletele... Gicu s-a uitat lung la ele. „De ce ne tulburi, nea Puiule?” „Hai, grăbește-te” - a insistat Puiu R. care își dădea seama de criza de timp în care se află... Drept răspuns, Gicu a început să cânte: „De-ar fi mândra-n deal la cruce...”. Puiu R. era disperat. Criza de timp creștea. Dar Dobrin avea acum și concursul corului de prieteni: „De trei ori pe zi m-aș duce...”.

Într-un târziu, după ce și Puiu R. a gustat, vrând nevrând, un păhărel de rubiniu, Gicu a reușit să intre în mașina care îl aștepta.

Au urmat mutări forțate, cum se spune la șah. Scurtă escală acasă, un duș în mare viteză, ghetele și fuga la mașină.

Au ajuns în București mult după ivirea zorilor... „Gâscanul” prinsese o oră și jumătate de somn pe canapeaua din spate a

mașinii, dar nu era suficient... Noroc că s-a mai așteptat cam două ore până la decolare... Puiu R. a reușit să găsească trei fotolii libere, așa că deficitul de somn a început să scadă... La Zürich, în escală, Gicu n-a mai coborât... Trebuia să se întremeze pentru partida cu Gento...

Au ajuns la Madrid spre seară... Mașină la scara aeroportului... Sandu Vogel, fost antrenor român, acum în conducerea Realului, i-a înmănat lui Gicu o primă de o mie de dolari... Și, direct la antrenament...

Se întunecase. Stadionul Bernabeu era parcă în flăcări... Se adunaseră toate vedetele... În mijlocul lor, antrenorul Milian Milianici, o veche cunoștință a lui Dobrin... (Îl cunoștea pe Dobrin). Milianici a cerut jucătorilor din Selecționata Europei trei ture de stadion, pentru acomodare... Apoi, simțind că Dobrin nu e în apele lui, i-a spus: „Te rog, Dobrin (cu accent pe prima silabă) să tragi la poartă. Tu antrenezi portarii”.

Dobrin s-a apropiat de poartă și a început să tragă. Viza barele. Și îi ieșeau aproape toate. Treptat, cei peste o sută de ziariști i-au lăsat pe „alergătorii” lui Milianici și s-au plasat în spatele porții la care trăgea Dobrin... La terminarea antrenamentului, Dobrin a fost încolțit de autografe...

A urmat o noapte de somn zdravăn. Acum, romanțele rămăseseră în urmă. Începea să-și ceară drepturile meseria...

A doua zi, avea să aibă loc „Festivalul Gento”. Acel formidabil Gento, extremul stânga al Realului, cel pe care îl admirasem pe „23”, marcând un gol de neuitat lui Dinamo...

Nocturna pentru Gento a rămas în inima madrilenilor. Cei mai buni de pe teren - s-a spus și s-a scris - au fost cuplul Dobrin —Eusebio. Ei doi au purtat mingea în „un-doi”-uri aeriene, de la o poartă la alta, fără ca mingea să atingă gazonul. În noaptea aceea, don Santiago s-a decis să-l cumpere pe Dobrin. Puiu R. a fost în posesia ofertei scrise. Era prima ofertă scrisă pe care o vedeam pentru un jucător român...

Cu douăzeci de ani înainte de venirea lui Hagi la Real, Dobrin vrăjise marele stadion al lui Don Santiago...

„AICI, MONTE CARLO!”

Ani de zile, la „Gazetă” secția internațională era un magnet. Veneam toți în camera lui Ochsenfeld. Acolo era radio-ul, adică singurul contact cu lumea, mai ales prin '50 și mai târziu. E adevărat, mai veneau și filele „Agerpress”, dar e bine cunoscută butada: „Dacă Agerpress-ul ar fi existat pe vremea lui Napoleon, e aproape sigur că englezii ar fi aflat că pe câmpia belgiană a fost înfrânt Wellington...”.

Cert că ne adunam la secția internațională. E adevărat, camera era plină de fum, Ochsenfeld fuma țigară de la țigară, dar era plăcut. Dacă mișcai butonul radioului se mai auzea cum se tânguie turcii la Istanbul, mai prindeai o frântură de la Atena, ți se strepezeau dinții de la Cracovia, se mai auzea și câte un final de *canzonetta* italiană. Dar asta până când Nani, adică Ochsenfeld, striga odată *Ruhe*, adică liniște pe... șvăbește. (Ca orice bănățean, Nani vorbea românește, nemțește și ungurește; ulterior avea să se descurce în franțuzește și chiar în rusește, imitându-l cu haz pe crainicul Ozerov, care se dădea de ceasul morții, aproape gemând: „Ocenii trudnaia barba”).

Radio-ul era marea noastră bucurie. Iar dacă se întâmpla ca micul nostru colocviu să aibă loc seara, pe la șase, odată se făcea liniște, o liniște fără *Ruhe*, pentru că se auzeau cele trei bubuituri amenințătoare, urmate de linia mai lungă a alfabetului Morse, ceea ce însemna că am prins, din întâmplare, Londra. Și când se auzea Londra, închideam toate ușile și ne lipeam urechile de pânza cam prăfuită a difuzorului de la aparatul „Blaupunkt” patronat de Nani cu o autoritate deplină... Rămâneam așa, cu urechile lipite, până când auzeam vocea mai familiară a lui Alexandru, reporterul sportiv, bătrânul Alexandru, fost campion de dublu la tenis, al României – numele lui de familie era Hamburger și făcuse cândva pereche cu „Cucu” Schmidt.

Alexandru îmi plăcea teribil. Avea o dezinvoltură de tip britanic. Era reporterul pe care îl adoram, pentru că era foarte departe de încrâncenările crainicilor din lumea noastră pe cât de izolată, pe atât de oropsită. Îmi aduc aminte că într-una din aceste seri, Alexandru a făcut o probă de improvizație, cum rar

mi-a fost dat să văd. A început direct: „Doamnelor și domnilor, vin chiar în clipa asta de pe stadionul Highburry, unde echipa mea favorită, Arsenal, a surclasat-o pe Aston Villa. „Tunarii” mei au fost la înălțime și m-au ținut locului. Am stat în picioare, a nins peste mine, mi-am scuturat căciula, simt și acum cum mi se preling fulgii topiți la ceafă, dar, într-un cuvânt, a fost un regal sportiv... Și-acum, vă rog să vă notați toate rezultatele... Am să le rostesc mai rar, pentru ca prietenul meu Ochsenfeld să le poată nota...” Nani a rămas cu creionul în mână: „Cine știe ce-o să mai iasă din asta?” Singura speranță era că *Nani* putea fi oricine... Îl cunoscuse mai de mult pe Hamburger, de pe vremea când era doar corespondent pentru Timișoara, perioadă în care avea pantaloni scurți, ca și „Biță” Stănculescu, baschetbalistul, care a început munca la „Gazetă” tot la vârsta junioratului.

Într-o după-amiază, sunt vreo patruzeci de ani de atunci, ne retrăsesem, ca de obicei, la secția internațională, care se numea acum „secția Blaupunkt”. Era un moment de oboseală, când ai terminat lucrul, când „ultima materie” a luat drumul tipografiei, când ai vrea să te duci acasă, dar ceva te ține lipit de scaun. O oboseală care te îndeamnă să amâni totul...

Erau în ziua aceea Valeriu Chiose, care tocmai îl „zdrobise” la șah pe Berariu, era și Călin Antonescu, era și Goe Mardan - iată că s-au dus toți trei, mult înaintea speranței de viață, confirmând parcă ideea că ziariștii sunt o categorie care nu prea apucă pensia...

Eram destul de mulți... La radio se auzea o muzică foarte plăcută, melodioasă. Nani reușise să fixeze postul.

Se simțea că e un post străin... Și în timp ce ascultam cu plăcere această melodie frumoasă, odată intră în cameră redactorul șef adjunct Plugaru. „Ce faceți tovarăși? Ce muzică e asta?” (Cenzura opera și asupra muzicii). La care Valerică, ușor iritat de tonul de investigație al celui intrat, se ridică și spune: „Tovarășe redactor șef, e Moscova care transmite muzică la cererea fruntașilor în producție de la Magnitogorsk”... Plugaru înregistrează explicația și vrea să aibă ultimul cuvânt: „Iată, măi, băieți, o muzică frumoasă, accesibilă maselor și nu strâmbăturile pe care le aud uneori chiar de la voi, din secție. Iată că se poate compune pentru toți, iată cum se simte că acest compozitor se inspiră din viață, fiind un dușman al formalismului care pătrunde în creație și mai ales în muzică”.

Mândru de finalul tiradei, Plugaru se îndreaptă spre ușă. Când să pună mâna pe clanță, melodia e filată... câteva secunde

de pauză și se aude limpede: „Ici Monte Carlo!” Valerică pălește, noi ne ținem respirația, ca să nu pufnim, și Plugaru deschide ușa cu putere, ne privește de sus, numărându-ne parcă și dispare...

A doua zi ne-am fi așteptat la represalii. Dar Plugaru s-a simțit obligat să nu facă agitație. Singurul căruia i s-a adresat a fost Valerică: „Ascultă, Chiose, dacă ai să-ți mai bați joc de cel mai mare combinat siderurgic din Europa, ai să ai de a face cu mine”.

Așa a intrat povestea în... albumul nostru.

Valeriu Chiose! Un gazetar de mare clasă. Ar fi putut scrie în toate domeniile. Avea har. Avea, mai ales, replică. Putea scrie o pagină într-o oră, trăgând cu nesaț din țigară, în fața dactilografei. (Nu mai avea răbdare să scrie de mână. Și nici nu era nevoie. Se simțea mai în largul său împins de fluxul frazei).

Juca șah. Ajunsesse candidat maestru. Partidele lui în redacție erau focuri de artificii. Dădea câte un turn înainte. Uneori mai dădea și dama. Era o plăcere să fii bătut de Chiose.

Dar nu era doar un șahist de mare inspirație. Îi plăcea poezia. Îl adora pe Arghezi. Recita ore în șir Arghezi și Esenin.

Bineînțeles că la toate astea mai trebuia și o votcă. Uneori, mergând spre redacție, coboram împreună, din troleibuzul 85. „Îmi pare bine, Valerică, mergem împreună spre Conta”. Dar nu făceam nici zece pași și-l vedeam oprindu-se în fața restaurantului „Peștera”, undeva la subsol, lângă statuia Rosetti: „Iartă-mă, Ioane, cobor un pic să-mi cumpăr o sută de grame de țigări”. (La Valerică, totul era poantă).

Valerică trăia ca în „Craii de Curtea Veche”. Craii lui de la Peștera erau Rauțki, Petruț, Cozorici. Se povestește că într-o după-amiază, Chiose a comandat o votcă, iar Petruț un coniac. Valerică a ridicat paharul: „Despre ce tăcem azi, Petruțule?” Și se mai povestește că un obișnuit al Institutului de Speologie, adică al restaurantului „Peștera”, văzând paharele pe masa celor doi, a exclamat: „Eh, bravos, nea Valeriule! Văd că ai deschis cu albul”.

Acum vreo șapte ani, i-a venit și lui Valeriu rândul să perzinte așa-zisul raport individual în fața adunării, formă penibilă de cotrobăire în sufletul omului. S-a ridicat, ne-a privit amar pe toți („uite unde am ajuns”) și a început să-și prezinte

raportul de activitate. Vorbea frumos, avea o strălucire în ochi. Eram convins că făcuse o incursiune... speologică. Își grada fraza ca un actor, ca Petruț sau Cozorici... Apoi a făcut o pauză lungă. Și-a adunat puterile și a spus: „În ceea ce privește votca, băutura divină, să știți că de trei luni nu am pus picătură în gură. Dar niciodată viața mea nu a fost mai tristă”.

Peste vreo trei luni aveam să aflăm că Valerică nu mai este...

ULTIMA SEARĂ CU TASSOS

Guadalajara, 1970. Se însera. Tocmai se încheiase partida Brazilia - Peru. Ai noștri, eliminați, plecaseră la Ciudad de Mexico. (A fost acel 4—5 în „el gruppo de la Muerte”, cum s-a scris de atâtea ori).

Îmi adunam hârtiile... hârtii multe, de care nu ai nevoie, dar pe care le ții până pe la miezul nopții, când, din cauză oboselii de peste zi, până și trierea e o formă de relaxare... În stânga mea, un tip subțirel, cu freza linsă, bătea la mașină. L-am privit. Părea foarte nervos. Se certa cu mașina. Cred că o și înjura. Între timp, de jos, de pe trepte, a apărut Nicu Munteanu de la „Europa liberă”. (Nu aveam voie să venim în contact, dar n-am respectat niciodată această „indicație”, vecină cu nebunia... Ca să nu mai pun la socoteală faptul că eram cinci-șase mii de gazetari...).

La un moment dat, l-am auzit pe „dactilograful” din stânga mea strigând: „Trăiască România”. Am tresărit o clipă, dar imediat mi-am dat seama că necunoscutul i se adresase lui Nicu Munteanu, pe care îl cunoștea.

Au urmat prezentările. Am aflat astfel că mă aflu în fața unui gazetar de origine elenă, care lucrează în America. Apoi l-am surprins eu cu o întrebare rostită în limba greacă, limba mea maternă: „La ce ziar lucrezi?” De astă dată el a fost cel care a tresărit: „Lucrez pentru ziarul în limba greacă „Proini”, care apare la New York, și pentru ediția lui americană. Am și o rubrică la radio... Mai scriu și pentru „Fos ton spor” din Atena, când mă cheamă”.

Am pornit în trei spre autobuz. În cinci minute parcă ne cunoșteam de când lumea cu grecul. Și tot în cinci minute am devenit „Ianki”, adică un fel de Ionelule, de unde vine și Enăchiță...

N-aș fi bănuț, totuși, în seara aceea de vară tropicală că drumurile noastre se vor încrucișa mereu, timp de două decenii în goană după o minge de fotbal.

Tassos Verghitsis - așa îl chema - era un obișnuit al turneelor finale încă din '50, de la Rio. Nu făcea prea mult caz de această longevitate. Încă din prima clipă mi-am dat seama că

pentru Tassos era important să fie, de fiecare dată, la Rio, la Berna, la Stockholm sau la marginea lumii, în Chile. Îmi spunea: „Nici nu știu ce m-aș face fără aceste randez-vous uri, când trăiesc cu adevărat”. Mult mai târziu aveam să află că Tassos nici nu era ziarist profesionist, dar făcea pe dracu-n patru ca să se acrediteze la Olimpiadă și la Mondialele fotbalului... Și tot așa aveam să-mi dau seama că are nevoie de aceste escapade, pentru a uita de barul în care lucrează la New York. Aveam să află asta mult mai târziu, pentru că Tassos era, în fond, un cronicar mult mai avizat decât patru din cele șase mii de gazetari trimiși speciali. Tassos mai avea meritul de a fi fost propriul său trimis special, cheltuind odată la doi ani cam tot ce agonisea în intervalul dintre Jocurile Olimpice și Mondiale...

A doua zi aveam să plecăm la Ciudad de Mexico, cu autocarul, drum de peste șase sute de kilometri. Tassos mi-a propus să-l însoțesc cu avionul, dar, bineînțeles, am refuzat... Venisem în echipă și așa aveam să rămânem... Călătoria cu autocarul a fost infinită. Muream toți de sete. Se făcuse amiază și nici măcar un fulg de nor nu apărea pe cerul decolorat de jar. Deodată, ca la Fata Morgana, am zărit în dreapta un mic ristorante, aproape încercuit cu tonete de bere. Am coborât, am alergat, am cerut bere. Dar mexicanul ne-a spus că berea e fierbinte, că n-a avut timp s-o treacă la frigider. Nu l-am crezut. Am pus degetele pe o sticlă. Frigea. Soarele Tropicului. Ce era de făcut? Aveam sute de sticle de bere în față și nu puteam bea. Mi-am zis că așa va fi în iad. I-am cerut, totuși, să deschidă o sticlă. Am dus-o la gură. N-am putut înghiți. Mexicanul râdea ca un tâmpit. Am aruncat sticla. Am alergat spre autocar. Din fericire, șoferul nu oprise aerul condiționat. Ne-am reluat călătoria pe lângă palmierii toropiți...

A doua zi l-am regăsit pe Tassos la Centrul de presă. Făcea curte fetelor. Avea întotdeauna câte un cadou. Adusese din America vreo 30 de aparate de radio cu tranzistor. Nu mai vorbesc de rujuri. Peste câteva minute, Tassos a fost chemat la telefon. Mi-a zâmbit. „Nu-i nici o problemă. Șefa de la telefoane îmi face imediat legătura. I-am făcut un cadou frumos. Un parfum franțuzesc. Femeile nu rezistă. Să știi de la mine că un parfum fin valorează cât două ceasuri și trei rochii”.

COPACABANA

Spre seară am mâncat împreună. Tassos avea chef de vorbă; Căuta să mi se destăinuie: „Să știi, John – mai scăpa și câte un John – că între Onassis și mine e o singură diferență. Amândoi suntem din Smirna, adică din Turcia, și tot amândoi am plecat în lume cu câte 60 de dolari mari și lați în buzunar. Numai că el a fost mai deștept, venind aici, în Argentina, unde te strecoari mult mai ușor, în vreme ce eu, mai înfumurat decât amicul Aristoteles Onassis, mi-am zis că am să cuceresc America. Rezultatul? O *kirios* Aristoteles este ce este, iar eu sunt un pârlit de corespondent pentru ziarul grecesc „Proini”... Dar să știi că nu-mi pare rău. Eu sunt mai fericit decât Onassis, pentru că am timp. Nouă, grecilor, ne place să stăm la o masă, în Pireu sau în insula Mikonos, să avem în față o cafeluță și să privim marea, care e – ai să râzi – un spectacol mult mai frumos și mai variat decât muntele... Onassis nici nu are timp să mănânce. La micul dejun e cu coada ochiului spre paginile de bursă ale ziarelor... Apoi e chemat la telefon, chelnerul aleargă cu receptorul în brațe și senor Aristoteles se face că trăiește... Telefonul îl anunță că e invitat seara la o recepție... undeva la ambasada Tanzaniei, unde e obligat să zâmbească, să spună de 20 de ori how do you do... În schimb noi putem să trângănim până în zori... oh, dacă ar fi fost și marea, nu ne-ar fi trebuit nimic.

Și Tassos continua, privind undeva departe, poate chiar spre Smirna lui natală: „Când m-am decis să plec în America, mi-am zis că nu pot pleca așa, fără nimic. Și m-am dus la Lausanne, în Elveția și am făcut școala de maître d'hotel... Abia după terminarea școlii am plecat în America, având diploma în buzunar. M-am întâlnit cu un prieten care e din Brăila voastră... a început cu un cărucior de *hot dogs*... acum are 18 pe străzile New-York-ului... Mi-a spus că se caută un șef de sală la barul „Copacabana”, care e de mare lux. Mi-am zis că e cazul să încerc. Și m-am pregătit îndelung. Cravată „Pierre Cardin”, batistă de mătase, butoni...

Am intrat cam timid, deși mi-am făcut curaj. Era pe la 11, înainte de prânz, când barul încă doarme. A venit patronul. Nu m-a poftit să iau loc. M-a întrebat ce vreau, în stilul acela direct, american, fără salamalecurile noastre de la Smirna sau de la

Atena. I-am spus că aş vrea să lucrez ca maître d'hotel. M-a privit ca pe un tapeur care ar avea nevoie de 20 de dolari, „că e copilul bolnav”. Atunci am scos din buzunar diploma mea de la Lausanne. Într-o secundă, patronul m-a privit cu alți ochi. Avea, evident, complexul de inferioritate al americanului față de Elveția. Dar asta a durat doar câteva secunde. M-a întrebat direct, făcându-mă să înțeleg că distanța dintre noi se păstrează: „Cât vrei să câștigi la mine?” M-am gândit puțin și am zis „cam opt sute de dolari pe lună”. Odată și-a umflat pieptul și m-a privit de sus: „La mine, dacă nu scoți 400 pe zi, înseamnă că ești zero”. Își luase revanșa. „Și ce trebuie să fac pentru banii ăștia?” „Ai să ai opt mese, la care îi vei conduce pe oaspeții noștri. Ca la Lausanne. În fiecare seară am să-ți dau lista persoanelor mai importante. Te previn că bacșișul îl împărți cu mine, după plecarea ultimului client”.

M-am pregătit bine pentru debut. Am cumpărat flori pentru fiecare masă. Îl urmărisem timp de o oră pe fostul șef de sală, ca să zic așa. Era un fel de discobol pe care crăpau hainele. Avea un stil pentru care la Lausanne ar fi fost dat afară după numai cinci minute. Își îndemna clienții cu brutalitate: „Hallo, masa din colț!”

Înainte de începerea programului, patronul mi-a dat lista cu mesele reținute: „Fii atent, ăsta-i senator. Tratează-l cum se cuvine”.

Prima noapte am depășit-o. Dimineața, patronul mi-a spus pe neașteptate: „Scoate mărunțișul! ” Apoi l-a împărțit ca un crupier versat. După care a adăugat: „Vezi că ai sărutat mâna unei negrese. E frumos în teorie, dar la mine nu ține. E ultima oară”.

„La „Copacabana”, care era un bar de prim rang, am câștigat bani frumoși, dar curând aveam să-mi dau seama că se întâmplă lucruri necurate în culise. Am văzut odată și o targă care transporta pe furiș un om mort. În dimineața aceea m-am decis să părăsesc „Copacabana”. Dar cum? Nu era simplu. Erai urmărit pas cu pas. Atunci am telefonat unui prieten în Grecia, care mi-a trimis o telegramă cu „tata greu bolnav, vino urgent”. Așa am reușit să plec. Patronul m-a întrebat când mă întorc. Am spus cât de curând... Tata murise de opt ani. Așa am ajuns în Grecia. După un timp i-am telefonat lui Focas, omul cu cărucioarele *hot dogs*. Totul părea în regulă. Angajaseră provizoriu un înlocuitor. Am scris și patronului, i-am spus că boala tatei mă obligă să mai întârzii... Am revenit la New York

abia când Focas mi-a telefonat că au angajat un maître definitiv. Am revenit după câteva zile. Patronul mi-a spus că a avut și așa multă răbdare. Am răsuflat ușurat. Focas mi-a spus că de la „Copacabana” nu se iese cu una cu două... Eram salvat. Dar și inima mi-a dat primele semnale”.

În '74, în Germania, ne-am revăzut. Tassos a continuat să fie șeful șuetei la Centrul de presă. A venit cu altă tranșă de cadouri pentru adoratele lui. L-am întrebat dacă merge și cu nemțoaicele. Mi-a făcut cu ochiul: „Și încă cum!” În jurul mesei noastre erau greci, turci, italieni, câte doi-trei francezi, cu schimbul... Victor Sinet, corsicanul... Jean Paul Oudot... La „L'Equipe” se schimbau generațiile. Tassos vorbea vreo cinci limbi - engleza, franceza, spaniola, greaca, turca...

Pe neașteptate, Tassos se ridica de la masă și pleca. Ne spunea în fugă că vrea să prindă avionul de Hamburg. (Ne aflam la Frankfurt). „Mă, băieți, sunteți cam sedentari. Nu vă place mișcarea. Mă duc să văd pe teren cum se bat nemții de aici cu cei din R.D.G. Revenea pe la miezul nopții. L-am întrebat atunci dacă Beckenbauer a „dat” meciul celor din Est, ca să nu întâlnească Olanda înainte de finală. Tassos a răspuns tranșant: „Mie-n sută!” „Ai auzit, Tasse, ce-a spus Gerd Müller după meci, la conferință?” „Nu, că am alergat să prind avionul de întoarcere”. „Și ai pierdut bomba zilei”. „Care?” - ne-a întrebat cu o disperare în glas. „Gerd a declarat în gura mare, la TV., că nu va mai juca niciodată la Hamburg, pentru că Hamburgul are un public de rahat”. Tassos a început să clipească. Acest amator care era mai profesionist decât mulți alții, ar fi vrut să fie pretutindeni să nu scape nimic. Din acest motiv nu putea să stea locului. Singurul care îl mai fixa în fotoliu era portarul turc Turgay, devenit cronicar al ziarului „Myiliet”. Dar pe Turgay o să-l reîntâlnim mereu. Și am să vă povestesc ce i s-a întâmplat la Ciudad de Mexico, în 1986...

„BALANTINES” ȘI „WINSTON”

Între timp, Tassos a fost în București... avea o fată frumoasă la doamna Aslan, unde a făcut o cură de 15 zile... Îi plăcea la București: „Mă simt ca la Atena, Ianachi”. Mi-a spus că pentru Argentina să nu-mi fac probleme cu casa, că a angajat printr-o agenție americană un apartament de două camere la Buenos

Aires. Se apropia Campionatul mondial din 1978. Între timp a trebuit să mă operez. Eram sigur că am ratat Argentina... mai erau două luni, dar eu eram la fel de nebun ca Tassos când era vorba de C.M.

Am revenit în redacție cu o lună înainte de posibila plecare. Nu mă simțeam grozav. Colegii mă priveau derutați. Eram foarte palid. Se mirau că mă gândesc să plec la Buenos Aires, „la mama dracului”. N-aveam bani. De unde dolari? E adevărat, îmi promisese Țiriac ceva bani, dar trebuia să mă întâlnesc cu el la Paris. Ce garanție puteam avea cu un om – întotdeauna bine intenționat – dar al cărui program se modifică de la o oră la alta?

Stăteam la secția internațională a ziarului. Ochsenfeld, bietul de el... s-a sfârșit la Palermo... lucra. Îl întreb: „Tu ce-ai face Nani? – așa-i spuneam între prieteni. „Ar însemna să fiu nebun ca să plec în neștire”. Bănățeanul din el, ordonat până la Dumnezeu, nu putea să accepte o asemenea aventură... Nu știam ce să fac.

Dar, la numai câteva minute de la această convorbire, începe să bată telexul. Nani se ridică aproape automat, ca întotdeauna, și citește. Se uită spre mine, uluit. Nu știu ce să cred. După vreo douzeci de secunde, telexul tace. Nani rupe hârtia, foarte nervos, și mi-o întinde: „Citește și ascunde-o!” Citesc pe sub masă: „Adu-mi șase sticle de „Balantines” și șase cartușe de „Winston”. Ai să găsești cheia la „Sheraton”-ul din Buenos Aires”. Nani e alb ca varul: „Vreți să mă băgați în pușcărie?” Avea dreptate. Pentru o asemenea corespondență, putea să-și piardă postul. Puteam să mi-l pierd și eu. Noroc că eram lângă telex. Noroc că Nani a avut un mare gest de curaj, rupând hârtia. Nu era voie. Totul era sub control. Iar dacă rupeai hârtia, însemna că...

N-am avut liniște vreo trei zile. Așteptam descoperirea mesajului transoceanic... Din fericire, s-au amestecat benzile, s-au amestecat hârtiile și am scăpat. Deși Nani aștepta mereu...

Telexul lui, Tassos mi-a dat aripi. Acum eram hotărât să plec. Oricum. Chiar dacă șansa de a-l întâlni pe Țiriac era de cinci la sută... Trebuia să-mi iau biletul de avion. Era 32 032 lei, adică echivalentul a 2 000 de dolari. (Dolarul era 16 lei la Tarom). Astăzi, echivalentul lui 2 000 ar fi peste un milion și jumătate. Ale vieții valuri...

Am plecat într-o adevărată aventură. Aveam în buzunar cinci dolari mari și lați. Drumul de la aeroportul Orly – escala

franceză - și gara Invalides, care te aducea în centrul Parisului, costa patru dolari. M-am perpelit toată noaptea de ajun ca să ascund marea „avere”, cinci dolari. Era chinuitor și, mai ales, umilitor. Dar am ajuns. Am telefonat unui prieten, Mitică Meta, reporterul tuturor gazetarilor români care au trecut prin Paris. L-am căutat toată noaptea pe Țiriac. L-am prins pe la două. Tocmai venise de la München, cu Vilas. Mi-a fixat o întâlnire a doua zi la Roland Garros. M-a înarmat cu suma necesară. M-a întrebat dacă nu vreau mai mult. Nu era cazul.

Spre seară, când să închidem garsoniera lui nea Mitică și să plecăm la Orly, a sunat telefonul. Ne-am zis să nu ne mai întoarcem din drum. Dar ne-am întors, din fericire. Telefonul lui Nicolaescu mă anunța că nu se mai pleacă de pe Orly, ci de pe Charles de Gaulle. Dacă nu m-aș fi întors din drum, n-aș mai fi putut pleca. Următorul avion era peste vreo trei zile. Probabil că aș fi renunțat...

Am zburat bine, cu escală la Lisabona și la Rio. Când am ajuns la Buenos Aires, erau patru grade pe aeroport. Timp de 30 de zile termometrul nu avea să coboare sub 7 grade.

M-am dus la „Sheraton”. Mi-am luat cheia. Eugen Barbu și Nicolaescu aveau să locuiască la hotel „Embajador”, lângă ambasada României... Am intrat în apartamentul pe care îl închiriasse Tassos - fler de grec - cu 400 de dolari pe lună.

La intrarea în living m-a pufnit râsul. Pe peretele imaculat erau prinse vreo cincizeci de clipsuri cu diferite mesaje, tăieturi din ziare, numere de telefon, desene, caricaturi... Tassos a venit către miezul nopții. Ne-am îmbrățișat. Era întotdeauna exuberant. I-am dat sticlele și cartușele de țigări. „Ia su, Ianaki!” Adică, să trăiești, Ionele... „Știi cât cer bandiții, aici? 20 de dolari sticla de whisky și tot atâta cartușul de „Marlboro”. Ți-ai plătit chiria, *palikari mu!*” Am încercat să protestez. Dar Tassos, cu creionul său după ureche, mi-a făcut un calcul simplu, din care rezulta că îmi mai datorează 40 de dolari, cu apartamentul plătit.

Am adormit târziu de tot. Am stat la povești. A doua zi ne-am dus direct la Centrul de presă. Acolo, Tassos a mai făcut o demonstrație de „frumos nebun”. S-a plasat, ca Napoleon, în fața marii table negre în care erau fixate, cu litere albe, anunțurile de presă. Și l-a chemat pe șeful Centrului de presă. Acesta a venit imediat, destul de docil. Tassos l-a luat tare: „Ascultă, *jefe!* Vrei să-mi citești anunțul de sus?” Șeful părea descumpănit. „De ce?” Tassos nu l-a lăsat să respire: „Te-am

rugat să citești". Șeful a început să silabisească: 6 iunie 1978". Tassos a dus palma ca un dirigor care invită vioritel la un andante. „Oprește-te! Ce greșeală e în acest anunț?" „Nu văd nimic, domnule!" L-a privit lung și mi-a spus în grecește: „Ți-am spus că aici toți dorm în picioare". Apoi, șefului, care nu mai înțelegea nimic: „Ce dată e astăzi, șefule?" „7 iunie". Și ce scrie aici?" „6 iunie". „Atunci de ce mă obosești cu anunțuri de ieri?" „Bine, dar..." „Nici un bine. Dumneata ai obligația de a-mi proteja capacitatea de concentrare. Te rog să pui pe cineva să elimine imediat anunțul parazit". Șeful Centrului de presă m-a privit lung, sugerându-mi că prietenul meu e alături, cu drumul, dar a pus să se elimine anunțul...

Tassos a pus curând stăpânire pe Centrul de presă. Era prieten cu toate operatoarele de telefon, cu fetele de la calculatoare... executa veritabile slalomuri printre mesele cu mașini de scris, ca să salute toată lumea. Devenise o figură centrală, mai ales că era chemat la telefon din sfert în sfert de oră. Uneori nici nu mai avea ce să comunice. Atunci mă întreba prin semne să-i dau ceva, orice... „ceva cu Menotti"... nu avea importanță ce...

Apoi dispărea. Revenea peste o oră. „Unde ai fost?" „La conferința de presă a lui Videla; L-am întrebat câți deținuți politici are în momentul de față". Turgay, care fusese și el la conferință, avea să confirme.

Am petrecut două săptămâni în trena dementă a lui Tassos. Și mai aveam încă două până la finală... La conferințele de presă puneam întrebări de care mă jenam: „Ascultă, domnule Schön! Cât timp mai vrei să subminezi, prin jocul pe care îl faci, prestigiul fotbalului german?" Sala izbucni în râs. Traducătoarea în germană nu reproducea întreaga întrebare. Schön răspundea cu gravitate: „Vom ameliora jocul nostru spre partea finală a competiției".

PE ESTUARUL LA PLATA

În prima duminică, zi de pauză, am fost invitați la o excursie pe estuarul La Plata. Magnații din Boenos Aires au pus la dispoziția presei cam 800 de yacht-uri. Țin minte că am stat la coadă. Coboram în tranșe. Am fost, desigur, cu Tassos. Am nimerit într-un yacht mai mic, dar foarte elegant. Țin minte că

eram vreo 12. Ne servea - aveam să aflăm - fiica proprietarului. Gestul argentinienilor mi s-a părut o mare probă de eleganță. Whisky-ul și multe alte băuturi ne-au dezlegat limbile. Mă aflu în preajma unui gazetar francez. Un om tânăr.

Am intrat în vorbă. A trecut ușor peste protocolul de introducere. M-a întrebat direct: „Cum e pe la voi?” „Să zicem bine” - am răspuns. A zâmbit. „Nu e bine. Nu e bine de loc”. „Chiar de loc nu e bine spus”. (Nu venise deceniul anilor 80, care a fost și cel mai greu). A continuat în stil franțuzesc. „Nici la noi nu e grozav. Sunt atâtea... Știi care e diferența dintre sistemul nostru și cel al vostru? La noi, cel deștept e, uite, aici - și a dus mina deasupra capului, - iar cel nedotat, ca să nu folosesc un termen mai dur, e aici - și a arătat undeva sub banca pe care ședea. Asta la noi... În schimb, la voi, cel deștept e undeva aici - și a dus mâna la piept - în timp ce cel nedotat e cam aici, cu vreo douăzeci de centimetri mai jos”. Aparent, sistemul vostru e mai drept, mai etic... A intervenit Tassos: „Le cam simplifici, maestre”. Tassos e unul dintre oamenii care anulează imediat distanțele. Francezul n-a cedat: „Știți care sunt consecințele acestei situații? La noi, cel situat sus nu se mulțumește cu ce are. Și astfel apare Mafia. La voi, în schimb, înfloarește ipocrizia”. Am tăcut și eu și Tassos. Francezul pusese degetul pe rană. Am rămas pe gânduri. Avea dreptate... La căderea serii, yacht-ul a acostat în golful din care plecasem. Am pornit cu un autocar spre centru. Pentru prima oară, vorbele francezului îl marcaseră.

Am intrat la „Pippo”, restaurantul de lângă Centrul de presă, în care trăiam cu adevărat Mondialul și unde se înfruntau, ca la Neapole sau Barcelona, chelnerii de limbă italiană cu cei de limbă spaniolă. De fapt, pe mine, care fusesem operat cu două luni în urmă, de bilă, m-a salvat „Pippo”, care, pentru un dolar, oferea o friptură de 6 - 700 de grame. (Era și normal, poate, într-o țară cu 25 de milioane de oameni și 100 de milioane de vaci). Din păcate pentru bila mea, Tassos mă invita în fiecare seară în locandele lui grecești - unde nu sunt greci în lumea asta mare? și mă îndopa - cu ce credeți? - cu stridii prezentate în mai multe variante. Nici nu știu cum am scăpat de acest regim pe care chirurgul meu Gabriel Iliescu, l-ar fi considerat sinucigaș. Probabil că mușchiul de vacă de la „Pippo” elimina toate toxinele stridiilor și ale celorlalte fructe de mare, care sunt atât de gustoase...

Am ajuns acasă către miezul nopții. (Tassos mai avea vreo două opriri pentru ceea ce numim noi „Una mică”).

Acasă Tassos și-a aruncat imediat privirile spre panoul cu clipsuri. Le desprindea pe cele depășite cu o viteză de crupier: „Asta s-a rezolvat... asta nu se mai poate rezolva, jos cu ea... asta rămâne în suspensie... asta cade”. Și cădeau vreo 20. În schimb, Tassos își scotea carnetul și adăuga alte 20. „Ce vrei, Ianaki, trăiesc în stil american. Viața ta e împărțită în anotimpuri, în luni, în săptămâni, hai să zicem în zile sau chiar în ore... A mea e împărțită în secunde... Nu pot să irosesc nici o secundă. Dar stai, nu te speria... Un whisky tot o să bem noi acum, un whisky adus de la Paris”.

N-am putut dormi. Tassos era obsedat de convorbirea cu francezul pe estuarul La Plata. „A redus totul la o luptă între ipocrizie și Mafie, dar un pic de dreptate are. Dacă ții la părerea mea, lupta dintre capitalism și socialism nu s-a încheiat. Nenorocirea e că în zona voastră, a socialismului, se comit crime. Stalin a comis mai multe crime decât Hitler – se spune la noi, în America. Hitler a gazat milioane de oameni. Vreo șase. Dar Stalin părea hotărât să-și lichideze propriul popor. Colectivizarea s-a soldat cu vreo 13 milioane de morți. Din glonte sau de foame. Am citit cartea unui englez. Spunea englezul că într-o zi, la marginea unui orașel, lângă Moscova, un băiețel trăgea cu praștia într-o țintă făcută dintr-o jumătate de foaie de ziar. Trece un tip pe acolo și vede că băiețelul trage într-o foaie pe spatele căreia era chipul lui Stalin. Rezultatul? S-a dus la partid și a povestit. Ce a urmat e de neconceput în America. Tatăl băiatului a luat zece ani de pușcărie... În carte erau nenumărate exemple de felul ăsta. Într-o seară se adună câțiva tineri ca să danseze. Bineînțeles că au și băut un păhărel de vodcă. În plină veselie, unul dintre invitați se apropie de bustul de ghips al lui Stalin: „Ce mai faci bătrâne?” – îl întreabă tânărul, cu o anume blândețe, pe omul de ghips, mângâindu-l pe ceafă. Rezultatul? Zece ani de pușcărie. Devenise un fel de normă.

„Văd, totuși, Tassos, că înclini spre lumea voastră”. „Nici pe departe. Le cunoaștem și pe ale noastre. Atât Lincoln cât și Kennedy au fost împușcați de Mafia. Mafia nu poate fi localizată în timp și spațiu... Nu e în Sicilia sau în vremea prohibiției. E de când lumea și e pretutindeni. E și în Amazoane, unde se taie pădurile, e și în Vorkuta, un punct al Gulagului, „unde urcau doar renii”.

„Și unde vom ajunge, Tassos?” „Nicăieri”. „De ce ai plecat din Grecia?” „Ca să trăiesc mai bine. Călătoresc unde vreau și când vreau. Am pașaportul în buzunar... E un document atât de obișnuit, încât într-o bună zi, în drum spre aeroport, pe la jumătatea drumului, mi-am dat seama că l-am uitat acasă. Am oprit taxiul și am fost tentat o clipă să mă întorc din drum și să-l iau. Dar mi-am dat seama că dacă merg înainte e tot aia. Am oprit la prima secție de poliție, pe autostradă, și am cerut un duplicat. Mi-au făcut poza în zece secunde, au cerut prin computer datele de la Centru și în cel mult zece minute aveam un nou pașaport... Iată că și de asta am venit în America. Să nu crezi că e vorba doar de bani. Nu sunt milionar. Nici, pe departe. Dar America e un vis din copilărie. E adevărat, sunt destule lucruri rele și în America. Am un băiat. Mă gândesc mereu cum să fac ca să scap de obsesia drogurilor. Fac ce fac, inventez niște boli posibile și-i fac niște analize. Deocamdată e bine, dar cine știe cât va dura asta? Pe de altă parte, sunt și nenumărate lucruri bune. În această țară cu atâția gangsteri, care se împușcă din mașini în adevărate lupte de stradă, dacă ai fost prins cu minciuna, poți să și pleci din America. Nu mai e nici o șansă...

Îl întrerup o clipă, deși e dezlănțuit: „Cred că ai dreptate, Tassos. Am avut un coleg, Vartan. A făcut o cerere de plecare în America. A ajuns la Beirut, unde era filtrul pentru America. A completat niște formulare. Apoi a așteptat. Aproape o lună. Și i-a venit răspunsul: „Nu puteți intra în America. Nu ați declarat că acum zece ani ați fost în Statele Unite”. Vartan a protestat. Nu-și aducea aminte. A cerut explicații. I s-a spus limpede că exact cu zece ani în urmă a făcut o escală de zece ore în America, venind din Canada, pentru a-și continua drumul în Europa. N-a mai avut ce spune. Chiar dacă nu a părăsit aeroportul”.

Tassos nu mai avea răbdare: „Uite, vezi ceasul ăsta al meu? L-am cumpărat din magazin cu 100 de dolari. L-aș fi putut cumpăra cu numai 10 dolari sau cel mult douăzeci din magazinul-depoziț al Mafiei, unde se depun lucrurile furate. Bineînțeles că nu m-am gândit o clipă să fac asta. Dacă te zărește cineva, părăsești imediat America”.

„Te mai întreb odată, Tassos. Unde vom ajunge?” „Nicăieri, pentru că toate sunt încurcate. În America, doi gazetari îl doboară pe Nixon pentru că a pus trei microfoane în telefoanele Democraților. Și asta în vreme ce la ruși sunt un milion de

microfoane și nu cade nimeni... Nici măcar șeful Poștei din Odessa sau din Leningrad”.

Am adormit spre ziuă. Nu bănuiam că freneticul, veselul și neastâmpăratul reporter Tassos poate fi obsedat și de altceva decât de Kempes sau Rummenigge, dar iată că prietenul meu „nebun” ascundea și el atâtea gânduri...

ULTIMA SEARĂ CU TASSOS

Ultima oară ne-am văzut în Mexic, în 1986. Era mai slab – suferea de cancer, fusese operat în '80, după Olimpiada de la Moscova – dar tot nu putea sta locului. Era într-o continuă mișcare. Începuse să bea vodcă. O strecura în Centrul de presă, unde nu era voie să vii cu băuturi alcoolice. „Dragă John, fără asta nu mai pot. Știu că pot să mă curăț chiar mâine și asta mă face să uit”.

Am încheiat ciclul nostru în Mexic '86. A făcut atunci o demonstrație de om care nu doarme în picioare. Nu cu mult timp înainte de încheierea Mondialului, venise la Ciudad de Mexico doctorul Frânculescu, medicul Craiovei. Se aventurase într-o călătorie infinită. Din păcate, pe drum i-au dispărut valizele. Era, de fapt, o călătorie ratată. Se apropia finala. Doctorul îmi spune: „Să fac 14 000 de kilometri și să nu văd finala... E prea de tot”. I-am aruncat vorba asta lui Tassos... Mi-a răspuns imediat, în stilul lui personal: „Nu-i problemă. Îl băgăm”. Mi-am zis din nou că e nebun. „Bine, bine, dar cum faci, Tassos?” Primul obstacol, a fost urcarea în autocarul care urma să ne ducă de la Centrul de presă la Azteca. „Întrebi cum facem? Nici o grijă. Urcăm împreună cu talonul de acreditare. Acolo îți dau talonul meu. Cobori și-l dai doctorului”. Zis și făcut. (Era atât de simplu, dar asta în primul rând pentru cei care veneau din Pireu).

Urcăm. Doctorul urcă fără probleme. Are „acreditare”. Dar își dă seama că nu s-a întâmplat încă nimic. A câștigat doar dreptul de a fi în preajma stadionului Azteca, acolo unde va parca autocarul nostru.

Înaintăm prin mulțime. Tassos îl strigă pe Frânculescu: „Hai, mai repede, sau ești unul din cei care dorm în picioare”.

Acum, ceea ce punem la cale e ca spargerea unei bănci... Doctorul e la un pas de el. Se apropie primul obstacol. Ni se cer

biletele. Aici, acreditarea contează mai puțin. Biletul e totul. Tassos atacă primul punct de control. Are un tupeu fără pereche. Mexicanul îi cere biletul doctorului. Intervine Tassos, pe interceptie. „Are biletul în biroul de colo”. Și pentru că vorbește numai englezește, controlorul se dă bătut. (De fapt, nu văd nici un birou). Doctorul trece. Se șterge cu batista pe frunte. A transpirat tot. Înaintăm. Căutăm un culoar mai liber. Tassos mă ceartă: „Să mergem cu grămada. Dacă vrei ca doctorul să intre... Să facem o înaintare, ca la rugby”.

Al doilea obstacol. O fată. „Biletul domnule”. Intervine iar Tassos, care atacă: „Domnișoară, dumnealui e medicul meu curant. Dacă se depărtează de mine, dumneata răspunzi”. Între timp, Tassos îi arată ostentativ insigna Comitetului olimpic american, care îi acoperă tot reverul și de care nu se desparte niciodată. Fata încearcă un răspuns, se uită atent la insignă, care e, oricum, impresionantă, iar doctorul a și scăpat, lansat pe trei sferturi...

La al patrulea obstacol, Tassos s-a „sacrificat”, a atras atenția asupra lui, zăbovind sub ușa controlului electronic și așa ne-am trezit în fața ultimului obstacol, cel mai greu, de altfel, pentru că de acolo nu mai aveai decât să cobori spre fotoliul tribunei presei. Mărturisesc că nu vedeam absolut nici o soluție. Dar Tassos mai avea una. S-a dus direct spre controloare și i-a spus pe un ton grav, după ce și-a prezentat biletul cu gesturi largi: „Senorita, îl iei pe domnul și-l conduci, te rog, la „*palco d'onor*”, în apropierea domnului Havelange” și i-a introdus trei mii de pesos în buzunărașul de la piept. Fata, surprinsă, a pornit ca hipnotizată și l-a instalat pe doctorul Frânculescu într-un fotoliu de onoare. Până aici toate bune. Dar, revenindu-și, fata s-a întrebat ce rost au avut cele trei mii de pesos; s-a întors la *palco d'onor* și i-a restituit doctorului cele trei mii de pesos; doctorul, pentru a nu face vâlvă, a primit bancnotele: sigur că a stat pe gânduri un timp, dar a văzut finala la câțiva metri de Havelange. Povestea asta îl recomandă foarte bine pe Tassos. Avea o imaginație dementă, chiar dacă „operațiunea Azteca” ar putea fi interpretată și altfel. Pentru noi a fost o probă de inventivitate dusă la extrem. Ori de câte ori mă întâlnesc cu doctorul Frânculescu, râdem ca la comandă. Probabil că niciodată în istoria Mondialelor nu s-a întâmplat ca o finală, pentru care s-au plătit 240 de dolari (s-a avut în vedere și finala mică, adică un fel de impozit pentru dreptul de a vedea finala) să fi fost urmărită de un spectator fără bilet și care, pe

deasupra, a mai primit și 3 000 de pesos pentru „dreptul” de a sta lângă Joao Havelange, președintele F.I.F.A.

În seara aceea, Tassos a strecurat în Centrul de presă mai multe sticle de vodcă. Au fost toți francezii la masă – ei nu scapă niciodată asemenea ocazii... A fost bulgarul Tonici (care, aud că a murit), a fost și portarul Turgay, turcul... Turgay a făcut atunci o mare pasiune pentru o stewardeză a Mondialului... După ce a învățat câteva mexicance să facă o cafea turcească în garsoniera lui, lipită de Centrul de presă, i-a venit și lui rândul să cadă cloșcă. De atunci, a plecat de nenumărate ori în Mexic ca să-și întâlnească amorul. Bine că a avut cu ce să plătească nenumăratele zboruri transoceanice...

A fost, de fapt, ultima seară cu Tassos. De atunci nu ne-am mai văzut. L-am căutat la Coppa del Mondo, în Italia. L-am găsit înregistrat pentru acreditare. Dar, de întâlnit nu l-am întâlnit, în pofida mesajelor pe care i le-am lăsat și la Bari, și la Napoli, și la Roma, la Genova, la Milano sau la Bologna. În Mexic ar fi fost mult mai simplu. Marele centru era în capitală. Italia, însă, are vreo 15 capitale când e vorba de fotbal. Și e mult mai greu. Dacă Tassos a fost, cu adevărat, la Coppa del Mondo, sunt convins că a „bântuit” prin Sardinia, pe la Palermo, s-o fi dus, din când în când, la Milano sau chiar la Udine, dar de întâlnit nu l-am întâlnit.

Cred că Tassos nu mai este. Și așa, cancerul lui la colon l-a adus după șase ani în Mexic. Nu prea știu unde să-l caut. Prietenul meu, Focas, cel cu *hot-dogs*-urile, e ca și necunoscut. Nu-i știu adresa. Poate la „Proini”. Poate la Atena... Stau și mă întreb ce o fi făcut cu feciorul său, Iorgos, care i-a spus într-o zi că vrea să-și schimbe numele, să renunțe la Verghitsis, să fie sută la sută american. Asta a fost cea mai grea lovitură pentru el. S-a gândit, la un moment dat, să-și facă o asigurare pe viață, de 100 000 de dolari, cu condiția ca asigurarea să poată fi ridicată, în mod expres, doar de Verghitsis și de nimeni altul, să zicem un Smith sau un Johnson oarecare.

Coppa del mondo a fost mult mai tristă fără Tassos. El era titirezul care se învărtea în fața meselor la care sorbeam cafeaua.

Ce zici, doctore Frânculescu?

CRONICA INVENTATĂ

Am scris cândva „Frumoasele noastre duminici”. Sigur că m-am gândit în primul rând la duminicile petrecute pe stadion, la căderea serii, când se aprind reflectoarele... Dar n-am omis nici duminicile petrecute în redacție, când sună telefoanele ca la „Informații” și când totul arde, pentru că tipografia așteaptă, pentru că li- notipiștii sunt nerăbdători să iasă de sub dogoarea plumbului topit și să plece acasă, îmbătați de răcoarea nopții.

Hai să ne imaginăm, împreună, o asemenea duminică.

În camerele secției de fotbal se recepționează o cronică de la Petroșani. Nu se aude prea bine. Încerci să deslușești ceva, dar se interpune Bacăul. (Imaginați-vă vacarmul liniei de telefoniste care introduc și desprind firele de parcă ar fi în transă... În general, imediat după etapa de fotbal se vorbește la șapte telefoane. Cronicarii de pe Steaua sau de pe Rapid sunt pe drum... De cele mai multe ori merg direct la tipografie. (Această tipografie de pe Brezoianu, care ar putea reface toată povestea presei românești de la Stelian Popescu, directorul bătrânului „Universul”... „Universul” scrie și astăzi, cu litere mari, pe una din treptele de marmoră, la intrare... după care urci la etaj, pe alte trepte de marmoră, roase pe partea dreaptă, pentru că urci, mai întotdeauna obosit, sprijinit „cu dreapta” de balustrada de alamă care a împlinit și ea peste 70 de ani...

Gâlceava telefoanelor continuă. Unii întrec măsura, strigând ca pe munte, ca să poată fi auziți la capătul celălalt al firului...

Iată că mi-a venit prima cronică - cea cu Jiul. Citesc în mare viteză... Curiera așteaptă. A luat și voleiul de la Bruxelles... Fuga! Mașinile dactilografelor continuă să bată „în draci”... Acum vin două cronici deodată. Încerc performanța de a citi cu ochiul drept Bacăul și cu cel stâng Clujul. Renunț imediat... Sună din nou Petroșanii. Ce-o mai fi pe ocolo? „Rog o corectură! În minutul 85 a intrat Lasconi în locul lui Sălăgean”. Îl rog pe Cristi să dea un telefon la tipografie. (Cronica a plecat. Curiera e acum pe Edgar Qwinet. Coboară pe Câmpineanu).

Am mai dat drumul cronicii de la Bacău. Sper să nu mai fie corecturi. Mă uit pe centralizator. Mai am de citit șase. Forfota s-a mai potolit. Doar dactilografele măresc tempoul. Denisa bate

fără să se uite la claviatură. Urcă *allegro* spre *furioso*. Mă gândesc că la acest grad de automatizare ar fi putut să cânte la pian... Cornelia șterge un cuvânt cu guma. Asta mă irită. Pierdem timp. Și e târziu. Începe să se întunece. În sfârșit, mai am o cronică. Dar nu-mi place titlul. M-am săturat de „Victorie meritată”. Cobor în diagonală, în josul paginii. Caut un nume. Îmi plac titlurile cu nume proprii. Au mai multă viață. Îl găsesc pe Solomon. Perfect. Scriu peste: „Dacă n-ar fi fost Solomon”. E mult mai bine. „Adriane, ia-o și fugi”. Adrian e cu mașina... Câștigăm timp. Curiera va mai face un singur drum. În ultima vreme ne-am modernizat. Avem fax. Cronicile zboară prin aer, peste blocuri, ca într-un tablou de Chagall...

Ies pe culoar: „Când vine Craiova?” Printr-o ușă apare capul lui Păpădie – tatăl. „Mai am cinci minute. A fost un caft pe culoarul spre ieșirea echipelor”. Treptat, jarul duminicii se stinge. Johnny Petrescu, care a depășit șaptezeci de ani, a „primit” două cronici. E un stenograf de prim rang. Ne ajută foarte mult. Când nea Johnny dă ultima sa cronică, înseamnă că micul lui grup de... recepționeri, cu Păpădie adjunct și Guțu secretar, se îndreaptă spre „Casa universitarilor”, la o bere. Tare m-aș duce și eu, dar iată că întârzie Craiova... Și mai trebuie să verific dacă cei care au zis că se duc direct în tipografie sunt acolo. Fac 14 52 92. Ocupat! De treizeci de ani e ocupat. Mai fac odată. Și încă o dată. Imposibil. Încerc la „Libertatea”, care e și ea aici, „la etajul trei”. Îl caut pe Diamantopol. Îl rog să coboare două etaje și să-i roage pe ai noștri să elibereze telefonul. Papa Diamantopol e un coleg teribil de drăguț.

În sfârșit. Telefon liber. Întreb: „A venit, Steaua?” „A venit. Bate la mașină. Merge mai greu. E cam defectă”. „Dar Sportul?” „N-a venit nici un Sportul...” Mă uit la ceas. Cum adică n-a venit Sportul? Regia e mai aproape decât Ghencea... Simt un frison. A trecut mai bine de o oră de la fluierul final... Mă uit pe lista răspândirilor. Citesc: „Sportul Studentesc – Corvinul, Paul Slăvescu sau „Poldi”, cum îi spunem noi. Formez numărul lui Poldi. Cu teamă. Aș vrea să nu-mi răspundă nimeni. Poate că are o pană cu „Skoda” lui și e cam la un pas de „Universul”. Sună... Sună... Speranțele cresc. Cineva ridică receptorul. „Alo, cu Poldi, vă rog”. „Chiar el. Cu ce pot să-ți fiu de folos, Ioane?” – îmi răspunde jovial, recunoscându-mi glasul. „Ce faci cu cronica, Poldi? Ai scris-o acasă?” „Care cronică? Nu te-nțeleg”. „Cronica din Ghencea. E a ta”. „De unde și până unde?” „Ești pe

listă... Bine, bine, vorbim mâine, acum trebuie să găsesc o soluție. Nici nu știu ce-aș putea face”.

Am un moment de cădere. Nici nu mă pot mișca: Fixez jampiera lui Maradona, de pe posterul din față. Ceilalți se uită la mine ca la un drogat. Dar asta durează cel mult zece secunde. Trebuie să fac ceva. „Gaorgică, uită-te pe foaia lui Pompei și spune-mi în ce minute s-a marcat pe „Sportul”. Căutăm. Toți își dau seama ce s-a întâmplat. N-avem cronica de pe „Sportul!” În sfârșit, se găsesc minutele. Coraș, Marian și la hunedoreni Petcu...

Încerc o soluție. Dacă asta e o soluție... Îi telefonez lui Mircea Rădulescu, antrenorul „Sportului”. Băiatul lui îmi spune că nu e acasă, că a intrat în cantonament la UCA, imediat după meci... Știu unde e UCA. Undeva pe Batiște. Un fel de hotel al partidului... Fac 03. Îmi tremură mâinile. Ocupat! „Sandule, încearcă tu la 03, hotel UCA”. Toți mă privesc cu un amestec de uimire și îngrijorare... Încerc să-mi amintesc ce a spus Ghițulescu la radio. E, totuși, ceva. În sfârșit, Sandu a prins 03. „Duduie, vă rugăm hotelul UCA. E undeva pe Batiște”. „Cam vag, domnule”. „E cantonamentul „Sportului studențesc”. „A, pentru *Sportul* am să caut. Sunt băieți drăguți”. (Are chef de joacă, fetița. Nu știe în cel hal suntem). În sfârșit, primesc numărul: „Fă numărul ăsta, Sandule!” Ocupat! La ora asta sunt culese casetele tehnice și chiar o jumătate din texte... Telefonez în tipografie. „Așteptați un sfert de oră. Vine, și cronica de pe „Sportul”...

Sandu a prins UCA. Mă reped. „Vă rog, cu Mircea Rădulescu, antrenorul *Sportului*”... „Sunt la masă - ni se răspunde. Vă rog să-l chemați. E o urgență... întreabă Chirilă de la ziarul de sport”.

Aștept. Zgomote. Se aud comenzile chelnerilor. A venit Mircea... „Care-i baiul, nea Ioane?” „Mircea, poți fi salvarea noastră, adică a mea, pentru că eu răspund”. „Despre ce e vorba?” „N-am avut cronicar la meci. A fost o încurcătură”. „Și ce-i facem?” „Încercăm s-o descurcăm. Dă-mi echipa ta, în primul rând”. „Bine, bine, ți-o dau, dar Corvinul e acum aproape de Pitești, cu autocarul”. „Lasă asta, deocamdată dă-mi formația ta”. Și Mircea începe să-mi dea formația... Între timp mă gândesc că a schimbat doi jucători... Mircea îmi prinde din zbor gândul: „A intrat Bozeșan prin minutul 60, în locul lui Coraș... și... Stai o clipă, nea Ioane. Mă duc la băieți, la masă, și refacem echipa Corvinului. Îi iau om cu om... Stabilim și înlocuirile... Da,

în locul lui Ciucă a intrat... Stai că mă întorc în cinci minute". „Numai grăbește-te!"

Aștept cu aparatul deschis. Nu vreau să risc nimic. Mircea revine mai repede decât m-aș fi așteptat. „Scrie, nea Ioane. Îi am pe toți. Avem echipă, nu glumă. Viteza de reacție e baza".

Sunt aproape gata. Îmi mai lipsește cine a intrat în locul lui Oncu spre final... O fi Văetuș?

„Stai o clipă, Mircea. Nu pleca. Mai avem. „Timpul frumos" - zici. Raport de șuturi?" „A fost joc deschis. Pune 18—14 pentru noi". „Nu e prea mult?" Mircea are umor. „Să arătăm și noi că avem un spor de eficacitate". „Cornere?" „9—3". „Trofeul Petschovschi?" „Dacă nu ne pui 10, spargem convenția". „Pe cine remarci?" „La discreție. Am jucat destul de bine. Corvinul n-a jucat de loc rău".

Așa mi-am încheiat cronica în colaborare cu Mircea Rădulescu și, indirect, cu echipa Corvinului. Am băgat foaia în mașină... Am început să scriu. Foarte repede. Încălecam literele. Dar nu mai avea nici o importanță. Scăpasem de un coșmar. Ceilalți mă priveau cu teamă: „O să țină?"

M-am urcat în mașină. Am demarat ca la Monte Carlo. Am prins toate semafoarele verzi. În cel mult cinci minute am fost în tipografie. În cabina corecturii, șpaltele cronicilor culese atârnau ca fularele proaspăt spălate. I-am dat secretarului tehnic caseta. Așa era baza. M-am dus la lynotip. L-am rugat din priviri pe Gabriel: „Fie-ți milă". Șpaltele au ieșit cu o viteză record. Totul era în regulă.

Așa am scris cronica unui meci pe care nu l-am văzut. Nimeni nu a avut nici o obiecție. Nici măcar Corvinul.

A fost o întâmplare unică. Sunt convinși că „Poldi" Slăvescu, care e acum la Toronto, în Canada, mai ține minte cele întâmplare. Dar nu știe cât am pățimit în seara aceea...

Și-acum, pentru că toate astea s-au întâmplat cu șase-șapte ani în urmă, să vă mai spun una, tot cu „eroul" meu „Poldi".

Într-o bună zi a plecat la Arad, pentru un meci, la UTA. A fost bine primit, cum știu arădenii. Înainte de revenirea spre București, s-a dus la contabilitate, cu „delegația", pentru ștampilă. Contabilul a luat delegația și s-a uitat la ea. Și deodată a început să strige: „Dumneata îți bați joc de mine?" Poldi a rămas mut. „Șchlesinger sunt eu, nu dumneata". Lui Poldi i-au trebuit vreo cinci minute ca să-i explice contabilului că numele lui autentic este tot Șchlesinger...

Apropo de asta, ni s-a întâmplat să-l căutăm la Budapesta, la hotel „Flamengo“, un hotel de cinci stele. La recepție ni s-a spus că nu există la „Flamingo“ un client cu acest nume. Convorbirea s-a ratat. Uitasem și noi că „Poldi“ e, de fapt, Schlesinger.

Acum nu mai e nici o problemă. La Toronto, Poldi a redevenit Schlesinger...

... Când am văzut cronica în pagină, - era aproape zece - am răsuflat ușurat. M-am decis să merg pe jos spre casă. La „Mărul de aur“ era doar Goe Mardan. Avea în față două pahare de coniac și alte două din care băuse. Lângă pahare, o porție de cașcaval. Goe nu mânca. Goe visa. A visat mereu. Până în ziua în care s-a aruncat de la balcon. A avut un sfârșit previzibil.

N-am dormit toată noaptea. Mă doborâse cronica pe care o inventasem...

CARDIOGRAMA MARIANEI

S-a întâmplat să fiu invitat la nunta lui Björn Borg, celebrul tenisman, care își alesese o româncă - Mariana Simionescu. Am fost la cununia civilă, în marele hol al Primăriei din Banu Manta „primăria de verde” - cum îi spunea pe vremea când eram adolescenți. Apoi am plecat spre mănăstirea Căldărușani, unde urma să aibă loc cununia religioasă. A fost o nuntă care l-a impresionat mult pe protestantul Borg obișnuit cu căsătoriile cam cenușii ale țării sale - câteva cuvinte ale pastorului, două-trei măsuri la fisarmonium, orga aceea mică din bisericile protestante, câteva strângeri de mână și coborârea pe trepte... atenție că plouă și lespezile sunt periculoase.

La Căldărușani, în momentul în care mirii au intrat în biserică, s-a auzit ca un tunet faimosul cor al Bisericii Albe, angajat anume. Borg, vă rog să mă credeți, nu prea știa ce se întâmplă... cu atât mai mult cu cât fotoreporterul de la „Paris Match”, revista căreia i se concesionase în exclusivitate nunta, îi bombarda pe miri cu cele cinci blitz-uri care serveau tot atâtea aparate.

A fost un mare spectacol... În fața ușilor împărătești se afla un șir de maici care dădeau o culoare specială nunții...

Seara am fost la ceea ce se numea „Vila 23”, la Snagov. A existat și o scenă în aer liber, pe care se produceau numeroși artiști, printre care Sofia Vicoveanca... Spre ziuă au apărut pe scenă și Ilie Năstase, împreună cu prietenul său Gerulaitis, cărora organizatorii concursului de tenis de la Salzburg le-au oferit un mic avion special în momentul în care cei doi au anunțat că se vor retrage din concurs dacă nu vor putea fi la nunta „prietenului Borg”...

Această nuntă „ca-n povești” mi-a oferit și o sursă de inspirație. Chiar a doua zi i-am propus Marianeii să scrie o carte despre soțul ei. Mariana a primit cu entuziasm ideea. (Eu, bineînțeles, urma să fiu redactorul acestei cărți). Cartea urma să fie tipărită undeva în străinătate...

Au urmat cinci-șase zile de convorbiri cu Mariana... Am apelat și la fișele mele de documentare... Am scris în mare viteză. Eram împins înainte de plecarea mamei Marianeii la

Monte Carlo. Am avut un traducător care a lucrat excelent. Așa am trimis manuscrisul prin doamna Simionescu. Era un risc, desigur, în toată povestea asta, dar...

Am așteptat. Au trecut câteva luni. Eram în '81... Nu mai aveam prea multe speranțe. Când, pe neașteptate, o întâlnesc pe Mariana în București. O întreb din priviri. Zâmbește. „Cartea a apărut. A avut succes. Editorul englez a renunțat la titlul inițial, „My hussband, the King”, și a preferat „The match of Love”... În sfârșit, asta are acum mai puțină importanță. Aș vrea să știu ce vă datorez?” N-am stat prea mult pe gânduri. I-am spus: „O treime iei tu, Mariana, pentru că mi-ai furnizat atâtea date necunoscute. O treime îi aparține lui Björn, fără de care nu ar fi fost posibilă apariția acestei cărți, iar a treia treime îmi revine”. Mariana a fost imediat de acord, mi-a spus că-mi revin net 4 000 de dolari și astfel am putut pleca la Campionatul mondial din Spania (1982). (Să spun în paranteză că toate călătoriile mele la Campionatele mondiale s-au făcut „pe cont propriu”. De fapt, pentru aceste călătorii am scris șase cărți, plus cea a Marianeii...).

Ce vă propun acum? Un rezumat, un fel de stop cadru din felul în care Mariana a trăit în tribună al cincilea Wimbledon consecutiv câștigat de Björn Borg. Fragmentul are în centrul său unul din cele mai lungi tie-break-uri din istoria tenisului, în celebra finală cu John McEnroe... Fragmentul e mai curând o cardiogramă... O cardiogramă care părea să fie infinită. Aveau să se joace 34 de games. 34 de games – pentru una singură...

Și-acum, cu permisiunea dv., să intrăm împreună în ceea ce reporterii numesc de mult „catedrala tenisului”.

DIN JURNALUL MARIANEI (5 iulie 1980, Wimbledon).

Björn a pierdut primul set al finalei. Pe tabela de marcaj a bătrânei arene stă scris neîndurător:

JOHN MCENROE - BJÖRN BORG 6—1...

Și totuși, am o senzație de eliberare... Pentru că totul se reia de la capăt. „De la capăt” e un fel de a spune, desigur, mă liniștește puțin gândul că Björn e acum pe scaun și se odihnește. Dar mi-e frică...

Mă bucură gândul că Björn nu mi-a făcut semn să părăsesc tribuna. Are, probabil, nevoie de mine. Se uită lung în direcția noastră... Mi-e foarte greu să-l privesc acum pe Björn, pentru că nu-l pot ajuta... N-ar mai trebui să fumez. Cred că în acest moment țigara nu te mai ajută... N-aș vrea să-i transmit lui Björn momentul meu de cădere. E imposibil ca el să nu pregătească ceva. O simt din felul în care își șterge mânerul rachetei cu prosopul, gata să-l rupă.

Amândoi - el și John - se ridică aproape simultan. E mai bine așa. Nu vreau să admit că tribuna începe să treacă de partea lui McEnroe...

Servește Björn. Asta e foarte bine. E minunat să conduci, chiar fără break... Mă uit pe foaia lui Tommie. Björn a avut cinci puncte victorioase în tot setul. John a punctat de 12 ori. John a și greșit mai puțin. Cine și-ar fi putut închipui asta?

Deasupra Wimbledonului trece un avion. Oare vom urca și noi vreodată în avionul care să ne ducă spre București? Sau tot ce se întâmplă e o halucinație...

DE-AICI ÎNCEPE JOCUL...

Primul servici. McEnroe continuă retururile „totale”: 0—15. Björn pierde și el al doilea punct. 0—30. Cum poți scăpa acum de gândul, că un *break* al lui McEnroe, încă din start, ar putea duce la un 0—2, mai ales că lui John îi reușește totul, iar lui Björn - aproape nimic?

Din fericire, Björn nu cedează. Reușește trei mingi formidabile și încheie game-ul victorios, de la 0—30. Îmi mușc buzele. Cum pot să fiu atât de slabă și să uit cine e, de fapt, Björn, *the King*?

1—0! Björn conduce pentru prima oară în acest meci. Tommie, bunul nostru prieten, patronul lui Holliday (unde locuim pentru Wimbledon), n-are astâmpăr. Îmi arată, încadrate cu roșu, seria celor patru mingi. „De-aici începe jocul, Mariana”.

Eu sunt mai puțin sigură.

Servește McEnroe. Din nou formidabil. Björn egalează. Servici câștigător McEnroe: 30—15. Björn nu cedează: 30—30. Pentru a treia oară McEnroe: 40—30. *Passing shot* Björn: 40—40. Björn pierde ghemul după un singur avantaj McEnroe, dar ceva îmi spune că „furtuna de primăvară” - aș fi spus taifun,

dacă ne-am fi aflat acum la Florida sau undeva în Jamaica - dă semne de oboseală... Și totuși, e 1—1.

În sfârșit, pentru prima oară de la începerea acestei finale, Björn conduce cu 40—0. Ce mult aș vrea acum! Dar nici nu vreau să gândesc. John atacă și... 40—15. Încă un atac: 40—30. Din fericire, Björn șterge varul din colțul lung al careului de servici - a uitat, poate, de întindere - și conduce cu 2—1. Tommie jubilează, dar eu mă rog... da, mă rog... ca Björn să-și câștige doar serviciul... Gândul la *break* e încă foarte departe, foarte departe, pentru că îmi dau seama, Björn joacă deocamdată cu cel mult 60 la sută din valoarea meciului cu Brian Gottfried.

Björn ne privește. Încerc să surprind pe chipul lui o undă de optimism. Nu reușesc. Lenart, antrenorul lui, e și el de nepătruns.

John la servici. Își pregătește meticulos archebuza sau, mai bine zis, arcul cel greu. Țintește îndelung. E foarte enervantă această neobișnuită prelungire a loviturii. Ilie ar fi făcut de mult o piruetă, ca să se întoarcă cu spatele: „Ascultă, puștiule, îți bați joc de mine?”

Björn așteaptă supus. Proiectilul a țâșnit: 15—0... Și un altul... 30—0... Și 40—0...

2—2! Cine a spus că McEnroe e „80 la sută servici” a avut dreptate... Tommie s-a făcut mic cât un pitic.

Servește Björn, la 2—2. 15—0.

De necrezut! Dublă greșală. Simt răsuflarea decepționată a întregii arene. Am un gust amar în gură. Ar trebui să arunc pachetul de „Winston”, din care au mai rămas doar câteva țigări. Se spune că orice țigară îți scurtează viața cu cinci minute. Dar ce importanță are acum, țigara, când eu simt că orice minge jucată îmi scurtează viața cu o oră!?

Björn își revine: 30—15. Dar John - se putea? - egalează din nou. Oh! Și are minge de break! Acum e momentul să vadă dacă Björn joacă într-adevăr mai bine când e condus. Tommie sare ca o minge de la locul lui. Egalitate! Cei din jur îl privesc uimiți pe acest român, cred ei, de lângă Mariana Simionescu. Reușesc să zâmbesc: „Nu, domnilor, e un englez de-al dumneavoastră, dar un englez care visează să ajungă în Grecia...”

Avantaj Björn... Egalitate... Avantaj Björn... Egalitate... Avantaj Björn... Egalitate... Cine spunea că, inima omului e calculată pentru 150 de ani? Cred că e o teorie apărută înainte de inventarea tenisului. Avantaj Björn... Game! Dumnezeuule

mare! 3—2! S-au jucat 14 mingi. Înseamnă că viața mea s-a scurtat cu 14 ore... Björn, a salvat setul pentru a doua oară... Prima oară a fost în primul game, la 0—30.

A salvat e un fel de a spune. McEnroe continuă bombardamentul. As! Și încă un servici câștigător! 30—0. Și 40—0! Cum să te mai gândești la un *break*? Simpt că tribuna trece treptat de partea lui McEnroe. Asta e o senzație îngrozitoare, pentru că nimeni mai bine decât tribuna nu simte jocul de bursă al tenisului. Îi spun lui Tommie: „Am impresia că pierdem tribuna, Tommie”. Tommie râde. Forțat, dar râde. „Tribuna sunt... eu, Mariana!” Björn face o minge, dar pierde *game*-ul.

3—3 și totul de la capăt...

Servește Björn. Mi-e frică. 15—0. Urmează 15—15. Asta, nu înseamnă nimic. Voleu în bandă: 15—30. Iarăși? Björn egalează. Apoi, 40—30. Game: 4—3. N-am puterea să mă bucur. Mă gândesc că va fi un set lung. N-ar fi prea rău. În acest meci cu mai tânărul John McEnroe, „bătrânul” meu Björn nu poate fi învis în materie de rezistență...

4—3! Servește McEnroe. Undeva, într-o fridă a creierului meu, pâlpâie gândul că ar fi momentul unui *break*, deși...

...Da, astăzi e aproape imposibil. Nici nu știu când a ajuns John la 40—0. Mă scot din fire aceste serii. Björn reușește un retur bun (40—15), dar *game*-ul durează câteva minute: Oh!! Și iarăși totul de la capăt. Până când?

„N-AM MURIT ÎNCĂ!”

Servește Björn. Îl simt că-și răsucesce mai mult trunchiul. Sunt convinsă că vrea să vadă dacă mușchiul „ține”. Atacă! În zadar. John a lovit, cred, cu ochii închiși: 0—15. Servește Björn. Fileu. Ceva nu merge... Dublă greșală! Dublă greșală! Nu-mi pot stăpâni un geamăt. De ce? A câta oară? 0—30! Visam un *break* și iată că *break*-ul vine spre McEnroe. Tatăl lui John aplaudă tropotind. Simt un nod în gât! Nu-mi ajunge aerul... Din fericire, o clipă de răgaz. Björn a făcut mingea. După dubla greșală: 15—30. Și 30—30! Te-am rugat, Dumnezeule, un singur lucru. Să-și câștige serviciul. Și să ajungă la *tie-break*. (Cu toate că nu prea știu de ce doresc *tie-break*-ul, când nu am văzut pe nimeni, niciodată, servind cum servește astăzi McEnroe...)

A servit Björn! Atacă. McEnroe se uită crunt. Lovește! Totul e pierdut. Lung de linie! 30—40... După 0—30. Pentru a patra oară, setul e ca și pierdut. O minge de *break* pentru McEnroe! Atacă, din nou, Björn. Nu mai are alegere. Și voleyul lui se aude extraordinar de frumos, cum doar în centrul rachetei se poate auzi: 40—40. Björn mă privește fix: „N-am murit încă!” Dar totul durează doar câteva secunde. Avantaj McEnroe! A doua minge de *break*. Și pentru a cincea oară setul e ca și pierdut... Am impresia că sunt într-o cameră de tortură, în care un anchetator versat mă orbește cu reflectorul, pentru ca imediat să-mi dea răgazul să mă trezesc.

Atacă Björn! Egalitate! Se grăbește. Nu! Ba da! El are dreptate. Avantaj Björn! Sfântă Fecioară! În Zadar! Egalitate! Poate pentru că nu cred destul. Avantaj McEnroe! Un set care atârână de un fir de păr. Și odată cu el... Ce mult aș fi vrut acum să fiu undeva, în mulțime, la tribuna celor care stau în picioare, ca să pot ieși puțin... Dar Björn îmi pedepsește gândul, reușind un voley în cross care „rupe” tribuna. Egalitate! Aplauzele se prelungesc. McEnroe se mișcă nervos, ca într-o cușcă. Nu mai are nici el răbdare. Ce-a fost asta?! McEnroe nu mai poate prinde serviciul lui Björn. Game: 5—4!! Un set salvat de cinci ori...

Lenart și-a recăpătat din nou calmul. Eu, nu. McEnroe e mereu mai furios: 15—0, 30—0... Björn reface... 30—15... Dar John prinde un as. Câștigă game-ul. E 5—5, scorul incertitudinii... Am îndurat în acest set două games de câte 14 mingi. Oare voi mai putea îndura vreun long-set? Din fericire, Björn înregistrează, parcă, noul meu moment de cădere și-mi face un cadou deosebit: un game la zero și 6—5. Acum, poate că aș putea să sper, dar McEnroe și-a câștigat aproape toate serviciile fără prelungiri... Poate că *tie-break*-ul, pe care aproape că îl aștept, o să-i fie favorabil lui Björn, după ce anul trecut, în finala cu Tanner, îl pierduse chiar în primul set.

DACĂ BJÖRN, 50 LA SUTĂ...

Servește McEnroe! Aproape inevitabilul 15—0. Retur bun Björn. John plonjează, dar în zadar: 15—15. Îmi aprind o țigară. E ultima: 15—30!!! McEnroe se pregătește îndelung. E aproape

cu spatele la Björn. Foc! Am o senzație de prăbușire în gol. *Passing shot*-ul lui Björn a avut viteza fulgerului. Arena e toată în picioare. Se ovaționează îndelung. 15—40! Îmi dau lacrimile. Dar momentul de euforie durează doar o clipă. Björn greșește: 30—40. A doua minge de set. McEnroe se năpustește spre fileu, Björn îl trimite departe, în colț, și, ca să ne amintească tuturor că un Wimbledon (unul am spus?) nu se poate câștiga fără vreau, trimite mingea în cros...

Game și set! Arena e în delir. Își dă seama că meciul va dura încă mult, deși cei doi joacă de o oră și 17 minute. Tommie afișează un splendid aer de superioritate. Aș vrea să-l sărut. Lenart și-a recăpătat culoarea. Eu sunt atât de agitată, încât cer o țigară pe banca lui John. Îmi dau seama că lucrurile s-au schimbat. Tommie nu se lasă și vorbește sentențios, cu voce cam tare: „Dragă Mariana, întreabă-l, te rog, pe mister Lenart dacă poate să suporte părerea unui neofit”. „Și cine e mă rog neofitul?” – întreabă Lenart, care a auzit întrebarea, Tommie fiind într-o agitație colerică. „Neofitul sunt eu” – mărturisește Tommie. Lenart zâmbește: „Dragă Tommie, un om ca tine, care a văzut cinci Wimbledonuri, nu mai e de mult un neofit. Spune”. Tommie pare copleșit de compliment, dar își ia inima în dinți: „Mister Lenart, dacă Björn, jucând cu 50 la sută din valoarea lui, încheie primele două seturi cu 1—1, în fața celui mai bun McEnroe, înseamnă că totul e în regulă”. Lenart zâmbește aprobator: „Nu e rău spus, dar hai să spunem 60 la sută și să așteptăm”.

Mă uit pe hârtiile lui Tommie, care are un foarte savant sistem de notare, pe grupe de lovituri, pe puncte câștigate și greșite. În acest al doilea set, Björn a câștigat 16, John - 17. Björn a comis 24 de greșeli, John - 26. În total, un singur punct în favoarea lui Björn. Un singur punct. În plus și un set salvat de cinci ori. Câteodată mă și sperie această rezistență a lui Björn. Mă întreb cât timp va reuși Björn să rupă mereu ceva din el ca să câștige „la fotografie”, cum se spune la hipism, și când tu, spectatorule, nici nu vezi, de fapt, care dintre cai a câștigat... Acum trei ani, în finala cu Connors, în setul cinci, Björn conducea cu 4—0. Conturile păreau încheiate. Dar Jimmy n-a câștigat nici el degeaba Wimbledonul. A început să urce. A servit: 4—1. Era aproape normal. Apoi a servit Björn. *Break*. 4—2. O rumoare amenințătoare a străbătut Wimbledonul. Și iar a servit Jimmy: 4—3. Iată o apropiere de cifre care îți dă un frison. Dar vine serviciul lui Björn - îți spui. Tommie s-a

dezlănțuit. Urletele lui de eliberare la fiecare lovitură transformaseră jocul într-o bătălie pe viață și pe moarte. 4—4!! Și acum începe tortura memoriei. „Ai avut 4—0)... ai avut 4—0... ai avut 4—0”. Când a început să servească Jimmy, la 4—4, Wimbledonul nici nu mai respira. Și Jimmy a continuat să urle la fiecare serviciu, un strigăt de luptă, în fond, menit să-i amintească adversarului că iată el, Jimmy, vine de la 0—4 și că toate legile seriei spun că cel care vine din urmă e favoritul. Rezultatul? Björn n-a clipit și a trimis câteva *passing-shoturi* la fel de frumoase și de calme (da, calme) ca și formidabilul passing-shot de acum două sau trei minute, când a făcut 15—40 pe serviciul lui McEnroe, câștigând un set pe care îl pierduse de cinci ori. Iar dacă mă gândesc și la momentul de anul trecut, când, la 5—4 și 40—0, în setul cinci al finalei cu Tanner, americanul ajunsese la 40—40, Borg a reușit să câștige în câteva secunde, încep să mă rușinez de toate aceste frământări ale mele. Și totuși, aceste amintiri sapă adânc în memorie. E adevărat, vorba unui cântec românesc, „uitarea e scrisă-n legile omenеști” - dacă n-ai uita, viața n-ar fi posibilă - dar sunt momente, ca acestea, de pildă, pe care nu le uiți și care îți apar în față exact când nu trebuie. Așa se face că frumosul calcul al lui Tommie e valabil doar în aparență. Tenisul, care are cel mai perfid sistem de acumulare de puncte câștigătoare, nu iartă pe nimeni, să ne amintim de o finală a lui Vilas la Forest Hills... Nici nu mai vreau să mă gândesc...

BJÖRN ȘI AMERICA

Un singur lucru mă bucură. Björn e neschimbat. Și foarte liniștit. Mă privește cu un zâmbet de reproș - întotdeauna spune că fumez prea mult, ceea ce mă face uneori să ascund țigara sub parapetul tribunei, ca elevii surprinși asupra faptului.

Această zi de 5 iulie mi se pare fără sfârșit. Ieri, pe 4, ziua națională a Americii, yankeii Connors și McEnroe s-au bătut între ei. Yankeii aceștia care vin la Curtea regelui Arthur, adică la Wimbledon, un continent care - spun ei - a cam spus totul în tenis, încă de mult, de pe vremea lui Fred Perry, a lui Borotra. Björn Borg e o apariție care le-a cam încurcat socotelile.

Am desfăcut al doilea pachet de țigări. Lenart îmi atrage atenția că finala va dura vreo patru ore și că s-a jucat abia

prologul. Mă bucură această anticipație a lui Lenart, deoarece știu că Björn nu-și pierde niciodată suflul... Sunt convinsă că dacă s-ar antrena o lună, numai una, ar putea câștiga un maraton de prim rang...

Se pregătește să servească, în setul trei, Björn. Acest Wimbledon, ca și toate cele patru de până acum, este - hai s-o spun odată - o luptă între Björn și America. Björn e singur împotriva Americii. În 1977, în semifinală, a fost meciul acela infinit cu Vitas Gerulaitis, 8—6 în setul cinci. Apoi a venit finala cu Connors, alte cinci seturi, cu acel patru-patru, după 4—0 în setul decisiv... În '78 l-a avut pe Gene Mayer în „sferturi”, pe Okker în semifinală, pe Connors în finală. Anul trecut - pe Connors în semifinală, pe Tanner în finală, iar acum, din nou pe Gene Mayer, pe Gottfried, și acum pe „rebelul McEnroe”. Singur, cu o singură excepție (Okker) împotriva Americii. Asta și explică coaliția și mai puternică împotriva lui Björn la Forrest Hills sau la Flushing Meadows... Dar despre asta altă dată, pentru că Björn a și servit prima minge din setul trei: 15—0... 15—15... 30—15... 40—15... Game... 1—0.

McEnroe începe furibund, dar Björn și-a reglat returul: 0—15. McEnroe continuă să-și trimită proiectilele: 15—15, 30—15. Björn simte, totuși, că John a pierdut siguranța din primul set: 30—30. Un moment bun, pe care Björn nu l-a scăpat. Și tot cu un *passing* aproape invizibil ochiului liber. Avea minge de *break*. Dar McEnroe a contraatacat: 40—40. În clipa aceea, Björn și-a sufocat adversarul cu două mingi la fileu. Pentru prima oară l-am simțit pe John „în corzi”. Björn conduce cu 2—0, cu un al doilea *break* consecutiv!

Game-ul al treilea a fost un balsam pentru mine. După cele două games-uri lungi de câte 14 mingi, pe serviciul lui Björn, din setul doi, vikingul meu a reușit unul la zero. Wimbledonul ovaționa, ca la o încoronare.

La 3—0, mi-am dat seama că s-a repetat „filmul” din primul sfert, dar pe date inverse. Și McEnroe câștigase al treilea game la zero. Primele două avuseseră aproape aceeași evoluție. Tommie era atât de vesel, încât a scos din sacoșă o mini sticlută de Johnny Walker, încercând să mă îmbie, cu un zâmbet care părea să spună: „Nu vezi, Mariana, că zarurile au fost aruncate? Într-o jumătate de oră o să-l fotografiez și eu, de-aici, pe The King of Kings, cu Cupa în mână”.

Tommie ne e un prieten prea devotat ca să-i fi spus atunci că e nebun. L-am lăsat în pace, refuzând, bineînțeles, dușca de

„Johnny“ pe care mi-o propusese „ateul“ Tommie, care îmi dădea să beau în catedrala tenisului, în timp ce jos, pe iarbă, se jucau „Patimile după Matei”.

McEnroe a câștigat game-ul următor, ca și Björn în primul set. Jocul s-a repetat și în game-ul cinci, când Björn a ajuns la 40—30 și game. Mă liniștisem un pic. Mi-am măsurat pulsul – vechi obicei de jucătoare —, coborâsem la 96. Se mai putea trăi.

McEnroe câștigă la limită game-ul șase: 4—2 pentru Björn. Se păstrează doar avansul unui break. Totul e să-ți câștigi serviciul.

Björn primește mingile. M-am liniștit complet. Ce mult îmi place cum se poartă Björn cu copiii de mingi! Poate pentru că e, în fond, atât de puțin de când și el era un pitic în preajma celor mari...

AICI SE JOACĂ FINALA

Primul servici. Retur foarte bun. Björn greșește: 0—15. Un nou servici. Retur imparabil, fulgerul alb despre care se vorbește când mingea pare o cometă: 0—30. „O țigară, Tommie!” Îmi tremură mâna. Mă frige bricheta. Nu mă doare. Servește Björn. „Foc”. John. „Foc”. Björn. „Foc”. John! Bine, dar acesta nu mai e tenis! 0—40! Îmi mușc buza. Nu prea știu ce fac. Duc arătătorul stâng la gură. Sânge...

0—40! La ce bun fantasticul *passing-shot* de la *break*-ul din game-ul doi?

15—40. Lenart și-a împletit degetele, ca un pastor înaintea predicii. Nici nu mai știu pe cine privesc.

30—40! Aveam în poșetă un „Diazepam”. Tu n-ai ceva, Tommie?

40—40! Fantastic! Odin! Câtă dreptate avea bunicul lui Björn!

Adv. B.: Aici se joacă finala!

Egal! Cred că nu se va încheia niciodată...

Adv. ME: Nu știu dacă am să mai pot privi vreodată o finală.

Egal! Extraordinar cross pe rever.

Adv. B: O, Doamne, fie-ți milă de o biată inimă de femeie...

Egal! Slabă speranță, de-acolo, de sus.

Adv. B: Aș vrea să schimb locul cu Tommie. Să fac și eu ceva...

Egal! Chiar dacă Björn o să câștige, eu tot n-am să fiu om...

Adv. ME. Probabil ea e dinainte stabilit că Björn să piardă acum trei ani, când Björn avea vârsta de astăzi a lui McEnroe, iar – Jimmy pe cea de astăzi a lui Björn...

Egal: Fatalismul meu e absurd, pentru că Björn nu va avea și nici nu are vârsta nimănui și nici nu seamănă cu cineva... Să aștept în liniște. Curaj, Mariana!

Adv. B: O, dacă n-aș ști că asta e a patra minge a meciului...

Egal: Poate că rezistența asta feroce a lui McEnroe ar trebui să-mi dea curaj. Poate că sunt ultimele lui puteri. Cele ale lui Björn sunt infinite...

Adv. B: Tommie îmi suflă că e a douăzecea minge. „Încă douăzeci de ore din viață”. *Victorie! Game!* Ce bine îi înțeleg acum pe fotbalistii care aleargă pe gazon, cu pumnul sus, după ce au marcat golul. Așa făcea Pelé. Așa făcea Eusebio. Așa face și Keegan. Björn, în schimb, trimite cu grijă, spre copilașul de lângă el, mingea care i-a rămas în mână. Iar eu, care aș fi vrut acum să mă rostogolesc pe gazon, ca italienii sau ca spaniolii, sau să fiu una dintre cei 10 000 care își aruncă pernele pe gazon, ca în țara lui Orantes, trebuie să stau acum nemișcată, să rămân gravă, pentru că Björn, spre deosebire de Eusebio sau de cei care aruncă perne, în culmea entuziasmului, știe că nimic nu s-a încheiat, că mai e mult de lucru, că „rebelul” McEnroe, care vrea să-l coboare de pe tron, are acum o armă de temut, adică arma omului care nu mai are ce pierde...

Că Björn are dreptate s-a văzut imediat. McEnroe a câștigat imediat game-ul al optulea la zero. Dar, la 5—3, Björn n-a mai admis prelungirea stării de tensiune și a încheiat setul cu 6—3.

Ceea ce nu mai visam de mult s-a întâmplat. *Nu-mi puteam închipui că va ajunge să conducă atât de repede cu 2—1 la seturi...*

Pentru că, la un moment dat, era...

6—1, 2—2 și 30—40 pe serviciul lui Björn... sau...

6—1, 4—4, 30—40 și avantaj McEnroe, tot pe serviciul lui Björn..

Și pentru că lui John îi ieșea totul...

...La ce s-o fi gândit acum Björn, când conduce cu 2—1? Sper că a uitat momentele grele de până acum. A avut atâtea altele. Nu mai departe decât anul trecut, Tanner îl conducea cu două seturi la unu (n.r.: Tanner – Borg 7—6, 1—6, 6—3). Și Tanner servea la fel de furios, poate că nu atât de variat.

(Lenart îmi șoptește: „Ți-am spus, Mariana, e o finală de patru ceasuri”).

O SINGURĂ MINGE

...În setul patru am avut câteva bune momente de liniște. Björn și John își împărțeau serviciile. Și așa am ajuns la 4—4. La servici, McEnroe.

Björn atacă: 0—15. John egalează: 15—15. Și conduce: 30—15. Björn egalează 30—30. Nu vreau să-mi fac curaj, dar îmi dau seama că acest plus de autoritate al lui Björn reprezintă cel mai bine, în acest moment, diferența dintre ei. Björn simte și el asta. Atacă: 30—40. La un pas de *break*, de cel mai important break al meciului, deoarece după *break* vine, în mod normal - dacă ceva mai poate fi normal în tenis - ultimul game și Cupa Wimbledon-ului. Tribuna simte și ea. Pare gata să-și răsplătească idolul. Dar McEnroe nu vrea să se dea bătut. E atât de hotărât astăzi, încât își înfrânează orice gest care ar putea să lase impresia că e și el la capătul puterilor.

Egalitate! Björn se aruncă din nou. (După meci vor spune unii că a atacat prea mult, dar cine știe mai bine decât el...).

Advantage Borg! A doua minge de break! Mă doare capul. Tommie își mișcă sacadat picioarele, ca un om cuprins de friguri. Doar Lenart e în continuare foarte calm. În calculatorul din capul lui s-au acumulat în ultimii zece ani un milion de cartoteci cu finaluri asemănătoare și el bănuiește rezultatul, cu toate că forma extraordinară a lui McEnroe, astăzi, e greu să fi fost prevăzută.

Game, BJÖRN BORG! 5—4! Urale. Tommie, pe care l-aș fi așteptat proiectat undeva sus, și-a acoperit fața cu palmele. Björn are serviciul pentru game-ul victoriei. Copilul McEnroe nu a rezistat, după cum se vede, contrelor teribile din această finală fără sfârșit...

Servește Björn. Pentru prima oară țin pumnii strânși: 15—0. Mi-am înfipt unghiile în palmă: 30—0. Björn mai are două mingi! Două mingi!! McEnroe recâștigă o minge: 30—15. Îmi desfac palmele. Unghiile au săpat șanțuri vizibile. Încerc să-mi țin respirația, până la încheierea mingii care urmează. Cred că mi-am pierdut controlul.

40—15!!!!• O singură minge!!

Aștept izbucnirea tribunelor, cu care sunt atât de obișnuită de patru ani. Björn servește. N-aș vrea să atace. El are acum tot timpul. McEnroe atacă, în ciuda serviciului puternic. Björn pare surprins. Ripostă slabă. McEnroe se năpustește: 40—30!

Dar mai e o minge. Încă o minge!

Am un nod în gât! Mă întreb dacă sunt tuburi de oxigen la Wimbledon... Björn servește. Fantastic! John răspunde în fileu. Tribu... dar arbitrul strigă out, cu toate că am văzut praful alb proiectat de mingea-nălucă. Un nou serviciu, al doilea. McEnroe atacă furios, cu inconștiența disperării. 40—40!

Da, acum totul e pierdut... De la 40—15... De la două mingi de meci! Nu mai am aer. Nodul în gât se mărește. Noi, cei trei, nu îndrăznim să ne privim. Da, totul e pierdut... McEnroe continuă să atace. Avantaj McEnroe! Și Björn nu mai are puterea să reziste, pentru că nu poate uita că acum câteva clipe a avut 40—15 și două mingi de meci: 5—5!

O SINGURĂ GRAȚIERE

În tribună e o liniște nefirească. Pentru că acolo, jos, în arenă nu mai sunt doi jucători de tenis, ci doi condamnați la moarte, pentru care urmează să se aprobe o singură grațiere.

Mi-am revenit... E, totuși, doar 5—5, iar Björn conduce — încă la seturi. De un singur lucru mi-e frică. De obsesia lui 40—15 și a celor două match-ball-uri. Îl așteaptă pe McEnroe. Are timp să se uite spre mine, cu o privire de copil vinovat. Îmi vine să plâng, dar reușesc să-mi compun un zâmbet. De acolo, de jos, nu se poate vedea că zâmbetul meu e un fel de rânjet încremenit.

McEnroe prelungește la infinit ritualul serviciului său. Șterge cu grijă pedantă linia de var, cu precauția omului care nu vrea să riște nici măcar cu unu la un milion greșeala de picior. Apoi își balansează racheta enervant de mult, privind din când în când, cu o anume ură, ținta vie din fața lui. Din fericire, Björn nu pare sensibil, ca mine, la toate aceste viclesuguri ale jucătorilor în momentele cheie.

Ceea ce erau greu de anticipat, s-a produs. McEnroe câștigă game-ul la zero, lăsând impresia că el era cel care ieșise învingător și cu forțe mai proaspete din duelul epuizant al game-ului anterior, în care Björn avusese două *match-ball*-uri.

Un ghem la zero și 6—5!

Acum era marele pericol al *break*-ului. McEnroe făcuse ultimele șapte puncte consecutiv, lăsând impresia că nu mai poate fi oprit.

La ce m-aș fi putut aștepta acum? În mod normal, la o luptă strânsă, cu contre de ambele părți. Și încă un game de 14—16 mingi, care să-mi scurteze încă o dată viața cu 14 sau 16 ore. Björn era într-o situație mai grea, deoarece lupta doar pentru dreptul de a juca tie-break-ul. John McEnroe avea în față un obiectiv mult mai apropiat și deci mai concret: setul.

Îmi dădeam seama - pândind toate mișcările - că Björn se luptă să uite momentul în care a fost la un pas de titlu. Dar era greu. Eu însămi nu reușeam să o fac. Îmi juca în fața ochilor chipul ducesei de Kent, care mă privise cu o mare compătimire, la 40—15 și apoi la 40—30, adică în momentele în care îmi spuneam că n-am să mai pot rezista. Din nenorocire, aceste două „condamnări la moarte” nu aveau să fie ultimele.

TOBELE BAT...

...Se spune că inima e supusă la mari încercări în fața unor mari decepții, dar, în egală măsură, și în fața unor mari bucurii. Și iată că Björn îmi oferea acum și prilejul unui infarct dintr-o prea mare bucurie, câștigând game-ul la zero. Era evident că ambii jucători sunt obsedați de ideea de a sfârși odată totul, oricum, tensiunea ajungând la paroxism.

Și astfel s-a ajuns la *tie-break*... Ca întotdeauna în asemenea momente, în tribună se simte o frământare deosebită. E ca răpăitul tobelor anunțând apropierea carului în care se află condamnatul sau condamnații. E ca în ceasul zorilor, în Evul Mediu, când toate balcoanele din piața eșafodului sunt ocupate, nimeni nevrând să piardă momentul tăierii capului. Veți spune, poate, că sunt gânduri nebune, dar creierul meu era atât de obosit în clipa aceea, încât era în stare să combine cele mai năstrușnice gânduri.

John și Björn se pregătesc. Nu par grăbiți. La ce bun să te grăbești? *Tie-break*-ul e, de fapt, un turnir - spunea Ion Țiriac. Încaleci, îți potrivești sulița și pornești. Lipsesc doar câștile de oțel, ca la spadasiinii de astăzi. Cel care se prăbușește e recunoscut mai mult după culoarea calului rău.

Mă uit în tribună. Ce fericiți sunt unii oameni! Această fată frumoasă cu pălărie *vieux-genre*, cu o eșarfă ciclamen, e foarte veselă, pentru că bărbatul sau logodnicul ei îi și ține oglinjoara, ca într-o lojă de teatru, de pe timpuri. Amândoi sunt îmbujorați de suspansul prelungit al finalei de până acum. Amândoi așteaptă alte și alte aventuri. Da... Ce fericiți sunt unii oameni!

COȘMARUL...

John se pregătește de primul servici. Își potrivește sprânceana cu degetul, netezind-o. Ticurile jucătorilor. Celebrele ticuri ale acestor tineri cu manii de bătrâni. Ce mult mi-a trebuit să mă obișnuiesc cu ticul lui Roscoe, care își saltă cămașa de la umăr, ca și cum o arsură deosebit de gravă i-ar stârni durerea la orice contact cu țesătura și așa fină a cămășii... Cred că Björn nu are nici un tic. Sau nu l-am descoperit încă... „Va veni și asta” - mi-a spus într-o seară...

Servește John. Nu iartă: 1—0

Cum se numea calul lui Odin, din povestea bunicului? Parcă Sleipnir. O, dacă ar fi aici Sleipnir, cel cu opt picioare!

A servit Björn! Scurt! 1—1.

Al doilea servici al lui Björn. Cei doi se încaieră: 2—1 pentru Björn. Urmează două mingi în care timp pot respira și spera într-un *minibreak* în cadrul *tie-break*-ului. Dar John nu iartă nimic. Conduce cu 3—2. Tumultul arenei crește.

4—3 pentru Björn! Momentul decisiv se apropie. Tenisul e și așa un joc pe muchie de cuțit. *Tie-break*-ul îl ascute și mai mult, pentru că așteaptă o singură greșală.

4—4.

Al doilea servici al lui John. Björn câștigă punctul!

4—5! Și Björn va servi de două ori. E la două mingi de victoria finală. Dar John rezistă, pentru că finala de astăzi „vrea sânge”.

5—5! Björn își continuă atacul. Conduce cu 6—5!

Servește McEnroe. De două ori. Respirația tribunei arată că nimeni nu mai „vede” tenis, ci numără. O numărătoare febrilă, pentru că totul depinde de un punct. Și punctul acesta e mai captivant decât cel mai frumos voleu.

Sunt atât de obosită, încât încerc un ciudat sentiment de nepăsare față de ceea ce se întâmplă. Marea mea speranță, acum, e tot setul cinci. E îngrozitor, desigur, ca și eu să fi cedat acest tie-break, dar nu mai am resurse... Parcă nu ar urma o minge care este de fapt un match-ball pentru Björn. „*Match-ball*, Mariana!” – cum îmi șoptește Tommie, pe care nu l-am văzut niciodată atât de palid... Al treilea *match-ball* al lui Björn, după cele două la 5–4 și 40–15...

John McEnroe egalează din nou: 6–6. Nu mă mai miră nimic. Totul începe să fie un coșmar... McEnroe se pregătește din nou. Pe Björn îl apasă, desigur, cele trei *match-ball*-uri pierdute... Tribuna e și ea la capătul puterilor. Am impresia că Lenart Bergelin e singurul spectator care evaluează jocul în afara punctelor, căutând, de fapt, să „vadă” ce se poate întâmpla.

Servește, din nou, McEnroe! Urale!

7–6 pentru Björn. Al doilea *match-ball* al *tie-break*-ului al patrulea al finalei. Cât de lungă poate fi seria de rezistență a lui McEnroe!?

De necrezut! Björn își pierde primul servici: 7–7!

Am impresia că întreaga tribună e, de fapt, o barcă pe valuri, la discreția valurilor, a unor valuri imense, o barcă apărând din când în când pe creastă, pentru a se scufunda imediat în abis.

McEnroe simte prada și bate toate recordurile de timp pentru pregătirea serviciului său. N-aș fi crezul că simpaticul și veselul nostru prieten se va putea concentra atât de mult.

„Bomba” lui John și-a făcut efectul. Conduce cu 8–7! Are minge de set. După ce Björn... Mă doare capul. Încerc să nu mă gândesc. Dar nu pot uita acel 5–4 și 40–15. Probabil că nici Björn...

Dar Björn nu are – din fericire – timp prea mult de gândire. Egalează pe serviciul lui McEnroe. Tribuna ovaționează. Am impresia, totuși, că ea nu are un favorit. Sentimental. Tribuna vrea un *tie-break* lung, pe care să-l câștige McEnroe, dar nu pentru că McEnroe e favoritul ei, ci pentru că mai dorește un set... Un set lung, până la 35–33 sau chiar 44–42, până la epuizarea celor doi, deoarece merită să vezi doi gladiatori murind în arenă....

John pare hotărât să facă jocul tribunei. Câștigă al doilea servici. Conduce cu 9–8. Are din nou minge de set. Sunt la capătul puterilor. Trebuie să fac ceva. Caut în poșetă. Nici nu

știu ce caut, de fapt. Găsesc un mic clește de unghii. E o idee. Mușc din unghie. Am o senzație de ușurare văzând sângele.

Björn egalează! Pe serviciul lui John! 9—9!

Și iar suntem sus, pe creasta valului! 10—9 pentru Björn și două servicii. Al cincilea *match-ball*!

Ducesa de Kent mă fixează din nou. Îmi zâmbeste. Îmi dă curaj. Simte, poate, că regele ar putea să moară. Al cincilea *match-ball*... Al cincilea *match-ball*. Țin minte, aveam treisprezece ani, începeam și eu să fiu o jucătoare de tenis... Eram pe terenurile de la Tennis Club București. Ilie Năstase și Ion Țiriac se întorseseră de la Cleveland, unde jucaseră finala Cupei Davis cu Statele Unite. Îi priveam ca pe niște cosmonauți. Ei ne povesteau, celor mici, cum a fost la Cleveland. Țin minte, Ilie ne-a spus atunci că a avut patru *match-ball*-uri la Stan Smith, dar că până la urmă a pierdut. Mi-am zis atunci că așa ceva e imposibil. Și iată-mă, acum, în fața celui de-al cincilea *match-ball* al lui Björn, care avea și el treisprezece ani în vara aceea a lui 1969, când eu ascultam povestea celui care avea să piardă Wimbledonul său din '76 în fața lui Björn...

UN MECI FĂRĂ SFÂRȘIT?

...Mingile mi se pare că zboară mai iute ca gândul...

Egalitate la 10! Acum încerc să văd, cu ajutorul cleștișorului, dacă nu cumva visez. Björn a ratat al cincilea *match-ball*. Arena arde, pur și simplu. Pentru că nimeni din toți cei de aici nu ar fi admis vreodată că Björn ar putea rata cinci *match-ball*-uri...

Servește Björn! Puternic – abia acum, după aproape trei ore de joc, îmi dau seama că serviciul lui a revenit la normal – puternic și plasat. John „prinde” mingea, dar returul e mai slab. Björn „închide” faza cu un voleu simplu, de școală. Tribuna sare în aer. Eu însămi nu mă pot stăpâni, deși mi-am propus să fiu nemișcată, pentru Björn, pentru liniștea și siguranța lui.

11—10 pentru Björn! Al șaselea *match-ball*! Se aplaudă fără încetare. Publicul își dă seama, poate, că nu există un director de scenă capabil să organizeze un asemenea spectacol. Am fost odată la un film, acasă, la București, „Ultimul tren din Gun Hill”, cu Kirk Douglas și Anthonny Quinn... Țin minte că mi-am ținut respirația vreo două minute, timp în care fiul unuia dintre cei

doi era purtat prin fața rivalului, cu vârful unei săbii în dreptul beregatei. Cam în aceeași situație sunt și eu acum...

Björn, are două mingi de servici. Are nevoie de una singură, de prima, pentru a cuceri al cincilea Wimbledon... Și din nou liniștea aceea teribilă.

Atacă Björn! Se aruncă spre fileu. Are voleyul în mână. Victorie! Dar voleyul, impecabil - voi spune întotdeauna - lovește banda.

11—11! Am renunțat la acest tie-break. Nu știu ce instinct mi-a spus mai demult că *tie-break*-ul trebuie pierdut pentru că Björn să câștige „Wimbledonul meu”. Gând absurd, desigur, dar amintirea celui 40—15 mă roade mereu... și sunt tot mai înmărmurită la gândul că Björn se bate cu povara asta, la care se adaugă altele și altele...

„*Passing shot* de vis” - cum spune Judith Elia, adăugând mereu că aceasta e marea lovitură a lui Björn. Am ajuns, deci, într-un moment de-a dreptul neverosimil. Pentru că e...

12—11 pentru Björn! Al șaptelea *match-ball*!!

De necrezut. Tribuna nu mai are puterea să mai aplaude. Un zgomot de fond perpetuu însoțește toate mișcările jucătorilor. Toți au ceva de spus. Și sunt fericiți, probabil, la gândul că participă la această finală, care a încetat să mai fie de mult un dat palpabil, trecând mai curând în zona supranaturalului...

12—12! Și imediat 13—12 pentru John McEnroe. John e și el la al treilea *set ball* - mă anunță Tommie, cu un soi de perfidie plină de speranță...

13—13! Björn nu cedează. Nu știu de ce, în acest moment foarte greu, în mine crește speranța. Aș vrea ca acest *tie-break* să dureze. Un meci fără sfârșit e o selecție totală, în care întâmplarea își pierde puterea.

14—13 pentru McEnroe. Al patrulea *set-ball*. McEnroe servește din ce în ce mai violent. Acum am impresia că am în față un aruncător de ciocan executându-și pirueta. Doar Björn nu pare impresionat. Pendulează ușor, când pe piciorul drept, când pe cel stâng, de parcă ar urmări să se înscrie în mișcarea lui McEnroe.

Această liniște a lui Björn aduce un... 14—14.

Toți cei din tribună se uită, uimiți, la ceas. Tommie mă anunță că *tie-break*-ul durează de douăzeci de minute.

ASELENIZAREA

Ce bine înțeleg acum starea de nepăsare a unui om obosit! În această stare sunt și eu acum. Probabil că cei răniți grav, pe câmpul de luptă, au stări de oboseală și indiferență asemănătoare pentru tot ceea ce ar putea să urmeze. Ce forță trebuie să-l anime acum pe Björn, care, iată, nu renunță?

McEnroe urcă la 15—14, tribuna explodează din nou, dar Björn egalează, 15—15... Emoția tribunei crește la paroxism... Am impresia că Wimbledonul nu mai privește traiectoria mingii care zboară și nici măcar mișcările rachetelor care lovesc această minge. Am impresia că nici capetele nu se mai mișcă, dreapta-stânga, stânga-dreapta. Toți par nemișcați. Dar poate că nici nu asistăm acum la un meci de tenis, ci suntem în sălile doamnei Toussaud, cu oameni de ceară... Sau poate că acești aproape douăzeci de mii s-au nimerit să vină la un joc care nu seamănă cu nici una din finalele care s-au jucat aici și urmăresc de fapt doi oameni care merg pe sârmă, unul spre celălalt, o sârmă trasă între două blocuri, pe la etajul al 20-lea, iar acolo, la mijlocul drumului pe sârmă, unul va trebui să cadă...

16—15 pentru McEnroe! Încă un pas spre jumătatea drumului dintre cei doi zgârie nori... Și Björn egalează din nou! Pentru a câta oară? Sau poate că vrea cu tot dinadinsul să sleiască de puteri taurul din fața lui?

16—16! Tribuna continuă să privească în transă. Nu îmi aduc aminte ca Björn să fi avut un joc mai greu decât această finală care seamănă mai mult cu aselenizarea decât cu ciocnirea a doi tineri atleți...

17—16 pentru McEnroe! 33 de puncte pentru unul singur. Probabil că e un record absolut al *tie-break*-ului într-un mare concurs. Tribuna parcă se leagănă sau plutește într-un acvarium. Poate că, totuși, suntem pe Lună și suntem, cu toții, de șase ori mai ușori. Altfel, de unde această senzație permanentă de plutire?

18—16! Sst!!! Duc palmele la ochi, ca să nu privesc ciocnirea de la etajul 20. Björn a căzut! A căzut! Din fericire, Wimbledonul aplaudă. Și asta înseamnă că nu e adevărat. Wimbledonul e din nou o arenă de tenis: Tabela electronică a șters electrocardiograma fără sfârșit a *tie-break*-ului. Acum scrie, simplu: 7—6 pentru John McEnroe...

În mod ciudat, *tie-break*-ul m-a liniștit. Încep să judec fără teamă și speranță. Cred că Björn o să câștige, fie și numai pentru faptul că în aceste momente pare foarte preocupat de ceea ce se întâmplă pe masa pe care se află paharul... Mai sunt și rachetele, pe care le examinează atent, ca un violonist care își acordează, încă o dată, vioara, în momentul pauzei dintre *allegro* și *andante*, în timp ce în sală ascultătorii se străduiesc parcă să tușească, nu care cumva să fie surprinși nepregătiți după reluarea concertului...

UN OM VINE „LA LUCRU“

Stau și mă gândesc cum a reușit Björn să depășească cele șapte *match-ball*-uri. Pentru cei mai mulți comentatori el e o carte deschisă. Lor le iese totul la calculator. *Passing*ul are 12 puncte peste cel al lui Connors, plus coeficientul de securitate... Serviciul are atât la sută „peste toți“ la capitolul constanță... Alții spun că la Björn, între plus și minus, e foarte puțin, în timp ce...

Sigur că trebuie să admit toate aceste argumente, pe care le pun pe masă oameni care au văzut patruzeci sau chiar cincizeci de finale la Wimbledon, dar am și eu argumentele mele, nu atât de precise și convingătoare, poate, dar ceva mai vii...

Björn câștigă și va câștiga pentru că nu forțează Destinul finalei. Nu duce nici un fel de război psihologic, pentru că nu crede, din putoare, că ar putea să-l subjuge astfel pe adversarul său. Nu-și compune prim-planuri pentru camerele de luat vederi, nu mimează detașarea față de ceea ce se întâmplă, nu jubilează la mingile de mare efect, nu se ia la trântă cu Dumnezeu când mingea a atins fileul și nu a vrut să treacă dincolo. El a venit „la lucru“, cu onestitatea omului care s-a pregătit bine pentru asta și care știe că nu va putea face mai mult sau mai puțin decât poate face. Björn nu crede în minuni. El știe că până și aceste 7 *match-ball*-uri, fac parte din joc, fără să uite că John McEnroe, simpaticul lui prieten, a avut și el vreo șapte *set-ball*-uri, plus alte câteva momente-cheie în setul doi, ceea ce înseamnă cam același lucru, „gata, John, suntem chit, am face bine să uităm totul, memoria e pentru cei din tribună, noi nu avem dreptul să avem memorie, pentru că asta ne trage

la fund și numai eu știu cât mi-a trebuit ca să scap de cele două match-ball-uri de la 5—4”.

Björn a câștigat setul cinci cu 8—6. A jucat bine, uneori foarte bine, ca întotdeauna în momentele grele, după ce îl epuizase pe John în *tie-break*, adică în setul care îi promisese lui McEnroe victoria finală, așa cum se întâmplă deseori în tenis, jocul în care n-ai pierdut încă la 0—6, 0—6, 0—5 și 0—40, dar nici n-ai câștigat când scorul e exact invers...

DORUL DE SOARE

A urmat o despărțire lungă... Nu-mi aduc aminte să mă fi despărțit atâta timp de Björn. Cele trei ore ale conferinței de presă mi s-au părut o veșnicie... L-am așteptat. Am umblat pe alei, Wimbledonul e superb la ceasul înserării... Un prieten de-al nostru a scris odată câteva rânduri frumoase despre Wimbledon. Le păstrez:

„Să facem o plimbare prin acest Parc cu totul neobișnuit, cu 15 terenuri de gazon, pe care se joacă o singură dată pe an, adică în zilele turneului”. Un an întreg, All England Lawn Tennis and Croquet Club se piaptână ca o fată frumoasă în fața oglinzii, în așteptarea iubitului. Un an întreg... Ca în poveștile lui Walter Scott... (În fond, acest faimos turneu de tenis este, ca în cazul tuturor marilor sporturi englezești, începând cu cross-country, trecând prin cricket și sfârșind cu tenisul, o serbare câmpenească).

Bătrânii aleg cu insistență tribuna însorită; copiii de mingi stau tolăniți pe covorul de verdeață, lângă stâlpii fileului; fetele fac plajă sub panourile care anunță scorul. Se întâmplă uneori ca odată cu terminarea unei partide pe terenul 12, de pildă, grupuri de spectatori să rămână la locurile lor, pentru a-și fuma în liniște pipa, complet detașați de ceea ce se întâmplă pe celelalte terenuri. Pe culoarele strâmte ale ternurilor mărginașe, unde cei mai mulți spectatori stau pe vârfuri, săltându-se mereu, îmbulzeala crește continuu. De aici, din imediata apropiere a balustradei despărțitoare, jucătorii nu mai sunt eroii invincibili, priviți din vârful trbunei de pe Central, ci

oameni obișnuiți, care gâfâie, icnesc, cad și chiar își întind mâna, ție, spectatorule, ca să se ridice mai ușor.

În sala mare a presei, serbarea câmpenească e tulburată doar de zumzetul telefoanelor. Italienii strigă ca la Napoli, numele mai puțin cunoscute ale debutanților: „Austin, come Ancona, Udine, Sicilia, Torino, Italia, Novara”. Ferestrele sunt largi, toate vopsite în alb, amintind de Palatul Trianon. De aici se pot urmări patru-cinci partide simultan. Pe fondul copacilor seculari cu coroane rotunde, străpunse ici și colo de acul unei biserici, Wimbledonul pare o fotografie veche de pe vremea dagherotipului. Atrăși de rumoarea care însoțește din când în când partidele de afară, cronicarii își lasă mașinile și se înghesuie în dreptunghiul ferestrelor. Priviți de jos, acești spectatori avizi lasă impresia că urmăresc cortegiul încoronării unui George sau Edward. Apoi, fără ca vreo pendulă să bată, îți dai seama că e ora cinci. Toți cronicarii englezi, împreună cu cei din Commonwealth, coboară la bufet, pentru a-și împinge ceașca de porțelan sub robinetul samovarului de argint. În timpul acestui ritual al ceaiului, doar continentalii se uită la monitoarele TV suspendate, care oferă imaginea *color* a partidei de pe Central, de care ne despart doar zece metri.

Wimbledonul rămâne, înainte de toate, o serbare câmpenească. Un dor de soare și de aer. Și e foarte firesc într-un oraș în care e stabilit prin lege că salariații din instituții să-și poată părăsi birourile, timp de o jumătate de oră, în momentul în care iese soarele.

Lumina apusului se strecoară în fâșii egale prin crăpăturile bătrânei tribune de lemn. După-amiaza se apropie de sfârșit.

ULTIMA ZI A COPILĂRIEI

Am primit și primesc multe scrisori. Mai ales de la tineri. Cei mai mulți mă roagă să le spun cam ce ar trebui să facă pentru a deveni gazetari sportivi. Le-am răspuns că există mai multe căi. Pe vremea tinereții mele nu se prea îngesuiau tinerii să devină gazetari sportivi. Am câțiva prieteni care au venit spre gazetăria sportivă, încă de pe vremea când purtau pantaloni scurți. Se prezentau la redacție cu tenișii înroșiți de zgură. Veneau, cum s-ar spune, direct de la arenă. Astăzi lucrurile s-au mai schimbat. Au apărut zeci de ziare și sute de cronicari. Unii au, parcă, ceva de spus. Alții, cei mai mulți – nu. Pe vremea mea se pleca în străinătate cam o dată la cinci ani. Și, de cele mai multe ori, la Ruse sau la Varna. Astăzi ziarele sunt mai culante. Avioanele sunt pline de cronicari.

Până la urmă, important e să-ți placă. La fel de important, însă, e să fi citit vreo 30 de ani și să nu fi omis „Crimă și pedeapsă”.

Unul dintre numeroșii mei corespondenți m-a surprins cu o întrebare: „Ce v-a plăcut mai mult din tot ce ați scris în acești 40 și ceva de ani? Probabil că e ceva despre fotbal”.

M-a obsedat întrebarea. Mi s-au perindat atâtea titluri și atâtea rânduri! O bună parte din ce ați citit în această cărticică este rodul acestei treceri în revistă.

Am fost tentat o clipă să spun „Șoferul din Buenos Aires”, pentru care Radu Cosașu m-a comparat cu Bogza și cu Brunea Fox... Dar m-am oprit asupra altor câteva pagini, pe care am să vi le reamintesc, deși cred că nu le-ați citit... Deci...

Am învățat să înot în Dunăre fără să mă fi... învățat cineva. E adevărat, am avut la dispoziție o scândură putrezită de apă, care mi-a îngăduit să „lucrez” cu picioarele, iar peste câteva zile mi-am adus de acasă și două tărtăcuțe legate între ele cu o sfoară cât lățimea pieptului meu de copil, dar profesor sau instructor n-am avut. Cel mult ironiile lui Pânișoară, cel mai mare dintre noi, care, de pe tronul său de voievod al Dunării, ne

mai cufunda uneori și ne trăgea apoi la suprafață, cu ochii holbați, ca să ne învețe, vezi bine, să-i ținem deschiși sub apă.

Pânișoară era voievodul malului stâng al Dunării, dincolo de Ceatal. Venea, parcă, dintr-o pânză în depărtare. Avea 18 ani, poate chiar douăzeci. Nu avea nici o slujbă. În zori era prin piață, scotea câțiva lei, mai mult ca să ia o pâine, și cobora spre Dunăre. Și viața lui începea abia atunci. Arunca prostovolul în apă și își aștepta hrana zilnică. Apoi își scotea trepiedul de fier și ceaunul dintr-o scorbură numai de el știută, ca să-și fiarbă peștele de toate zilele. Între timp dădea o fugă la mănăstire, sărea gardul, la călugări, și revenea cu o traistă de caise. Într-o zi l-au „mirosit” călugării și s-au luat după el. Pânișoară a luat-o la goană, călugării după el. Și, deodată, s-a aflat în fața malului abrupt. Ce era să facă? S-a aruncat în Dunăre, de la 10 metri înălțime, ca mexicanii în celebra lor quebrada. Am rămas îngroziți. Dunărea nu era prea adâncă în dreptul malului abrupt. Dar, minune, Pânișoară a ieșit viu și nevătămat, rotind traista în care se aflau caisele furate de la mănăstire. De sus, călugării își agitau pumnii amenințători...

Pânișoară devenise, pe nesimțite, idolul nostru, al copiilor în drum spre adolescență. Într-o duminică, spre seară, l-am întâlnit în oraș. Întotdeauna, duminica, purta o bluză de marinar, dungi albastre și albe, orizontale. Bluza era cam ponosită, dar Pânișoară era atât de mândru în veșmântul lui de sărbătoare, încât parcă plutea, în seara aceea de duminică ne-a adunat pe toți și ne-a șoptit: „Eu știu că voi mă trageți din când în când la fit, dar că vă pierdeți timpul pe la chereștele, mai bine veniți cu mine dincolo, la Lascăr... am făcut rost de o bărcuță pescărească de la Nisi, băiatul căpitanului de port... Acolo, în baltă, e raiul pe pământ și nu ne găsește chiar dacă ne caută cu toate puterile din lume”.

N-am dormit toată noaptea. Gândul că plecăm în expediție, dincolo, mi-a alungat somnul. Am ajuns pe malul Dunării puțin după ivirea zorilor. Eram cinci, iar cu Pânișoară șase. Ne-am înghesuit - barca era cam mică - dar Pânișoară ne-a așezat după diagrama lui de lup de mare - „doar prova să fie liberă, ca să taie valurile în urcare”. Sub scăunelul de la provă, Pânișoară a îndesat trepiedul și ceaunul, o pânză de cort - „poate că plouă” - și prostovolul, ale cărui bile se rostogoleau plăcut pe fundul bărcii; mie mi-a revenit misiunea să țin setka, un fel de furcă cu degetele legate de plasă, o furcă prin care apa trece iar peștele rămâne.

Am pornit! Barca era într-adevăr mică. Doar o palmă mai era între margine și apă: Noroc că Pâinișoară era un vâslaș de clasă, iar Dunărea era calmă – în iunie puhoiul de apă scade, asta se vede și din dunga de rugină de la baza pontoanelor.

Dincolo, la Lascăr, în cabina unui șlep ancorat era încă lumină. Pe punte, un marinar bătrân fuma. Pâinișoară l-a salutat cu voce tare: „Ia-su, barba Vassili!”. Pâinișoară îi cunoștea pe toți marinarii de pe ambele maluri, pentru că el trecea Dunărea înot de câteva ori pe zi, neavând nevoie de pescăreasca lui Nisi. „Semn bun, băieți, facem rost și de ceva țigări Papastratos”.

Apoi ne-am cufundat în Deltă. Noi cu setka, Pâinișoară cu prostovolul. Apa din ceaun fierbea – adăugam mereu – dar peștele nu venea. Pâinișoară era supărat și puțin stingherit, pentru că avea faima celui mai bun pescar al Dunării de jos. Doar setka noastră prindea de fiecare dată trei-patru peștișori ca de acvarium. Pâinișoară ne făcea semn că sunt buni și nu care cumva să-i redăm apei – ce ciorbă e aia fără chilcă vie! – așa că aproape am umplut o căldărușă.

Venise ora plecării, dar Pâinișoară continua să-și desfășoare, cu încăpățânare, prostovolul. Dinspre oraș veneau nori negri. Iar Dunărea, chiar dacă nu e Marea Neagră, se învâlburează într-o clipă. Pe neașteptate a început să se întunece, cu toate că eram abia la amiază. Turla lucioasă a mănăstirii aproape că dispăruse în pâclă. Sălciile gemeau în bătaia vântului neașteptat de rece. Nici nu mai știam cum putem traversa pe așa vreme. Doar Pâinișoară nu-și făcea griji. Singura lui grijă era duelul cu peștele care nu mai venea.

Dar iată că minunea s-a întâmplat. L-am auzit deodată chiuind pe Pâinișoară. Simțise că peștele s-a prins în prostovol. Cel mai bun pescar al Dunării de jos nu mai avea nici o îndoială că a prins ceva baban, cum îi plăcea să spună. Și într-adevăr, după numai câteva secunde, am văzut ochii îngroziți ai unui crap de peste trei kile prin plasa deasă a prostovolului.

Dar de fiert n-am mai rămas să fierbem peștele. Pâinișoară a vărsat apa fiartă din ceaun, a stins focul, a strâns totul și ne-a spus că e cazul „să-i dăm bătaie”, că vine furtuna. Ne-am înghesuit iar în barcă și am pornit. Vântul parcă nu mai bătea atât de tare, cu toate că norii coborau, întunecați, spre apă. Pâinișoară trăgea cu putere, fără zvâcnete, de teama răsturnării. Așa am ajuns în mijlocul Dunării. Ne uitam îngrijorați la Pâinișoară, care nu părea în apele lui. Voievodul Dunării știa doar că nu înotăm prea bine. Bărca noastră se

opintea din toate puterile, dar avansam destul de greu. Pe neașteptate l-am văzut pălind. „Ce este?” - am întrebat în cor. „Nu vă speriați, chiar dacă o să facem o baie. Vine o vedetă”. Ne-am întors instinctiv. Vedeta se apropia de noi în mare viteză. O coadă imensă se desfăcea în urma ei. Ne-am lipit unii de alții. Pâinișoară a încetat să vâslească, vrând parcă să imobilizeze barca. Vedeta venea bolid. Părea că vrea să ne scufunde. A trecut ca un fulger. În aceeași clipă, ne-am răsturnat. Din fericire, eram toți în slipuri și am reapărut la suprafață. Pâinișoară s-a urcat imediat pe fundul bărcii răsturnate, ca pe spinarea unui delfin. Părea gata de luptă. Ne striga pe fiecare în parte, ca să se convingă că suntem toți, își depărtase brațele, de parcă ar fi așteptat îmbrățișarea unui tigru. Ne chema mereu. „Plutaaaaa!” - striga Pâinișoară. Ca la o comandă, am trecut pe spate. Bucuria că reușesc să plutesc îmi învinsese frica. Înaintam. Dar cel mai mic dintre noi a început să dea semne de oboseală. Pâinișoară s-a cufundat imediat și l-a adus pe micul Sergiu pe spinarea „delfinului”. Înaintam. Eram atât de mândru că mă mențin la suprafață fără ajutorul lui Pâinișoară, încât am uitat că pantofii mei cei noi sunt undeva pe fundul Dunării, în burta cine știe cărei epave. Voievodul Dunării încerca să rădă, dar nu izbutea. El știa, pesemne, că mai e mult până la mal, că ne trage curentul și că o să ajungem, dacă o să ajungem, în dreptul Căpităniei, unde o să se afle că el, Pâinișoară, îi cară pe copii în Deltă.

Am ajuns sleiți la mal. Pâinișoară a izbutit să împingă barca oblic, ca să nu ne scurgem spre Căpitănie. Pe ultimii 50 de metri, cel mai bun înotător de pe brațul Chilia a înotat doar cu picioarele, ca poloistii, deoarece cu dreapta îl strângea pe Sergiu la piept, iar cu stânga împingea barca contra curentului, ca să nu ajungem în văzul lumii, la Căpitănie... Am stat pe mal, neștiind ce să facem. Pâinișoară ne-a dus apoi la el acasă, a pus la fiert un somotei într-un alt ceaun - cel din scorbură era tot pe fundul Dunării - ne-a spus să păzim focul - n-avea pe nimeni, trăia singur - și a dat fuga pe la fiecare dintre noi, acasă, a șoptit câte ceva mamelor noastre și ne-a adus albituri, să punem pe noi. De umblat, însă, îmi aduc aminte, am umblat în picioarele goale, și drumul n-a fost deloc ușor, pentru că era presărat cu niște nuci negre, colțuroase, care se înfingeau cu plăcere în tălpile noastre încrețite de prea mult stat în apă.

Așa s-a încheiat ziua în care mi-am dat seama că știu să înot...

După câteva zile, într-o duminică, am coborât din nou spre Dunăre. Ne trăgea ața. Pâinișoară avea de lucru. Ne-a explicat că-și face o plută din nuiele, pune prelata peste și pleacă la Vâlcov. Am crezut că glumește - „cum o să pleci cu pluta la Vâlcov, când sunt vreo sută de kilometri?” - dar Pâinișoară nu glumea. L-am văzut pornind, culcat pe spate, ca la plajă, cu capul sprijinit de ceaunașul „al doilea” și de perna prostovolului, care scăpase ca prin minune în naufragiul nostru, îndesat sub scăunelul de la provă. În timp ce se depărta de mal, Pâinișoară râdea și răspundea întrebărilor noastre: „Ajung la Vâlcov mâine seară, că am și vânt. (Pluta avea și un catarg, adică un arc ca vai de lume, de care atârna un cearceaf rupt). Dacă bate vântul bine, mă opresc la Chilia Veche. Mă întorc joi, cu „Ismailul” (n.a. un vas de călători al S.R.D.-ului). Veniți vineri la Malu' surpat... Mergem la Tulcea, cu podul de vite”.

Pâinișoară se depărta. Nu-l mai auzeam. Așa, contra luminii, părea o geamandură mobilă. „Și voi chiar credeți că o să ajungă vraful ăsta de nuiele la Vâlcov?” - a întrebat o femeie. „Ajunge el, l-am văzut plecând și venind nu o dată” - a răspuns Vartan, frizerul, care-și acorda mandolina în fața ușii cu draperie din

Pâinișoară a revenit chiar joi, mai bronzat ca oricând, cu o pălărie de pai, tare, Maurice Chevalier, pe cap...

...La 15 august, de Ziua Marinei, voievodul Dunării a obținut o mare victorie, câștigând cursa de 25 de metri contra curentului, despre care se spunea - și pot să o confirm - că e mai grea decât o cursă de mare fond. Pâinișoară, profesorul nostru, a făcut o demonstrație de virtuozitate, schimbând stilurile de la un metru la altul, călcând apa cu pieptul afară, mai mult ca să-și arate sirena imensă, tatuată pe tot pieptul lui lat de halterofil.

După câteva zile, Pâinișoară a revenit în centrul atenției, cu prilejul unei întâmplări tragice. Într-o seară, Salvatore Ruta, băiatul cioplitorului de monumente funerare, a luat la plimbare, cu barca, 11 fete. De astă dată, furtuna a izbucnit chiar din senin. Barca s-a răsturnat. Au pierit toate fetele, în afară de una, a cărei fustă s-a umflat ca un colac și a menținut-o la suprafață timp de câteva zeci de secunde, adică timpul în care Pâinișoară, văzând ce se-ntâmplă, a plonjat, fără să stea pe gânduri, și a adus fata la mal, după o luptă scurtă, pentru că fusta cedase între timp, iar fata înghițise destulă apă. Țin minte că în noaptea aceea a fost tristețe mare în tot orașul. Eram toți ca după cutremur. Ruta a reușit să se salveze, ieșind la mal

dincolo de oraș. A venit acasă în zori, unde se adunaseră vecinii, pentru priveghi – mamă-sa îl considera mort. De rămas, însă, în oraș, n-a mai putut. Îl urmărea amintirea acelei seri de groază. A și plecat în Italia, s-a înrolat la bersaglieri și i-am pierdut urma...

Și a venit iarna. Pâinișoară s-a retras în cămăruța lui. Nuiielele verii încercau sa-i încălzească bordeiul. Dunărea era înghețată tun. Treceau care grele și chiar autocamioane. Apoi a venit și gerul Bobotezei. În dimineața de 6 ianuarie viscolea. (Zăpezile de altădată nu sunt doar o formă de exagerare subiectivă, – cum Spunea Raikin). Nu știam ce să facem. Ne obișnuisem să fim de Bobotează pe malul Dunării, ca să asistăm la plonjonul în apa înghețată al celor patru înotători gata să prindă crucea de lemn – te treceau fiori doar la gândul că ai putea fi în pielea lor – dar ne ziceam că de astă dată n-o să fie nimic, afară crăpau pietrele de ger, iar zăpada se rotea în vârtejuri ca anafoarele în miez de vară. Până la urmă ne-am luat cu droaia și ne-am dus. Era lume destulă pe chei, mai mult bătrâni. Dincolo, la Lascăr, nu se vedea din cauza viscolului. În fața Căpităniei se înjghebase un podium, pentru ceremonii. Ne-am apropiat de chei. Stratul de gheață al Dunării era jos, la vreo trei metri de marginea cheiului. Abia acum ne-am dat seama că n-am venit degeaba. Toată noaptea, spunea cineva, se lucrase la spargerea gheței. Aveam în față un pătrat cu apă, cu latura între 5—6 metri. Apă la —15 grade, dacă nu mai mult. Marginile de gheață erau groase, mai mult de un metru. Câțiva oameni cu greble stăteau pe laturile pătratului, ca să împingă în jos sau să tragă sfărâmăturile de gheață care presau spre aval. Și deodată a început o forfotă. Am întors capul. Pe ușa Căpităniei ieșeau patru bărbați în șube, adică cei care urmau să se arunce în apă, ca să prindă crucea de lemn. Când s-au apropiat de chei, am strigat aproape în cor: „Pâinișoarăăăăă!” Și nu ne-am înșelat. Era Pâinișoară, care ne-a zâmbit și ne-a făcut cu ochiul. Ne-am apropiat de marginea cheiului. Cei patru au coborât pe treptele înghețate. Purtau papuci cu talpă de lemn. Slujba era pe sfârșite. Pâinișoară și-a lepădat papucii și a început să frece gheața cu tălpile. Apoi și-a desfăcut șuba. Era doar în slip. Pâinișoară era foarte atent la cele ce se întâmplă în timpul slujbei, vrând parcă să ia un start perfect. Deodată și-a scos șuba și și-a pus-o pe umeri. Ceilalți au procedat la fel. Se auzea doar viscolul.” Așteptam din clipă în clipă momentul în care crucea va fi aruncată în apă. Pâinișoară era la pândă. Îl

urmăream doar pe el. Cuvintele preotului nu se prea înțelegeu, pentru că erau smulse de rafalele viscolului. Și deodată l-am văzut pe Pânișoară lepădându-și șuba. În aceeași clipă s-a aruncat în aer, ca de pe o trambulină. Ceilalți trei au făcut la fel, deși cu o oarecare întârziere. Apoi toți au dispărut sub apă. Ne-am oprit respirația. Știam că momentul cel mai greu e acum, când cei patru vor ieși din apă. Momentul cel mai greu pentru că forța curentului poate să te fure sub apă, spre latura din aval, și atunci nu mai e salvare.

Primul a ieșit Pânișoară, arătând triumfător, trofeul, adică crucea, subiectul acestui joc păgân, aş spune astăzi, joc de gladiatori, joc de desperados, pentru că, așa cum aveam să aflăm, cei patru înotători în apa de gheață trăiau o jumătate de an din ofrandele cetățenilor înduioșați de acest adevărat martiriu.

Pânișoară a urcat în pielea goală treptele învelite de gheață, a și alunecat o dată, dar a refuzat papucii cu talpă de lemn - era un profesionist până-n pânzele albe - și a ajuns sus, în aplauzele tuturor celor prezenți.

Voievodul Dunării sfidase viscolul și gheața.

... Am așteptat venirea primăverii anului 1940, ca să-l regăsim pe Pânișoară la Malul surpat. L-am regăsit în aprilie. Am intrat în apă în prima zi a lui mai, care a fost, în anul acela, și Ziua Eroilor. Apa era foarte rece, dar pentru nimic în lume n-am fi mărturisit asta, de teamă că Pânișoară ne-ar fi putut privi ca pe niște copii.

Și a venit vacanța. Alergam mereu spre Dunăre. Diminețile zburau ca pescărușii care ne vizitau uneori dinspre mare. Pânișoară era foarte bine dispus. Era în mediul său. Părea un delfin pus pe joacă. Dispărea sub apă, ca să ne sperie, revenea departe de locul cufundării, plonja de pe malul surpat, ca în ziua în care îl fugăriseră călugării, intra în anafoare, se cățara pe furiș pe scările de sfoară ale șlepurilor ancorate, ca să sperie nevestele marinarilor. Într-o zi a făcut ceva care le-a întrecut pe toate. Ne-a anunțat că va înota pe sub vaporul-cursă care se apropia dinspre Tulcea. Nu ne-a venit să credem că va îndrăzni să facă asta. L-am urmărit cu respirația tăiată, văzându-l cum se îndreaptă spre punctul de întâlnire cu vasul care tăia valurile. Pânișoară s-a apropiat de vârful provei și s-a cufundat dispărând sub vas. Pe mal, o femeie a început să strige. Am așteptat o secundă, două, trei. Vaporul încetinise, ca să facă cotul, pentru a acosta contra curentului. Eram îngroziți. Dar

iată că pe neașteptate Pâinișoară a țâșnit, iarăși ca un delfin, din apă chiuind. Am început să aplaudăm. Femeia care strigase s-a răstit la noi: „Sunteți cu toți niște nebuni. Iar ăla din apă trebuie pus în cămașă de forță”.

Pâinișoară a revenit la mal, cu mișcări de brațe largi și a urcat ușor pe treptele pe care coborâse spre Dunărea înghețată.

Pâinișoară a anunțat o nouă trecere pe sub vapor duminica următoare: „Totul e să fie vas cu elice, nu cu zbatouri, dacă e cu zbatouri, nu apuci să ieși în partea cealaltă”.

Am fost și duminică. Se adunase lumea. Se dusesse vestea în tot orașul.

Într-o dimineață, spre sfârșitul lui iunie, am coborât, ca de obicei, spre port. În drum spre Malul spart, am trecut, ca întotdeauna, pe la Vartan. Ca niciodată, era lume multă în fața frizeriei. M-a cuprins un fior. M-am strecurat prin mulțime. Vartan povestea lumii, cu ochii înlăcrimați, „ultima cursă” a lui Pâinișoară, care nu a mai apărut la suprafață, după ce s-a cufundat pe la provă, ca să iasă pe la babord... Pe mal era lume multă, cercetând din priviri valurile Dunării. Dar Pâinișoară nu se iva. Noi, copiii, am rămas pe chiei până noaptea târziu. Eram încredințați că Pâinișoară a mai făcut o farsă. Că o să apară dintr-un moment într-altul, viu și nevătămat. Vasul n-avea zbatouri. Și doar de zbaturile laterale se temuse cel mai bun înotător din câți am văzut vreodată, deși am fost la un pas de Mark Spitz, și am privit cronometrul oprindu-se sub 50 de secunde la capătul celebrului „100 crawl” de la Montreal. Dar Pâinișoară nu mai era...

N-am mai fost pe Dunăre în vara aceea. Peste câteva zile aveam să părăsim definitiv orașul, pe un pod de vite, peste Delta inundată, spre Tulcea. Era o zi de sfârșit de iunie. Una din ultimele zile ale copilăriei, pe care o înveselise, de atâtea ori, voievodul Dunării...

AU FOST CONTEMPORANII MEI

Acest maraton care se „aleargă” de 42 de ani, a avut marea şansă de a întâlni în drum cam tot ce a avut mai bun sportul românesc.

La început a fost Ion Moina, sprinterul pe care l-a frânat doar războiul.

Apoi a fost Iosif Sârbu, 400 din 400 posibile, la Helsinki, în 1952, la Olimpiadă! A fost unul dintre cei mai distinși sportivi români, a cărui sensibilitate l-a determinat să folosească în mod tragic ultimul său glonte, chiar înainte de plecarea la Olimpiada de la Tokio 1964, și când păsările din pădurea Tunarilor au amuțit, parcă pentru a impune minutul de reculegere convenit unui mare campion.

Apoi a venit vremea Iolandeii, a cărei statură legendară domină și astăzi ceea ce a mai rămas din stadionul ei, adică din Stadionul cândva al Republicii.

Lista ar putea fi continuată cu alte zeci de nume mari, dar am să-mi permit să întetesc puțin focul la picioarele statuilor imaginare ale lui Ilie Năstase, Nadia Comăneci și Dobrin.

Acesta este, de fapt, trio-ul cel mai apropiat de sufletul maratonistului. Pentru că definește, cel mai bine, profilul sportivului român. Un profil dominat de grația îndemnării, a talentului.

Ilie Năstase a făcut școală, timp de două decenii, pe tot globul. El a salvat, de fapt, tenisul de la pieire. Connors descinde din Ilie Năstase. McEnroe – la fel. Agassi face și el parte din „cohorta veselă” a lui Năstase, mereu îngrijorată de destinul unui sport care își admiră excesele și recordurile, mai ales când mingea servită nu poate fi surprinsă pe traseul ei nici de cel mai fin aparat de fotografiat din lume, ea fiind doar imaginea fulgurantă a unei pisici albe de Angorra. Ilie și-a adunat „colaboratorii” și le-a spus: „Mă, băieți, dacă nu facem și câte o glumă, îi pierdem pe barosanii care ne dau banii... E bun smash-ul pe linie, e bun banckhand-ul în cros, dar mai presus, de toate trebuie să readucem zâmbetul în tribună”. Din această filozofie a lui „Nasty”, tenisul a pornit pe drumul marilor sale succese. Până și celebrele restaurante ale lui Țiriac din incinta

arenelor au avut la bază tot ideea Năstase, care a făcut din tenis un mare show. Și să notăm că asta a fost opera unui jucător care s-a aflat pe locul I în lume... Acesta e și motivul pentru care Năstase a intrat în rândul „nemuritorilor” tenisului.

Nadia Comăneci este a doua favorită a maratonistului care se apropie de firul de sosire. Ea a fost cel mai mare boom din istoria gimnasticii. Și nu atât pentru faptul că a făcut de râs computerul de la Montreal, care nu prevăzuse decarii ei de glorie, cât pentru alura ei de prințesă. Cu Nadia se încheie „epoca prințesei”. Nimic încrâncenat, totul zâmbet, grație și o hlamidă regală invizibilă. Așa se face că America întreagă nu o uită după 36 de ani... Nadia a fost un moment unic în povestea gimnasticii. Cu ea se încheie epoca de vis a gimnasticii. Tot ce urmează sunt mici capodopere tehnice, cărora le lipsește, încă, farmecul inegalabil al fetei din Onești.

Al treilea personaj pe care am avut bucuria să-l întâlnesc pe traseul maratonului este Dobrin, care face și el parte din familia vrăjitorilor.

A fost una dintre cele mai paradoxale figuri ale fotbalului românesc. Cei mai mulți dintre antrenorii noștri „cuminți” ar fi preferat să nu-l aibă în echipă, pentru a evita un conflict care devenea inevitabil, pentru că nimeni nu a gândit ca Dobrin. Pe de altă parte, după o frumoasă cursă Jercan și un fulgerător voley Radu II, întregul stadion, în picioare, a scandal invariabil „Do-brin, Do-brin!”

Dobrin nu a avut nimic din rigiditatea atât de caracteristică fotbalistului fără talent. Dobrin a avut o nonșalanță care a fermecat. Dacă vreți, el a fost un „crai de Curtea Veche” care s-a decis să coboare de pe un ring de rock, pentru a readuce în memorie valsul, tracul și crinolina.

De ce nu a jucat Dobrin la Guadalajara? Am încercat o explicație în „Mexic '70. Jurnal sentimental”. Am scris atunci că orice antrenor are dreptul să alcătuiască echipa pe care o „vede”. Dar, procedând astfel, Angelo Niculescu s-a dovedit doar un tehnician corect. Pentru ca Dobrin să fi jucat în Mexic '70, ar fi trebuit ca Angelo să fi fost poet. Din păcate, nu a fost cazul.

Anii au trecut, s-au adunat. Dobrin a depășit 40 de ani. Și se consolează cu umorul lui de totdeauna: „Dacă aș fi jucat la Guadalajara, aș fi făcut-o laolaltă cu alți 300 de jucători. Nejucând, sunt, împreună cu marele Di Stefano, un jucător care nu a putut prinde nici un Mondial. Cred că vreo 50 000 din

voturile pe care le-am avut în ancheta „celui mai bun fotbalist din ultimii 25 de ani” sunt pentru că nu am jucat la Guadalajara. Vi se pare curios? Mie nu”.

Cum să ni se pară curios când Dobrin nu a făcut nimic fără fentă? Iar fenta înseamnă har. Nimic altceva.

...Am fost și sunt contemporanul celor trei. A fost șansa unui cronicar. Magellan a fost marea șansă a cronicarului Pigafetta, care a ajuns la liman deși comandantul a pierit în insulele Moluca, lovit de sulița Destinului.

Sportivii trec, cronicarii rămân - a spus cineva. E un adevăr, nici vorbă, dar toți cronicarii din lume ar da orice ca să trăiască o clipă din gloria eroilor lor.

Ilie Năstase, Nadia Comăneci, Dobrin... Fără ei, maratonul meu ar fi fost unul oarecare...

AUTORUL

Cuprins

ÎN PREAJMA FIRULUI DE SOSIRE.....	4
ZA-TO-PEK! ZA-TO-PEK!.....	7
CEI DIN LINIA-NTÂI.....	10
STATUIA CARE NU MAI E.....	14
SLIVNA.....	18
PEPSI-COLA (DIN ALBUMUL DE AMINTIRI AL UNUI SCRIMER).....	23
SIENKIEWICZ.....	30
BRUMEL.....	30
OPEN.....	32
SOLDATUL DE LA MARATON.....	33
SĂRUTUL CEL MAI LUNG.....	34
SĂPĂLIGA.....	35
PETREA AL LUI EMIL.....	36
CÂINELE LUI IRIBAR.....	39
MC QUEEN.....	43
PASTORUL ZBURĂTOR.....	46
PIRUETA.....	48
ALBUMUL CU AMINTIRI.....	50
LA CAPĂTUL LUMII.....	52
DOBRIN ȘI EUSEBIO.....	54
„AICI, MONTE CARLO!”.....	56
ULTIMA SEARĂ CU TASSOS.....	59

COPACABANA.....	61
„BALANTINES” ȘI „WINSTON”.....	63
PE ESTUARUL LA PLATA.....	65
ULTIMA SEARĂ CU TASSOS.....	68
CRONICA INVENTATĂ.....	71
CARDIOGRAMA MARIANEI.....	75
DIN JURNALUL MARIANEI (5 iulie 1980, Wimbledon).....	76
DE-AICI ÎNCEPE JOCUL.....	77
„N-AM MURIT ÎNCĂ!”.....	79
DACĂ BJÖRN, 50 LA SUTĂ.....	80
BJÖRN ȘI AMERICA.....	81
AICI SE JOACĂ FINALA.....	82
O SINGURĂ MINGE.....	84
O SINGURĂ GRAȚIERE.....	85
TOBELE BAT.....	86
COȘMARUL.....	87
UN MECI FĂRĂ SFÂRȘIT?.....	89
ASELENIZAREA.....	90
UN OM VINE „LA LUCRU”.....	91
DORUL DE SOARE.....	92
ULTIMA ZI A COPILĂRIEI.....	94
AU FOST CONTEMPORANII MEI.....	101

Responsabil carte: ION BOGDAN
Tehnoredactor: ION DRĂGUȘ
Bun de tipar: 5 IV 1993
Coli de tipar 9 ½. Format 1/16 54 x 84.
Hârtie ediții c 60 gr/m²
Tiparul executat la S.C. „POLIDAVA” S.A. Deva, c-da 21012/93

România - Țara Galilor 5-1, mai 1992

Gazeta Sporturilor
1924
ziare
cotidian independent

SPORT
magazin
SAPTAMANAL EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

FOTBAL
SAPTAMANAL EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

Gazeta Sporturilor
1924
ziare
cotidian independent

SPORT
magazin
SAPTAMANAL EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

FOTBAL
SAPTAMANAL EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

ISBN 973-0-00017-4

400 Lei